

175064

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Bengi YANIK
(412021021)

175064

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 22 Aralık 2003

Tezin Savunulduğu Tarih : 12 Ocak 2004

Tez Danışmanı :

Prof.Dr Ümit ŞENESEN

Diğer Jüri Üyeleri

Prof.Dr. Ramazan EVREN (İ.T.Ü.)

DOÇ.Dr. Özlem ONARAN (İ.T.Ü.)

İ. Şeneşen
R. Evren
O. Onaran

OCAK 2004

ÖNSÖZ

Günümüz toplumlarının çoğunun bilgi toplumuna doğru yönelmesinden dolayı daha fazla eğitim almış nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı zamanda, gelişmekte olan ülkelerde insan sermayesi birikiminin yetersizliği söz konusudur ve bu da beraberinde ülke içi ve ülkeler arası insan sermayesi dağılımı eşitsizliğini doğurmaktadır.

Bu çalışmada, 'Eğitim Eşitsizliği' ele alınarak bölgeler arası insan sermayesi dağılımı incelenecektir. Bu bağlamda, bu çalışmanın Türkiye genelinde bölgesel ve cinsiyet bazında eğitim eşitsizliğinin ölçülmesi eğitimle ilgili alınacak olan politikalar öncesinde bir nebze de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada bana destek olan aileme, Serkan İlhan'a, çalışma arkadaşlarıma, ve Yrd. Doç. Raziye Selim'e çok teşekkür ederim. Özellikle değerli fikirleriyle beni yönlendiren, ayrıca tezin son haline gelmesine kadar , düzeni ve disiplini öğrenmemde bana yardımcı olan Prof. Dr. Ümit Şenesen'e minnettarım.

BENGİ YANIK

ARALIK 2003

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
SEMBOL LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	x
1. GİRİŞ	1
2. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ	4
3. EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİ ve KALKINMA	8
4. EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ	17
5. TÜRKİYE'DE EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ	22
5.1. Ortalama Eğitim Süresi	23
5.2. Eğitim Süresinin Standart Sapması	29
5.3 Eğitim Gini Katsayısı	35
6. SONUÇ	47
KAYNAKLAR	51
EKLER	54
ÖZGEÇMİŞ	116

KISALTMALAR

DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
UNDP	: United Nations Development Programme
TBB	: Türkiye Bilgi Bankası
E	: Erkek (Ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması, eğitim Gini katsayısı)
K	: Kadın (Ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması, eğitim Gini katsayısı)
O	: Ortalama eğitim süresi
Ssapma	: Eğitim Süresinin Standart Sapması

TABLÖ LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. : Eğitim Eşitsizliğini ölçmek için bir örnek.	21
Tablo 5.2.2 : Eğitim süresi standart sapması ve ortalama eğitim süresi modelinin özet	34
Tablo 5.3.1 : Eğitim Gini Katsayısına Bir Örnek	39
Tablo 5.3.2 : Eğitim Gini Katsayısı ve Ortalama Eğitim Süresi Modelinin Özeti	43

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No.</u>
Çizim 5.1.1: Ortalama Eğitim Süresi	24
Çizim 5.1.2 : Ortalama Eğitim Süresi 1975	25
Çizim 5.1.3: Ortalama Eğitim Süresi 1980	25
Çizim 5.1.4: Ortalama Eğitim Süresi 1990	26
Çizim 5.1.5: Ortalama Eğitim Süresi 1980	26
Çizim 5.1.6: Ortalama Eğitim Süresi 2000	26
Çizim 5.1.7: Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi	28
Çizim 5.1.8: Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi (Erkek)	28
Çizim 5.1.9: Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi (Kadın)	28
Çizim 5.2.1: Eğitim Süresinin Standart Sapması	30
Çizim 5.2.2: Eğitim Süresinin Standart Sapması 1975	31
Çizim 5.2.3: Eğitim Süresinin Standart Sapması 1980	31
Çizim 5.2.4 : Eğitim Süresinin Standart Sapması 1985	31
Çizim 5.2.5: Eğitim Süresinin Standart Sapması 1990	31
Çizim 5.2.6: Eğitim Süresinin Standart Sapması 2000	32
Çizim 5.2.7 :Eğitim Süresinin Standart Sapması	33
Çizim 5.2.8 : Eğitim Süresinin Standart Sapması (Erkek)	33
Çizim 5.2.9 : Eğitim Süresinin Standart Sapması (Kadın)	34
Çizim 5.3.1: Gini Katsayısı	36
Çizim 5.3.2 : Eğitim Gini Katsayısı	40
Çizim 5.3.3: Lorenz Eğrisi 1975	41
Çizim 5.3.4: Lorenz Eğrisi 1980	41
Çizim 5.3.5: Lorenz Eğrisi 1985	41
Çizim 5.3.6: Lorenz Eğrisi 1990	41
Çizim 5.3.7: Lorenz Eğrisi 2000	42
Çizim 5.3.8: Eğitim Gini Katsayısı 1975	44
Çizim 5.3.9: Eğitim Gini Katsayısı 1980	44
Çizim 5.3.10: Eğitim Gini Katsayısı 1985	44
Çizim 5.3.11: Eğitim Gini Katsayısı 1990	44
Çizim 5.3.12: Eğitim Gini Katsayısı 200	44
Çizim 5.3.13 : Eğitim Gini Standart Sapması	46
Çizim 5.3.14: Eğitim Gini Standart Sapması (Erkek)	46
Çizim 5.3.15 : Eğitim Gini Standart Sapması (Kadın)	46

SEMBOL LİSTESİ

- L** : Eğitim Eşitsizliği Ölçüsü
 μ : Ortalama Eğitim Süresi
SD : Eğitim Süresinin Standart Sapması
 E_L : Eğitim Gini Katsayısı
 Q_k : Birikimli Nüfus
 S_k : Birikimli Eğitim Süresi

ÖZET

Kalkınma açısından insan kaynağının niteliğinin önem kazanması, İkinci Dünya savaşıdan sonra insan gücü kaynaklarının, yani eğitim yatırımlarının, diğer bütün faktörlerden daha büyük oranda iktisadi kalkınmaya katkıda bulunduğu gerçeğinin ortaya çıkması ile olmuştur. Ancak 1960 yılına kadar eğitim temel bir hak olarak görülmekte ve bu tarihten itibaren ekonomik gelişme ile doğrudan ilişkili bir kavram olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. 1970'li yılların sonlarına gelindiğinde ise dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişim ve gelişim ile hakim olmaya başlayan küreselleşme süreciyle birlikte bilgi toplumuna geçiş önem kazanmıştır ve bu da ekonomik ve sosyal hayata ilişkin bir çok yeni gelişmelere neden olmuştur. Bilgi toplumunun ekonomik büyümeyi hızlandırıcı, sosyal altyapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici, kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olacağı açıktır. Bu nedenle, bilgi toplumuna geçişin en önemli şartlarından birisi bilgiye yapılacak olan yatırımdır. Bu sebeple gelişmekte olan ülkelerin gelişmesine en büyük katkıyı insan kaynaklarına yapılan yatırım ve altyapının iyileştirilmesi sağlayacaktır.

Bu çalışmada, Türkiye'deki insan sermayesi dağılımı eğitim süresi kullanılarak hesaplanmaktadır. Ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması ve eğitim Gini katsayısı hesaplandıktan sonra hem Türkiye genelinde hem de bölgesel anlamda sonuçlar incelenerek hangi bölgelerde eğitim eşitsizliğinin daha yüksek hangi bölgelerde daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer bir konusu da kadın ve erkek için eğitim eşitsizliğini ölçmektir. Aynı zamanda 1975 yılından 2000 yılına eğitim eşitsizliğindeki değişim ve ortalama eğitim süresindeki artışın eğitim eşitsizliğini azaltıcı mı arttırıcı mı bir etkide bulunduğu araştırmanın incelediği konular arasındadır.

Uygulama sonucunda ulaşılan sonuçlara bakıldığında Türkiye genelinde ortalama eğitim süresinin arttığı, kadın ve erkek olarak ayrı ayrı bakıldığında ise erkeklerin ortalama eğitim süresinin incelenen bütün seneler boyunca kadınların ortalama eğitim süresinden daha yukarıda olduğu görülmüştür. Bununla beraber eğitim süresinin standart sapmasına bakıldığında bir artış olduğu görülmekte ve Türkiye genelindeki seneler itibarıyla eğitim süresinin standart sapmasına bakıldığında kadın ve erkek eğitim süresinin standart sapmasının giderek birbirine yaklaştığı göze çarpmaktadır. Ancak ortalama eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak başka bir yöntem olan eğitim Gini katsayısı kullanıldığında biraz önce bahsedilen

sonuçlarla tamamen zıt bir tablo oluşmaktadı. Kısacası eğitim Gini katsayısının eğitim süresinin standart sapmasındaki yükselmenin aksine düşmekte olduğu görölmüştür.

Eğitim eşitsizliği ölçülerinden diğeri olan eğitim Gini katsayısına bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi bölgeler için de eğitim Gini katsayısının eğitim süresinin standart sapmasındaki yükselmenin aksine düştüğü görölmüştür. Eğitim Gini katsayısı için incelenen bütün senelerde bölgeler arası bir fark olup olmadığına bakıldığın da ise kadın,erkek ve toplam nüfus için hepsinde anlamlı bir farklılık görölmüştür.

SUMMARY

The importance of human resource quality from the developmental perspective increased as the idea that human resources and education investment contribute to economic development more than the other factors had come out after the Second World War. However, education had been perceived only as a basic human right until 1960 and afterwards realised as a factor related directly to economic development. In the end of 1970's, along with the increasing globalisation as a result of the great improvements in information and communication technologies, transition to information society attracted great importance. And this stage resulted in new developments in economic and social structure. It is clear that information society would accelerate economic growth, improve the supply of social infrastructure services, increase cultural interaction. Therefore, one of the main conditions for transition to information society is investment on information. Thus, the main factor of the development stage of developing countries will be the investment on human capital and improvements in infrastructure

In this study, human capital distribution in Turkey have been calculated by using the years of schooling. Average years of schooling, standard deviation of the years of schooling and education Gini coefficient have been calculated for both Turkey and regions separately. Then, the results have been evaluated in order to observe the regional differences. The other objective of the study is measuring education inequality for both men and women separately. Furthermore, the change in education inequality from 1975 to 2000 and whether the increase in the average years of schooling decreases the education inequality or not have been examined.

As a result of application, it is seen that average years of schooling has been raised in Turkey in general and by evaluating separately both men and women, in the average years of schooling of men is higher than women's during the observed period. However, the standard deviation of average years of schooling has been raised in general and the standard deviations of average years of schooling of men and women have been obviously closer to each other. On the other hand, using the Education Gini Coefficient as another method of measuring the average education inequality, completely opposite results from mentioned above have been observed. Briefly, it is seen that the Education Gini Coefficient decreases.

By using the same method applied on the regional base, it is seen that both of the average years of schooling have been raised. Also; by regarding the results of test which are applied in order to see whether there is a difference between deviations in the regions or not; in the significance level, the standard deviations differ of years of schooling for total population from each other for the years 1975 and 1980. On the other hand, there is a no significant between the regions after these years. But there is a different situation for men and 2000 is the only year, which is seen that there is no significant difference among the regions. For women, it is observed that for all years significant differences among regions occurred. Also regarding, the regression equation that is formed by using average years of schooling, the square of the average years of schooling and the standard deviation of years of schooling, the equation is significant for the only year 2000 for men's population. In other situation, the equation includes only one variable, that is average years of schooling

When the other education inequality measure, education Gini coefficient, is examined, it is seen that education Gini coefficient has opposite results compared to the standard deviation approach both for Turkey and the regions separately. When it is examined whether there is a significant difference in terms of education Gini coefficient among the regions in all periods or not, it is seen that there is a significant difference both for total population, men and women separately.

1. GİRİŞ

Türkiye de hem ekonomik alanda hem de sosyal alanda diğer gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı kaynakların optimal kullanılamaması, üretimin yeterince arttırılamaması, sermaye birikiminin sağlanamaması, gelir dağılımı dengesizliklerinin giderilememesi, toplumun eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilememesi, sağlık olanaklarının iyileştirilememesi, nüfus artış hızının düşürülememesi, siyasal istikrarsızlıkların giderilememesi gibi birçok sorun ile karşı karşıyadır. Bu sorunların çözümü ülkelerin sahip oldukları kaynakların düzeyine ve biçimine bağlıdır. Bu noktada fiziki sermayenin yanı sıra büyüme ve yapısal değişikliklerin sağlanması için insan kaynağı önem arz etmektedir. İnsan sermayesinin önemini anlayan birçok ülke bu konuda çok büyük yatırımlar yapmaktadır. Örneğin, ABD’de insan sermayesi kaynaklarının değerinin toplamının 24.4 trilyon dolar, buna karşılık ise fiziki varlıklar toplamı 18.8 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra eğitim yatırımlarının geri dönüş oranlarının da fiziki yatırımlara göre çok daha yüksek olduğu düşünülmektedir (Türkmen, 2002:2).

Tarım, sanayi ve bilgi toplumlarının ihtiyaç duyduğu insan gücü farklı niteliktedir; örneğin tarım toplumlarının daha çok fiziksel, sanayi toplumlarının hem fiziksel hem de düşünsel olarak insan gücüne ihtiyacı bulunmaktadır. Günümüz toplumlarının çoğunun bilgi toplumuna doğru yönelmesinden dolayı daha fazla eğitim almış nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca eğitim, kişinin ve üretimin verimliliğini doğrudan etkileyen en önemli faktörler arasındadır. Eğitimin ekonomik anlamda en önemli amaçlarından biri de bireylerin daha iyi bir yaşam standardına sahip olması ve bu sayede de karşılaştıkları zorlukları daha rahat aşabilmeleridir.

İnsan sermayesine yatırım, eğitim ve yaparak öğrenme gibi iki farklı şekilde olabilmektedir. Bir ülkede eğitim düzeyinin yükseltilmesinin ekonomik kalkınmayı

etkileyen en önemli faktörler arasında olması dolayısıyla bu çalışmada daha çok eğitim ile ilgilenilecektir.

Gelişmekte olan ülkelerde insan sermayesi birikiminin yetersizliği söz konusudur ve bu da beraberinde ülke içi ve ülkeler arası insan sermayesi dağılımı eşitsizliğini doğurmaktadır. Birçok ülke ekonomik büyümenin önündeki önemli engellerden biri olan bu sorunu, yani insan sermayesi dağılımı eşitsizliğini azaltmak için çalışmaktadır (Castelló ve Doménech, 2002). Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda bölgeler arası gelişmişlik farklılıkları (ekonomik, sosyal, kültürel ve politik) ortaya çıkmaktadır (Meriç, 1998). Eğitimdeki eşitsizlikler de bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının nedenleri arasında olabilmektedir. Bu nedenle insana yatırım açısından bölgelerin eğitim düzeyinin belirlenmesi, hem ülkenin hem de bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınması için önemlidir. Türkiye cumhuriyetinin ilk yıllarından bugüne kadar gerek okur-yazar oranındaki (6 ve daha yukarı yaştaki nüfus için 1935'te % 19.25, 1990'da % 80.46, 2000 yılında % 87) gerekse ortalama eğitim süresindeki artışa bakıldığında olumlu sonuçlar çıkarmak mümkün olabilmektedir ancak bu noktada geline noktanın eşitlikçi olup olmadığı tartışmaya açıktır. Bu bağlamda, eğitim süresi ele alındığında Türkiye'de ortalama eğitim sürelerine ve okur-yazarlık oranlarına bakıldığında bölgesel farklılıklar görülmektedir. Aynı şekilde bölgelere göre okuryazarlık incelendiğinde de bölgeler arasında büyük farklar olduğu gözlemlenmektedir.

Sürdürülebilir bir kalkınma için eğitimde fırsat eşitliğinin hem cinsiyet temelinde hem de bölgesel temelde sağlanması gerektiği yadsınamayacak bir gerçektir. Bu nedenle, Türkiye'de özellikle 1960 sonrası kalkınma planlarıyla eğitimin yaygınlaştırılmasına ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına vurgu yapılmıştır. Eğitimde hem nicelik hem de nitelik bakımından önemli gelişmeler kaydedilmesine rağmen eğitim eşitsizliği devam etmekte ve bireylerin hem sosyal hem de ekonomik alanda fırsat eşitliğine sahip olması engellenmektedir. Bu çalışmada ilk olarak Türkiye'deki eğitim sistemi kısaca tanıtılmakta, beş yıllık kalkınma planlarında eğitimle ilgili alınan kararlardan bahsedilmektedir. Daha sonra eğitim eşitsizliği ve kalkınma ile ilgili literatürdeki çalışmalar ele alınmaktadır.

Dünyada ve Türkiye'deki eğitim, eğitim eşitsizliği ve kalkınma literatüründen bahsedilmesinin arkasından eğitim eşitsizliğinin hesaplanmasında kullanılan yöntemler ele alınmaktadır. Aynı zamanda, Türkiye'deki eğitim eşitsizliğine ve bölgesel olarak ne gibi farklılıkların olduğuna bakılmaktadır. Bununla birlikte kadın ve erkeklerin insan sermayesi dağılımını ayrı ayrı incelemek de araştırmanın kapsamı içinde olacaktır. Ayrıca illerin eğitim eşitsizliğinin ölçülmesinden sonra zaman içinde bir gelişme olup olmadığı incelenmektedir. Türkiye 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılları nüfus sayımı verileri kullanılarak ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması ve eğitim Gini katsayısı hesaplanarak Türkiye genelinde ve bölgesel bazda eğitim eşitsizliği ölçülmeye çalışıldığı bölüm yer almaktadır. Bu bölümde aynı zamanda Türkiye'deki eğitim eşitsizliğinin zamanda içindeki seyri incelenmektedir. Kadın-erkek eğitim eşitsizliği de ele alınan bir diğer önemli noktadır. Bölgesel bazda kadın ve erkeklerin eğitim eşitsizliğinde farklılık olup olmadığı, incelenen yıllar içinde eğitim eşitsizliğinde düşme, erkek ve kadınlar arasında eğitim eşitsizliğinde farklılaşmanın önemini yitirmesi gibi bir gelişme olup olmadığı ele alınan diğer bir konudur. Eğitim eşitsizliğini ölçerek özellikle kalkınma planları ile amaçlanan noktalara ulaşıp ulaşılmadığını görmek ve bu sayede eğitimdeki öncelikli yerleri belirleyerek insan sermayesi dağılımı eşitsizliğinin giderilmesine bir nebze de olsa katkıda bulunmak çalışmanın başlıca amaçlarındandır. Son olarak da uygulamanın ardından sonuçlar gelmektedir.

2. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ

Türkiye'deki eğitim sistemine Cumhuriyet sonrası dönemde bakıldığında ilk olarak; 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'ndan bahsetmek gerekir. Bu kanunda tüm eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı'nca (MEB) yönlendirilmesi öngörülmektedir. Bununla beraber 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile örgün ve yaygın eğitim (yetişkin eğitimi) politikalarının belirlenmesi ve geliştirilmesinde, genel sorumluluğun Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir (www.tbb.gen.tr/turkce/egitim/).

Türkiye'de eğitim sistemine bakıldığında eğitim sisteminin , örgün ve yaygın eğitim şeklinde, iki ana bölümden oluştuğu görülmektedir. Yaygın eğitim ile ilgili maddeler herkese hayat boyu öğrenme fırsatları sunacak şekilde düzenlenmiş, sistemin yürütülmesinde devlete önemli roller verilmiştir. Örgün eğitim, okul sistemini ifade etmekte ve okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimden oluşmaktadır. Yaygın eğitim ise okulların dışında veya yanında düzenlenen faaliyetlerin tümünü kapsamaktadır (www.tbb.gen.tr/turkce/egitim/).

Türkiye'de okulöncesi eğitim 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır ve isteğe bağlıdır. Türkiye'de ilköğretimin süresi (1997'den bu yana) 8 yıl olup, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır. İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşmaktadır ve kesintisiz eğitim yapılmaktadır. İlköğretimin amacı, öğrencilerin iyi birer yurttaş olabilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazanmalarını, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmalarını sağlamaktır. Ortaöğretime bakıldığında ise, ilköğretime dayalı en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsayan ve çeşitli programlar uygulayan liselerden oluştuğu görülmektedir. Öğrencilere asgari düzeyde ortak bir genel kültür vererek onları demokratik toplum için sorumluluk üstlenmeye hazır, insan haklarına saygılı, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinçle ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime veya iş alanlarına hazırlamak ortaöğretimin amaçları arasında yer almaktadır.

Türkiye’de yükseköğretim kurumlarına bakıldığında, ortaöğretimden sonra en az iki yıl yükseköğrenim veren ve öğrencileri ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyinde yetiştiren eğitim kurumları görülmektedir. Yükseköğretim kurumları; üniversite, fakülte, enstitü, yüksek okul, konservatuar, meslek yüksek okulu ve uygulama-araştırma merkezlerinden oluşmaktadır (www.tbb.gen.tr/turkce/egitim/). Daha önce de bahsedildiği üzere Türkiye’deki eğitim sisteminin diğer ana bölümü yaygın eğitimidir. Yaygın eğitimde, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylerin, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama faaliyetleri yer almaktadır. Aynı zamanda, yaygın eğitimin amacı okuma-yazma imkanı bulunmayan yetişkinlere okuma-yazma öğretmektir. Temel bilgiler vermek, ayrıca en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve becerileri geliştirmek ve geçimlerini sağlayacak yeni olanaklar yaratmak da yaygın eğitimin amaçları arasında yer almaktadır (www.tbb.gen.tr/turkce/egitim/).

Türkiye’de özellikle 1960 sonrası kalkınma planlarıyla eğitimin yaygınlaştırılmasına ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda, bugüne kadar kalkınma planlarında alınan eğitimle ilgili kararlar aşağıdaki gibidir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planına (1963-1967) bakıldığında 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanunun bazı hükümlerinin ülke şartlarına uymadığı ve bu nedenle köklü bir düzenlemeye gidileceği belirtilmiştir. Bununla beraber hedeflenen diğer bir konu da; öğretmen-öğrenci oranının düşürülmesi ve okul programlarının modern teknoloji ve ülke şartlarına uygun duruma getirilmesidir (DPT, 2001:5).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1968-1972) ise daha çok temel eğitim üzerinde durularak temel eğitimin kapsamı genişletilerek temel eğitim okulöncesi eğitimi ve ilköğretimi kapsayacak şekilde düzenlenmiştir (DPT, 2001:5).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1973-1978) ise temel eğitimle beraber mesleki ve teknik eğitimin ağırlığının artırılması planlanmıştır. Ancak istenilen sayısal hedefler tam olarak gerçekleştirilememiştir (DPT, 2001:5).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1979-1984) ise okulsuz köyler okula kavuşturularak ikili ve üçlü eğitim kaldırılmaya çalışılmıştır (DPT, 2001:5).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) bakıldığında daha çok öğrenciyi tanıma, yönetme ve yönlendirmeye yönelik kararlar alınmış olduğu görülmektedir (DPT, 2001:5).

Altıncı (1990-1994) ve Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planlarında (1995-1999) eğitim göstergelerinde önemli gelişmeler olmuştur. Planlı döneme geçilmesi ile birlikte eğitime ayrılan kaynaklarda bir artış olmuştur ve eğitime ayrılan kaynaklardaki artış beraberinde eğitimin her kademesinde okullaşma oranlarında yükselmeyi getirmiştir. Ancak gene de bu oranlar istenilen düzeye ulaşmamıştır (DPT, 2001:5).

Sekizinci kalkınma planıyla (2000-2005) ise hayat boyu öğrenme kavramı üstünde durulmuştur. Hayat boyu eğitimin uygulanabilmesi için ansiklopedik bilgilere, okumaz-yazmazlığa, bilgilerin geleneksel yollarla aktarılmasına, aşırı uzmanlaşmaya, her düzeyde geleneksel eğitim yöntemlerine son verilmesi ve eğitimin demokratikleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaca yönelik öğretim programları ve eğitim materyalleri hayat boyu eğitim yaklaşımı çerçevesinde ele alınmaya çalışılmakta ve eğitime ilişkin mevzuatlarda gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Ayrıca bu amaca ayrılan payın artırılması, aynı zamanda da toplam eğitim harcamalarının gayri safi milli hasılaya oranının yükseltilmesi için çalışılmaktadır (DPT, 2001:11-12).

Bu noktada bugüne kadar yapılan kalkınma planlarına bakılacak olursa hemen hemen hepsinde eğitimle ilgili kararlar alındığı görülecektir. Ancak biraz önce bahsedildiği üzere alınan bu kararlarla amaçlanan noktaya varılamamıştır: Türkiye gerek okur-yazar gerek okullaşma, gerekse ortalama eğitim süresi gibi verilere bakıldığında gelişmiş ülkelerin gerisinde kaldığı açıktır.

Türkiye’de 1960’lardan sonra planlı kalkınmaya geçişle birlikte insan sermayesini etkileyecek etkenlerde (okur-yazarlık oranı, okullaşma oranları, ortalama eğitim süresi vs...) olumlu sayılabilecek artışlar olduğu görülmektedir: Örneğin

1960'larda okur-yazarlık oranı %20'lerdeyken 1990 yılına bakıldığında bu oran %80'lere çıkmıştır (Tunç, 1997). 2000 yılında ise bu oranın %87 olduğu görülmektedir. Ortalama eğitim süresine bakıldığında ise 6 yaş ve yukarısı için 1975 yılında 3.07 yılken 2000 yılında 5.35'e çıkmaktadır (bkz. EK A1). Türkiye'deki eğitim çağındaki nüfusun toplam nüfusa oranının diğer ülkelerle kıyaslanması için OECD verilerine bakıldığında ise, 1999 yılı itibarıyla OECD ülkelerinde nüfusun ortalama % 35'i 5-29 yaş arası grupta yer almaktadır (Türkmen, 2002:17). Bu oran Türkiye için ise % 50 düzeyindedir; bir başka deyişle ülke nüfusunun yarısı 5-29 yaş arasındadır (Türkmen, 2002:17). Bu rakamlar ülkemizde eğitim hizmeti götürülmesi gereken çağ nüfusunun hem oran hem de sayı olarak OECD ülkelerine kıyasla çok daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle eğitime olan talepte bir artış olması muhtemeldir. Ancak mevcut eğitim sistemine bakıldığında Türkiye'de bu talebin karşılanıp karşılanamayacağı meçhuldür. UNDP'nin 2002 yılı İnsanî Gelişme Raporu'na bakıldığında Türkiye'nin 173 ülke arasında 0,724 endeks değeri ile 85. sırada yer aldığı görülecektir. Bu göstergelerden eğitimle ilgili olanlara bakıldığında 15 yaş üstündeki nüfusun okur-yazarlık oranının Türkiye'de %85,4 olduğu görülmektedir. Bu oran kadınlarda %76,5 ve erkeklerde ise %92,9'dur ki; Türkiye'de eğitimsizlik, dinî değerler gibi nedenlerle kadınların öğrenim süreleri çok yetersizdir. Okullaşma oranı ilk, orta ve teknik okullarda %82'dir. Bu da göstermektedir ki; Türkiye'de hâlâ temel eğitim olarak görülebilecek seviyeyi aşamayan önemli sayılabilecek bir kitle vardır (www.undp.org.tr/hdr2002_eng.asp). Bu bağlamda, Türkiye'de, Gayri Safi yurtiçi hasıladan eğitim harcamalarına ayrılan paya (%2.2) bakıldığında oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bununla beraber eğitim harcamaları için hükümet kaynaklarından ayrılan pay %14,7 ile sevindirici gibi görünmekte, ancak yeterli olmamaktadır. Çünkü ; gayri safi yurtiçi hasıladan araştırma-geliştirme harcamalarına ayrılan payın binde 5 olması, bu küçük iyi gelişmenin önemini azaltmaktadır(www.undp.org.tr/hdr2002_eng.asp). Bu bilgiler ışığında eğitime olan talepteki artışın ancak bir bölümünün karşılanabileceğini düşünmek ve bu durumun da eğitim eşitsizliğini olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmek yanlış olmayacaktır.

3. EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİ VE KALKINMA

Kalkınma açısından insan kaynağının niteliğinin önem kazanması, İkinci Dünya savaşından sonra insan gücü kaynaklarının, yani eğitim yatırımlarının, diğer bütün faktörlerden daha büyük oranda iktisadi kalkınmaya katkıda bulunduğu gerçeğinin ortaya çıkması ile olmuştur (Unay, 1982:15). Ancak 1960 yılına kadar eğitim temel bir hak olarak görülmekte ve bu tarihten itibaren ekonomik gelişme ile doğrudan ilişkili bir kavram olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Türkmen, 2002:26). Bu çerçevede, 1960'ların ilk yıllarından başlayarak iktisat literatürü "iktisadi düşüncede insana yatırım devrimi"ne şahitlik yapmıştır (Türkmen, 2002:2). Bu da beraberinde birçok iktisatçının eğitim ve gelişme ile ilgili çalışmalara yönelmesine neden olmuştur ve eğitim sektörü için yapılan harcamalarla ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemek adına ekonomik modeller geliştirilmiştir. 1970'li yılların sonlarına gelindiğinde ise dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişim ve gelişim ile hakim olmaya başlayan küreselleşme süreciyle birlikte bilgi toplumuna geçiş önem kazanmıştır ve bu da ekonomik ve sosyal hayata ilişkin bir çok yeni gelişmelere neden olmuştur. Bilgi toplumunun ekonomik büyümeyi hızlandırıcı, sosyal altyapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici, kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olacağı açıktır. Bu nedenle bilgi toplumuna geçişin en önemli şartlarından birisi bilgiye yapılacak olan yatırımdır. Bu sebeple gelişmekte olan ülkelerin gelişmesine en büyük katkıyı insan kaynaklarına yapılan yatırım ve altyapının iyileştirilmesi sağlayacaktır. Bu yatırımları yapabilen ülkeler, yeni alanlarda istihdam ve üretim yaratabilmiş, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme kaydeden, vatandaşlarına kaliteli bir eğitim, sağlık ve diğer sosyal alanlarda hizmet sunabilen ülkeler olacaktır (Türkmen, 2002:1). Aynı zamanda eğitime yatırım yaparken; eğitime yapılan yatırımın, insana yapılan diğer yatırımlarda olduğu gibi ekonomik kalkınmada, yoksul kesimlerin gelirlerinin artırılmasında en az ulaşım, haberleşme, enerji ve sulama yatırımları gibi fiziksel yatırımlar kadar ve hatta daha önemli olduğu unutmamak gerekmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere eğitim ve ekonomik gelişme ile olan ilişkisinin ele alındığı birçok çalışma bulunmaktadır. Eğitim, büyüme ve büyüme hızı, eğitim ve

gelir dağılımı, doğurganlık oranı ...vs gibi gelişmişlik göstergeleri ile olan ilişkilerin incelendiği çalışmalara örnek bulmak mümkündür. Örneğin: Eğitim ve ekonomik gelişme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında, Uzak Doğu ülkelerinin kaydettikleri ekonomik gelişmenin en önemli sebeplerinden birinin, insan kaynaklarının geliştirilmesi için eğitim harcamalarına yaptıkları artış olduğu görülmektedir (Türkmen, 2002:2). Aynı şekilde Stokey'in (1990) çalışmasında birçok yeni gelişmekte olan ekonomilerde, Japonya, Tayvan , Kore ve Hong-Kong gibi, kişi başına düşen milli gelir, ihracat hacmindeki büyüme, çıktı kompozisyonundaki değişimin yanında eğitimdeki gelişmenin de önemli payı olduğunu söylemiştir. Psacharopoulos (1994) çalışmasında eğitime yapılan yatırımların getirisini incelemektedir; eğitime yapılan yatırımların, bazı çalışmaların aksine hem kamu hem de özel sektör için büyük önem arz ettiğini göstermektedir. Arap ülkeleri için yapılmış olan Ali'nin (2002) çalışmasında ekonomik gelişme için insan sermayesi üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada insan sermayesi ölçüsü olarak ortalama eğitim süresi kullanılmış ve ekonomik gelişme ile insan sermayesi arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sonuç olarak eğitim seviyesi arttıkça eğitimin getirisinin de arttığı çıkmıştır. Eğitimle ilgili bu çalışmalar gözönüne alındığında eğitimin bir ülkenin kalkınmasındaki rolü yadsınamaz. Bu bağlamda, bir ülkede eğitimle ilgili alınacak politikalar belirlenmeden önce eğitimdeki mevcut durum ele alınmalı ve eğitimdeki eşitsizlikler giderilmelidir.

Eğitim ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkiye bakıldığında biraz önce de bahsedildiği üzere eğitim ile ekonomik gelişme arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalar olduğu gibi bir ilişki olmadığını gösteren çalışmalar da vardır. Bu sonucu incelemek için standart bir yöntem olan üretim fonksiyonu kullanılmakta; bağımlı değişken olarak çalışan başına çıktı ile dışsal değişkenler olarak da kişi başına fiziksel ve beşeri sermaye ele alınmaktadır. Örneğin: Pritchett (1999) 91 ülkenin verilerini kullanarak yapmış olduğu çalışmada kişi başına düşen beşeri sermaye arttığında kişi başına çıktı miktarı arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını göstermiştir. Ali'nin (2002) aktardığı üzere Pritchett 1999'da yaptığı bir çalışmada, Orta doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri (7 ülke; Cezayir, Mısır, Urdun, Fas, Suriye, Tunus, Yemen) için aynı sonuçlara ulaşmıştır. Bununla beraber gene Arap

lkeleri için yaplm insan sermayesi ve ekonomik gelişme arasındaki gelişmeyi inceleyen çalışmalardan biri olan Ali'nin (2002) alımasında beşeri insan sermayesi ile ekonomik gelişme arasında anlamlı bir ilişki grlememitir. İnsan sermayesinin üretimdeki etkisini görebilmek için üretim fonksiyonuna girdi olarak ortalama eēitim süresi eklenmektedir. Buna alternatif bir yöntem olarak da içsel büyüme modeli olan teknolojik gelişme veya faktör büyüme modeline insan sermayesi ölçüsü olarak eēitim seviyesi kullanılmaktadır. Bu modelde eēitimi işgücünün yeni teknolojiye daha kolay adapte olduēu ve bunun da büyümeye neden olduēu görülmektedir (Benhabib ve Spiegel, 1994). Benhabib ve Spiegel (1994) alımasında yatay kesit veri kullanarak fiziksel ve insan sermayesi stokunun büyüme üzerindeki etkisini analiz etmeye alımtır. Cobb-Douglas retim fonksiyonu kullanarak yapılan analizden çıkan sonuçlar şunlardır: İnsan sermayesi kişi başına büyüme hızını açıklamada istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır, toplam üretim faktörü büyüme hızının insan sermayesi ile ilişkisinin incelendiēi alternatif modelde insan sermayesinin istatistiki olarak anlamlı ve pozitif ilişkisi olduēu belirlenmiştir. İnsan sermayesi büyümeyi iki şekilde etkilemektedir. Birincisi yerel teknolojik yeniliklerin üretim hızını direk olarak etkilemekte, ikincisi ise yurtdışından gelen teknolojiye adaptasyon hızını etkilemektedir. Bu iki etki bazı sonuçlar doēurmaktadır: İnsan sermayesi farklılaşması nedeniyle ülkelerin büyüme hızı birbirinden farklı olmaktadır. Teknolojik bakımdan lider olan ülkeden daha düşük olmasına raēmen insan sermayesi bakımından daha yüksek olan bir ülke lider ülkeyi yakalayacak ve hatta geçecektir, insan sermayesi bakımından en yüksek olan ülke her zaman teknolojik bakımdan lider olacak ve bu liderlik insan sermayesi avantajı korunduēu sürece devam edecektir. Kısacası insan sermayesi olarak ele alınan eēitim seviyesinin büyüme ile olan ilişkisine bakıldıēında eēitim seviyesinin yükselmesi ile yeni teknolojiye daha kolay adapte olduēu ve bunun da büyümeye neden olduēu görülmektedir. Aynı zamanda ülkeler arasında eēitim eitsizliēinin olması büyüme hızının farklılaşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bir ülkede eēitim eitsizliēinin ölçülmesi diēer ülkelerle mevcut durumunu karılatırabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Eğitim ve gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda eğitim hizmetlerinin toplumdaki dağılım miktarına ve biçimine bağlı olarak, ülkelerin gelir dağılımları bozulabildiği veya düzelebildiği gibi yargılara varıldığı görülmektedir (Türkmen, 2002:50). Bu nedenle gelişmiş ülkelerde gelir dağılımı eşitliğini iyileştirmek adına eğitim hizmetlerinin bütün öğrencilere aynı kalitede verilmesine özen gösterilmekte ve bu suretle fırsat eşitliği sağlamaya çalışılmaktadır. Eğitim ve ücretler arasında, gelecekte elde edecekleri ücretlerin tek belirleyicisi olmamakla birlikte, sistematik bir ilişki vardır. Başka bir bakış açısı ile bakıldığında, eğitime katılım, hem hanehalkı hem de işgücünün her kategorisindekilerin gelir dağılımını etkileyen bir faktördür. Aynı zamanda eğitime katılım ve kişinin insan sermayesi formasyonu daha iyi bir iş bulmasına, pazarlık gücünün artmasına ve işgücü piyasasında daha esnek olmasına neden olmaktadır. Bununla beraber varlık dağılımı ve hanehalkının elde ettiği gelir çocuklara yapılan insan sermayesi yatırımını etkilemektedir. Bu iki taraflı ilişki toplumda otomatik olarak kimin eğitim fırsatına sahip olacağı kimin beceri seviyesinin daha yüksek olacağını belirlemektedir. Kısacası, eğitime yapılan yatırım, insan sermayesine yapılan yatırımdır ve beraberinde daha eşitlikçi ve büyümeyi destekleyen bir özelliğe sahip olması nedeniyle eğitimle ilgili politikaların bunlar göz önüne alınarak verilmesi gerekmektedir (Voyvoda ve Yeldan, 2000). Ancak yapılacak olan bu yatırımların yapılmasında önce eğitimdeki eşitsizlik ölçülerek yatırımlarda öncelikli olan yerlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Eğitimin ekonomik büyüme olan ilişkisini inceleyen araştırmalar olduğu gibi sosyal faydaları ile ilgili de birçok araştırma yapılmıştır ve geleneksel tahmin yöntemleri ile eğitimin sosyal getirisini ele alan çalışmalar artık birçok ülke için mümkün olabilmekte ve sonuçta eğitimin sosyal getirisinin pozitif ve büyük, aynı zamanda da fiziksel sermayeye yapılan yatırım ile rekabet edebilir olduğu söylenmektedir (Boissiere ve diğ. 1985). Bu çalışmalardan en önemlileri arasında sayılabilecek olan OECD- Avrupa Bankası'nın toplam 78 ülke (22 OECD ülkesi ve 56 Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesi olmak üzere) için yapılmış olan ve eğitimin faydalarının incelendiği bu çalışmadan çıkan sonuçlara göre; bir ülkede eğitim seviyesinin yükselmesi gelirlerde artışa, daha iyi birey ve halk sağlığına, düşük

doğurganlık oranına, demokratikleşmeye, siyasi istikrara yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılmasına, artan çevre bilincine, suç oranında, toplumsal suçlarda ve mülkiyet suçlarında düşmeye neden olacaktır. Bu nedenle gelişmekte olan bir ülke için eğitimin, insana yatırım olarak ele alınan eğitim düzeyinin kalkınma açısından önemi yadsınamaz ve aynı zamanda bölgeler arası gelişmişlik düzeyi farklılıklarının azaltılması açısından eğitim eşitsizliğinin giderilmesi bir ülkede üstünde durulması gereken konulardan biridir. Bu bağlamda, eğitim eşitsizliği ve ekonomik gelişme ile eğitim eşitsizliği arasındaki ilişkiyi ele alan birçok çalışma vardır (bkz. Thomas ve diğ. 2000).

Castelló ve Doménech'in (2002) çalışmasında insan sermayesi Gini katsayısı ile, bu katsayı bu çalışmada da kullanılacaktır, insan sermayesi eşitsizliği ölçülmeye çalışılmış ve insan sermayesi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizdeki değişkenler; bağımlı değişken olarak ortalama büyüme hızı, bağımsız değişkenler olarak da kişi başına düşen milli gelir, ortalama fiziksel ve insan sermayesi birikim hızı, gelir eşitsizliği ve eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak Gini katsayıları da eklenmiştir. Denkleme eklenen bölgesel kukla değişkenleri eklendiğinde gelir eşitsizliği Gini önündeki katsayı negatif olmakta ancak istatistiki olarak anlamlı olmamaktadır. Bununla beraber eğitim eşitsizliğinin katsayısı negatif ve istatistiki olarak anlamlıdır. Kısacası gelir dağılımı eşitsizliği katsayısı bölgesel kukla değişkenler eklendiğinde güçlü değildir, ancak eğitim eşitsizliği ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki anlamlı ve negatif çıkmaktadır. Tüm bunlara ek olarak eğitim eşitsizliğinin dolaylı olarak da ekonomik büyümeye etkisi bulunmaktadır: yapılan analize eklenen bir başka değişken olan eğitim eşitsizliğinin başlangıç değeri ne kadar yüksek ise yatırım hızı o kadar düşük olmakta ve yatırım hızının düşük olması da büyümenin düşük olmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, eğitim eşitsizliğinin büyüme üzerindeki etkileri göz önüne alındığında Türkiye genelinde bölgesel anlamda eğitim eşitsizliğinin ele alınması önem arz etmektedir. İşte bu nedenledir ki bu çalışmada ortalama eğitim süreleri, eğitim süresinin standart sapması ve eğitim Gini katsayısı hesaplanarak eğitim eşitsizliği ölçülmeye çalışılacaktır.

Thomas ve diğ. (2000) çalışmasında kullanılan 85 ülkede 1960-1990 verileri incelenmiş ve eğitim Gini katsayısı hesaplanarak birçok ülkede eğitimdeki eşitsizliğin azalmakta olduğu gösterilmiştir. Ayrıca bu çalışmada kişi başına düşen milli gelir (satın alma gücü paritesine göre) ile eğitim eşitsizliği ölçülerinden biri olan eğitim Gini katsayısı arasındaki ilişkiye bakılmış ve sonuç olarak aralarında ters yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Özetlemek gerekirse, eğitim Gini katsayısı düştükçe (eğitim eşitsizliği azaldıkça) kişi başına düşen milli gelir artmaktadır.

Diğer bir çalışmada da Winegarden (1979) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada yapılmak istenen ortalama eğitim süresi, eğitim süresi varyansı ile gelir dağılımı eşitsizliği arasındaki ilişkiye bakmaktır. Bulunan sonuç; ortalama eğitim süresi ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında negatif, eğitim süresi varyansı ile pozitif bir ilişki olduğudur. Kısacası ortalama eğitim süresinin gelir dağılımını eşitleyici bir etkisi bulunmaktadır.

Ram'ın (1989) 100 ülke için yapmış olduğu çalışmada ortalama eğitim süresini ve eğitim süresi standart sapmasını ölçmüştür. Ülkeler az gelişmiş ve gelişmiş ülkelere bölünmüş ve beklenildiği üzere gelişmiş ülkelerin hemen hemen hepsinde ortalama eğitim süresi az gelişmiş olan ülkelere göre daha az çıkmaktadır.

Eğitim ile ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında: eğitim ve eğitim eşitsizliği, eğitim ve gelişmişlik göstergeleri ile olan ilişkisi, eğitime yapılan harcamaların ele alındığı çalışmalar göze çarpmaktadır.

Tansel'in (1997) çalışmasında bölgesel olarak eğitime katılım eşitsizliği gösterilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye'deki eğitim eşitsizliği ele alınacaktır ve zaman içindeki değişim gözlemlenmeye çalışılacaktır. Böylece bulunan sonuçlar daha sonraki çalışmalara, ekonomik gelişmişlik ile eğitim arasındaki ilişki, gelir dağılımı eşitsizliği ile eğitim vb. yol gösterici nitelikte olacaktır. Tansel (2002b), çalışmasında, Türkiye'deki kız ve erkek çocukların eğitimde ulaştıkları noktayı ve eğitime olan talebi belirleyen etkenleri araştırmaktadır. Ayrıca bu çalışmada, Türkiye'de ilköğretim düzeyinde okula kaydolmayan kız ve erkek oranlarının yükselmesine rağmen önemli bölgesel farklar bulunduğunu, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenci kayıt oranları düşük ve bu düzeylerde kız-erkek açısından

önemli farklılıklar olduğunu da göstermeye çalışmaktadır. Bu farklılaşmanın nedenlerini belirlemeye çalışmak da Tansel'in (2002a) bu çalışmasına konu olmuştur. Tansel (2002a) çalışmasında katılım oranlarının eğitime göre değişimi incelenmiş olup kadınların işgücüne katılım oranı ile erkeklerin işgücüne katılım oranının eğitim seviyelerine göre nasıl değiştiği incelenmiştir. Bunu çalışmanın sonucunda; kadınların işgücüne katılım oranı, ortaokul ve mesleki ortaokul sonrasında birden bire yükseldiği ve en yüksek katılım oranının üniversite düzeyinde olduğu ve erkeklerin katılım oranına bakıldığında ise en yüksek katılım oranı ilkokul ve üniversite düzeyinde gerçekleşmekte olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet ayrımı en az üniversite düzeyinde görülmektedir. Aynı zamanda bu çalışmada ele alınan diğer bir konu da kadın ve erkeğin işgücüne katılım oranının öğrenim düzeyi ve kırsal-kentsel ayrımına göre nasıl değiştiğidir. Sayısal olarak bakıldığında 1999 yılı itibarıyla 25-64 yaş arası işgücüne bakıldığında Türkiye'de ilköğretim ve daha düşük seviyede eğitime sahip olanların işgücüne oranı OECD ülkelerinden çok daha yüksek olduğu görülmektedir. OECD ülkelerinde % 31'i ilköğretim ve daha düşük seviyede eğitime sahip iken bu oran ülkemiz için % 73' tür. Ortaöğretim seviyesine bakılacak olursa, bu oran OECD ülkelerinde 25-64 yaş arası işgücünün ortalama % 42'si, ülkemiz için ise % 16'sıdır. Yükseköğretim seviyesinde eğitim almış işgücü OECD ülkelerinin % 24'ü iken, Türkiye için ise yükseköğretim seviyesinde eğitim almış işgücü 25-64 yaş arası toplam işgücünün sadece % 11'idir (Gürsel ve diğ. 2002). Buradan çıkarılabilecek bir sonuç olarak, Türkiye'deki işgücünün eğitimi ile ilgili verilerin çok düşük bir değerde olmasıdır. Daha önce de belirtildiği üzere Türkiye için de ekonomik kalkınma ile eğitim arasında pozitif bir ilişkinin varlığını ortaya koyan bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bu ilişki, Türkiye'nin sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için üretim faktörleri arasında eğitimi öncelikli olarak değerlendirmesi gerektiğini göstermektedir. Eğitime ayrılan kaynaklarla gelir dağılımının arasındaki ilişkinin ele alındığı bir çalışmada, eğitime ayrılan kaynakların GSMH'a oranının artırılmasıyla, gelir dağılımını ölçmek için kullanılan gelir Gini katsayısını Fransa'da 0.03, İngiltere'de 0.015, ABD'de ise 0.025 puan azaltıcı etkiye sahip olduğu görülmüştür (Türkmen, 2000:52). Türkiye' de yapılan bir araştırmada da ise 1963 yılı için 0,55 olan Gini katsayısı 1994 HGA (Hanehalkı Gelir

Anketleri) sonuçlarına göre 0,49'a, 2002' yılında ise 0.42'e düşmüştür. Bu bağlamda, AB ülkelerinden Danimarka'da 0.22, İsveç'te 0.23, Hollanda'da 0.25, İspanya'da 0.27, Almanya'da 0.28, İtalya ve Portekiz'de (en eşitsizleri) 0.34 olduğu düşünülecek olursa 0.44 bile oldukça yüksek bir değerdir (Türkmen, 2000:52). Bu noktada, Türkiye'nin gelir dağılımının iyileştirilmesinin en önemli yollarından birisinin kişilerin eğitim seviyelerindeki ve eğitim eşitsizliği dağılımının iyileştirilmesi ile sağlanabileceği görülmektedir (Türkmen, 2002:50).

Özdural (1993) yapmış olduğu çalışmada, kişinin eğitimi, yaşı, anne-babanın eğitim durumu ile ekonomik durum arasında ilişkiyi incelemiştir. Kazanç fonksiyonunda ele alınan değişkenler olan kişinin eğitim durumunun, yaşının, anne-babanın eğitim durumunun geliri etkilediğini göstermiştir.

Kamunun eğitim harcamalarını konu alarak insan sermayesi birikimine yapılan kamu fonlarının üretkenliği üzerinde durulan Voyvoda ve Yeldan'ın (2000) çalışması da eğitimi inceleyen diğer bir çalışmadır. Meriç (1998) Türkiye'de yükseköğretimdeki finansman sorununu ele alarak eğitim konusundaki çalışmalara katkıda bulunmuştur. Eğitim harcamalarının ekonomik ve politik değişimlerden nasıl etkilendiğini konu alan çalışmasında Kasnakoğlu ve Erdil (1994) iki farklı eğitim seviyesinde (üniversite öncesi ve üniversite) öğrenci başına düşen kamu eğitim harcamalarını analiz etmekte ve karşılaştırma yapmaktadır. Yapılan analizde öğrenci başına yapılan kamu harcamalarının ekonomik ve politik değişimlerden etkilendiği gösterilmiştir. Ekonomik şartların kötüleşmesi durumunda eğitim harcamalarına hemen yansıdığı, ancak tersi olduğu durumda eğitim harcamaları üstünde bu etki hemen kendini göstermediği çıkan sonuçlar arasındadır.

Daha sonraki bölümlerde daha ayrıntılı anlatılacak olan; Türkiye'deki eğitimle ilgili olumlu gelişmelere rağmen (ortalama eğitim süresindeki artış, eğitim eşitsizliğindeki düşüş vb...) UNDP'nin 2002 İnsani Gelişme Raporuna göre Türkiye oldukça gerilerde kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de insan sermayesinin gelişimine öncelik vermek ve buna göre politikalar üretmek gerekmektedir. Ancak eğitimle ilgili politikalar üretilmeden önce yapılması gereken bu konuda öncelikli bölgeleri

saptamaktır. Bu bağlamda, bu çalışmada Türkiye’de eğitim eşitsizliği ölçülerek eğitimde öncelikli bölgelerin belirlenmesine katkıda bulunulacaktır.

4. EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ

Bu bölümde bugüne kadar kullanılmış eğitim eşitsizliği ölçümleri ele alınacaktır. İlk olarak okullaşma oranı, daha sonra ortalama eğitim süresi, eğitimin kalitesi, eğitim süresinin standart sapması ve son olarak da eğitim Gini katsayısı incelenecektir.

1. Okullaşma Oranı: Özellikle insan sermayesinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini inceleyen ekonomistler insan sermayesinin geleneksel ölçüsü olan okullaşma oranı ve eğitim süresini ele almaktadırlar (Barro, 1991). Çeşitli çalışmalarda özellikle ilkokul ve ortaokullaşma oranı kullanılmıştır. (Örnekler için bkz. Thomas ve diğ. 2000). Özellikle ilkokul ve ortaokullaşma oranı kullanılmaktadır. Okullaşma oranı sadece nüfusun eğitime katılımını ölçmekte bu nedenle de eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak yetersiz kalmaktadır. Çünkü okullaşma oranı insan sermayesi birikimini göstermemekte insan sermayesine yatırımı göstermektedir (Benhabib ve Spiegel, 1994). Bu nedenle bu çalışmada okullaşma oranı kullanılmayacaktır. Bununla beraber insan sermayesinin ölçümünde farklı yöntemler kullanan araştırmacılar da bulunmaktadır; başarı test skorları, eğer iyi oluşturulmuş ve iyi bir şekilde standardize edilmişse insan sermayesinin ölçümünde daha güçlü sonuçlar vermektedir (Lee ve Lee 1995).

2. Ortalama Eğitim Süresi: Ortalama eğitim süresi; insan gelişimi ölçüsü ve eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Bunlardan bir tanesi işgücünün eğitim durumunun incelendiği Psacharopoulos ve Arriagada çalışmasıdır (1986). Barro ve diğ. (2000) çalışmasında 1960 yılından 2000 yılına kadar birçok ülke için 15 ve 25 yaş üstü nüfus için ampirik çalışma için kullanılabilecek veri seti oluşturulmuştur. Aynı zamanda çıkan sonuçlarla nüfusun eğitim kompozisyonu, eğitimin yaygınlaşması, eğitim süresi verileri derlenmiştir ve son olarak da bu veriler kullanılarak ülkelerin insan sermayesi birikimi ölçülmeye çalışılmıştır. İnsan sermayesi birikimini ölçmek için ortalama eğitim süresinin dışında insan sermayesinin bir başka ölçüm aracı olan test skorları kullanılmaktadır.

3. Eğitimin Kalitesi: Eğitim nicelik olarak fark etmese de nitelik olarak farklı olabilir. Örneğin ortalama eğitim süresi eşit olan ülkelerde eğitimin kalitesi çok farklılık gösterebilir. Bu nedenle eğitimin kalitesini de ele almak gerekmektedir. Çoğu çalışmada, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için eğitimin kazançla olan ilişkisinin varlığı gösterilmekte ve bu analiz yapılırken eğitim ile üretim ve buna bağlı olarak da kazançla olan etkisi incelenmektedir. Bu çalışmaların çoğunda eğitim nicelik olarak, eğitim süresi veya mezuniyet notu, ele alınmaktadır. Ancak eğitimin niteliği ülkeden ülkeye farklılık göstermekte ve bu da kazanç ve eğitim ilişkisini incelemek için yapılan analizlerin yanı sıra sonuçlar vermesine neden olabilmektedir (Berhman ve Birdsall, 1983). Ortalama eğitim süresi, okur-yazarlık oranı gibi insan sermayesi birikimini ölçen verilerle insan sermayesi üretkenliği ölçülmeye çalışıldığında ortaya çıkan sonuç yanı sıra (biased) olmakta ve bu nedenle eğitimin kalitesinin ele alınması gerekmektedir (Boissiere ve diğ. 1985).

4. Eğitim Süresinin Standart Sapması: Eğitim süresi için hesaplanan standart sapma mutlak eşitsizliği ölçmek için kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalarda, eğitimin standart sapması ile büyüme ve yoksulluk azaltılması arasında negatif bir ilişki olduğu gösterilmektedir. Thomas ve diğ. (2000) yılında yaptığı çalışmada aktardığı üzere, Birdshall ve Londono (1997) ve Lopez'in (1998) yapmış olduğu çalışmalar insan sermayesi eşitsizliği ile ilgili yapılan çalışmalar arasındadır. Bunların ilkinde 43 ülkenin eğitim yılları standart sapması kullanılarak insan sermayesi eşitsizliği ölçülmüştür. İkincisinde ise 12 Asya ve Latin Amerika ülkesinin verileri kullanılmaktadır. Castelló ve Doménech'in (2002) çalışmasında insan sermayesi, Gini katsayısı kullanılarak insan sermayesi eşitsizliği ölçülmeye çalışılmıştır.

5. Eğitim Gini Katsayısı : Eğitim Gini katsayısı kullanılarak eğitim eşitsizliğinin ölçüldüğü Thomas ve diğ. (2000) çalışmasından önce yapılmış olan 4 tane çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalarda okullaşma oranı, eğitim finansmanı verileri kullanılarak eğitim Gini katsayısı oluşturulmaya çalışılmıştır. İlk olarak eğitime katılım verilerini kullanan çalışma ise Thomas, Wang ve Fan'ın (2000) çalışmasıdır. Thomas, Wang ve Fan'ın (2000) aktardığı üzere eğitim Gini

katsayısının daha önce kullanıldığı dört çalışma vardır. Daha önceki çalışmalardan ilkinde 16 Doğu Afrika ülkesi için okullaşma oranlarının kullanıldığı, ikincisinde gene Doğu Afrika ülkeleri için eğitim finansmanı verileri, üçüncüsünde Amerika için, dördüncüsü ise Papua New Guniea için okullaşma oranları kullanılmıştır.

Thomas ve diğ. (2000) çalışmasında kullanılan 85 ülkede 1960-1990 verileri incelenmiş ve eğitim Gini katsayıları hesaplanarak birçok ülkede eğitimdeki eşitsizliğin azalmakta olduğu gösterilmiştir. eğitim Gini katsayısı ile eğitimdeki eşitsizliğin ölçülmesi 2000 yılına kadar yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır.

Eğitim eşitsizliğini eğitim Gini katsayısı ile hesaplayan bir diğer çalışma da Gana için Kubi (2000) tarafından yapılan çalışmadır. Gana'daki eğitim reformundan sonraki eğitim eşitsizliğinin düştüğü ve aynı zamanda ortalama eğitim süresinin yükseldiği gösterilmektedir. Bununla birlikte cinsiyet ayrımcılığının da azaldığı çıkan sonuçlar arasındadır. Ayrıca Gana'daki eğitim Gini katsayısı 1987 yılında 0.59'ken 1999 yılında 0.47'ye düşmüştür ve eğitim reformlarının bu düşüşteki etkisi yadsınamaz. Bu nedenledir ki eğitimdeki eşitsizliği düşürmek için eğitimdeki eşitsizliği bölgesel bazda görmek ve buradan yola çıkarak eğitimdeki reformları düzenlemek gerekmektedir.

Eğitimin Gini katsayısı ile yapılan çalışmalarda eğitim eşitsizliğinin yıllar itibariyle ülkeler için nasıl değiştiği de gözlenebilmektedir. 1960'dan 2000 yılına kadar olan süre için birkaç ülke dışında çoğu ülkede eğitim Gini katsayısı düşme eğilimi göstermektedir (Thomas ve diğ. 2002). Özellikle Kore, Tunus ve Çin'de çok hızlı bir şekilde düşme gözlenmiştir. 1960'dan 2000'e, Kore'de 0.55'ten 0.19'a, Tunus'ta 0.94'ten 0.54'e düşmüştür. Birkaç ülkede (Kolombiya, Bulgaristan ve Venezüella) ise bazı senelerde artış bazı senelerde ise düşüşler gözlemlenmektedir. Bu çalışmada incelenen 140 ülke içerisinde, eğitim Gini katsayısı ile hesaplanan eğitim eşitsizliğinin en yüksek olduğu ülke Mali ve Pakistan'dır. Ortalama eğitim süresi en yüksek olan dolayısıyla da eğitim Gini katsayısı en düşük ülkeler Kanada, ABD ve Polonya'dır. Ayrıca gelir seviyesi düşük olan ülkelerde eğitim Gini katsayısının yüksek, gelir seviyesi yüksek olan ülkelerde ise düşük olduğu gözlemlenmiştir. Daha önce de belirtildiği üzere standart sapma ile ölçülen eğitim

eşitsizliği ortalama eğitim süresini yükselmesi ile birlikte yükselmektedir. Buradan da eğitim Gini katsayısı ile ortalama eğitim süresi ilişkisindekinin tersine bir durum söz konusu olduğu görülmektedir. Bu çalışmada da bu söylem geçerliliğini korumaktadır. Eğitim eşitsizliğinin hiç eğitim almamışların olduğu kategoriye daha duyarlı olması nedeniyle eğitim eşitsizliğini azaltmakta en önemli faktörün temel eğitime verilmesi ile gerçekleştiği ifade edilmektedir. Çünkü ele alınan ülkeler arasında, temel eğitime önem veren ülkelerde eğitim eşitsizliğinin hızla düştüğü gözlemlenmiştir (Thomas, ve diğ. 2002). Bu bağlamda, zorunlu eğitimin uzaması eğitim Gini katsayısı ile ölçülen eğitim eşitsizliğinin azalmasına neden olacaktır. Ayrıca daha önce de belirtildiği üzere ortalama eğitim süresinin artmasıyla birlikte standart sapmanın azalmaya başladığı nokta yani dönüm noktasına yaklaşılmış olacak dolayısıyla diğer bir ölçü olan standart sapma da düşmeye başlayacak, kısacası eğitimde daha eşitlikçi bir dağılım ortaya çıkacaktır.

Türkiye’de eğitim eşitsizliğini ele alan iktisatçılardan biri olan Tansel (2003) çalışmasında iller için eğitim eşitsizliğini incelemiştir. Eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak Tansel’in aktardığı üzere aynı zamanda gelir eşitsizliğini ölçmek için de kullanılan aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$L = \sum_{i=1}^N p_i \ln(p_i / y_i) \quad (4.1a)$$

p_i : Türkiye’deki her eğitim seviyesindeki okul çağındaki nüfusun i ’deki payı

y_i : her eğitim seviyesindeki n pay nüfusta i ilinin payı

N : Toplam il sayısı

$$L_i = \sum_{j=1}^3 p_{ij} \ln(p_{ij} / y_{ij}) \quad (4.1b)$$

p_{ij} : Her eğitim seviyesindekilerin i ’ninci ildeki okul çağındaki nüfusun içindeki payı

y_{ij} : her eğitim düzeyindeki nüfusta i ilinin payı

L : “0” değerini aldığı anda mükemmel bir eşitlik var (alt sınır)

“1” değerini aldığı anda ise yüksek bir eşitsizlik var anlamındadır.(üst sınır yok)

Formüllerden ilki iller arasında eğitim eşitsizliğini ölçmek için kullanılmış olup (3.4b) il içindeki eşitsizlik için kullanılmıştır.

Tansel (2003) bu çalışmada okul çağındaki nüfusun eğitim eşitsizliğini ölçmeye çalışmaktadır. Örneğin A şehrinde 3 eğitim kategorisi olsun ve toplam okul çağındaki nüfus 250 olsun. 1. kategoride okul çağındaki 100 kişi olduğu ve bunların 85'nin 1. eğitim kategorisinde okula gittiklerini varsayalım. Ayanı şekilde 80 kişi 2. kategoride ve bunlardan 70'i okula gidiyor olsun. Son olarak 3.kategoride 70 kişi ve 50'sinin okula gittiği ele alındığında $y_{11}=100/250$, $p_{11}=85/250$, $y_{12}=80/250$, $p_{12}=70/250$ ve son olarak $y_{13}=70/250$, $p_{13}=50/250$ olur. Buradan da görüldüğü üzere mükemmel eşitlik varsa olduğu durumda; 1., 2.,3. kategoride bulunan okul çağındakilerin hepsi okula gidiyorsa $\ln p_{ij} / y_{ij} = 0$ olacaktır ve bu durumda formülde yerine koyulduğunda sonuç 0 çıkacaktır.

Tablo 4.1 Eğitim Eşitsizliğini Ölçmek İçin Bir Örnek

Eğitim düzeyi	Okul çağı nüfusu	Okula giden nüfus	Y_i	P_i
1	100	100	100/250	85/250
2	80	80	80/250	70/250
3	70	70	70/250	50/250
Toplam	250	205	1	

Tansel (2003) bu çalışmasında bölgesel ve kentsel veriler kullanarak Türkiye'deki 12 yaş ve üstü işgücü insan sermayesini ölçmeye çalışmıştır. Ortalama eğitim süresini ele almıştır. İşgücü sermayesi stokunu ölçmek için 67 şehir için 1970 ve 1990 yılları arasındaki veriler kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda son 20 yılda eğitime katılımda önemli ölçüde gelişme olduğu, bölgesel farklılıklar bulunsa da 1970 yılında ortalama eğitim süresinin 2.72'den, 1990 yılında 5.29'a çıktığı görülmüştür. Ayrıca bölgesel farklılıklar olmasına rağmen 1970-1990'a cinsiyete göre eğitime katılımda büyük gelişmelerin olduğu da bulgular arasındadır. Ancak beklenildiği gibi Orta ve Güneydoğu Anadolu'da cinsiyet farkı büyük olmakla beraber Marmara'da daha az olduğu görülmüştür.

5. TÜRKİYE'DE EĞİTİM EŞİTSİZLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ :

Bu çalışmada Türkiye genelinde ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması ve eğitim Gini katsayısı ile eğitim eşitsizliğinin zaman içindeki değişimi incelenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca eğitim eşitsizliği bölgesel olarak incelendikten sonra iller bazına indirgenerek ele alınmıştır. Eldeki ham verilerde eğitim kategorilerinin kadın-erkek olarak ayrılmış olması çalışmada kadın-erkek eğitim eşitsizliğinin incelenmesinde de kolaylık sağlamıştır.

Yararlanacağımız veriler Devlet İstatistik Enstitüsü Genel Nüfus Sayımı verileri olacaktır. Genel nüfus sayımının yapıldığı ilk yıllarda eğitim ile ilgili veriler bulunsa da sadece okuma-yazma bilip bilmeme ile sınırlı kalmıştır. Bu nedenle, 1975,1980,1985,1990,2000 yılları verileri kullanılacaktır. 1970 yılı genel nüfus sayımına bakıldığında nüfusun iller, bitirilen son öğrenim kurumuna ve cinsiyete göre dağılımı bulunmamaktadır. 1970 yılı, sadece nüfusun iller itibariyle okuryazarlık durumuna göre dağılımı incelendiğinden çalışma kapsamı içine alınmamıştır. Okur-yazarlık durumu, mezuniyet durumu ve mezun olduğu kurum bilinmeyenler her şehrin toplam nüfusundan çıkarılmıştır. Atılanlar toplam nüfusun 1975 yılında 0.002'sini, 1980'de 0.001'ini, 1985'te 0.003'ünü, 1990'da 0.0009'unu, 2000 yılında ise 0.0004'ünü oluşturmaktadır. Kısacası bu kadar küçük paya sahip olan bu grubun toplamdan çıkarılması sonucu etkilemeyecektir. Bununla beraber 1975 yılından 2000 yılına bakıldığında il sayısında artış olduğu görülecektir: 1975, 1980 ve 1985 yılında 67, 1990 yılında 73, 2000 yılında ise 81 tane il bulunmaktadır. İl sayısındaki değişme nedeniyle Türkiye geneli için hesaplanacak olan değerlerde bir değişiklik olmayacağından bu durum göz ardı edilecektir.

Kişi başına düşen milli gelir arttıkça gelir dağılımı eşitsizliğinin belli bir noktaya kadar arttığını ve daha sonra azaldığını göstermekte kullanılan Kuznets eğrisini eğitim eşitsizliği ve eğitimdeki yaygınlaşma (ortalama eğitim süresinin artması) arasındaki ilişkiye de oturtabilmek mümkün olmaktadır (Ram, 1989). Kısacası ortalama eğitimin artması önce eşitsizliği arttırmakta, daha sonra azaltmaktadır denebilmektedir. Eğitimdeki eşitsizliğin azalmaya başladığı nokta ortalama eğitimin

yaklaşık yedi sene olduğu noktadır. Bu sonuç Ram'ın (1989) eğitimdeki eşitsizliği ölçerken kullanmış olduğu 94 ülkenin verilerle oluşturulan regresyon analizinin sonuçlarından görülebilmektedir. Aynı şekilde, Amerika için 1973-1983 yılları arasındaki veriler kullanılarak yapılan analizde de aynı sonuçlara ulaşılabilmektedir.

5.1 ORTALAMA EĞİTİM SÜRESİ

Bu çalışmada ilk olarak ortalama eğitim süresi ile eğitimdeki eşitsizliği görmeye çalışacağız. Daha sonra standart sapmaya bakacağız ve en son olarak da eğitim Gini katsayısı hesaplanacaktır.

Ortalama eğitim süresi, Psacharopoulos ve Arriagada'nın (1994) çalışmasında kullanmış olduğu formülle hesaplanmıştır:

$$\mu = \sum p_i y_i \quad (5.1.1)$$

p_i = i'ninci eğitim kategorisinin nüfusun içindeki payı

i = Eğitim kategorisi

y_i = i'ninci kategorideki eğitim yılı

Türkiye için eğitim eşitsizliğinin ölçüldüğü bu çalışmada daha önce Tansel'in (1997) çalışmasında kullanmış olduğu 6 kategori (seviye) kullanılmıştır:

Hiç Eğitim Almamışlar: 0 yıl

Kısmen Eğitim Almışlar: 2 yıl

İlkokul :5 yıl

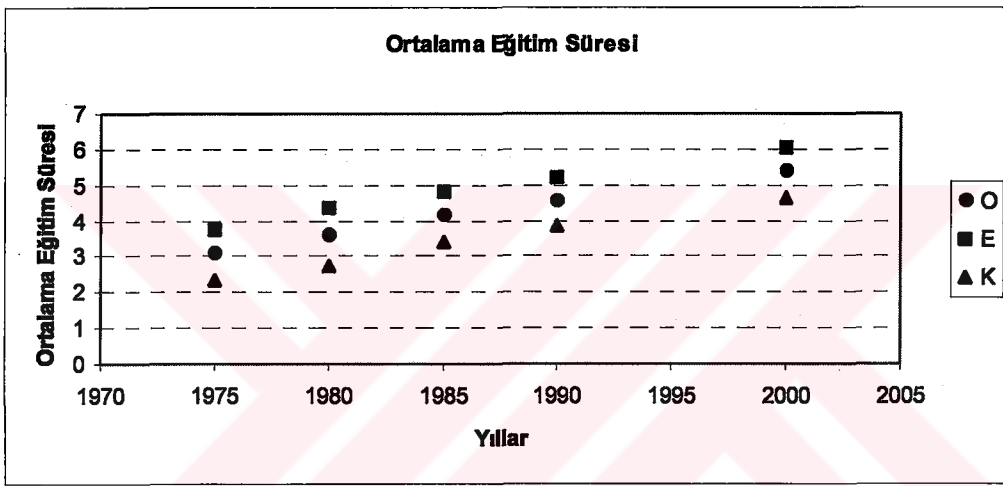
Ortaokul ve dengi :8 yıl

Lise ve dengi :11 yıl

Lise üstü: :15 yıl olarak alınacaktır.

İlk olarak Türkiye genelinde ortalama eğitim süresine bakılacak olursa 1975 yılında aşağıdaki çizimden de görüldüğü üzere 3.02 yılken % 74'lük bir artış göstererek 2000 yılında 5.35'e ulaşmaktadır. Kadın ve erkek olarak ayrı ayrı bakıldığında erkeklerin, ortalama eğitim süresinin incelenen bütün seneler boyunca

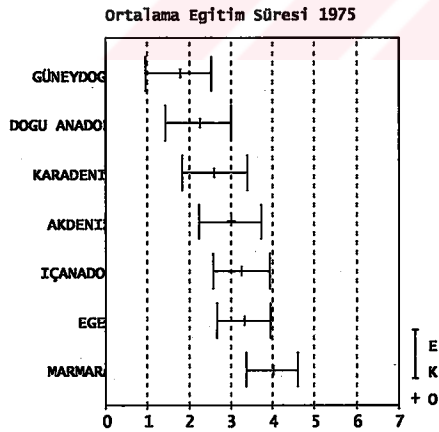
kadınların ortalama eğitim süresinden daha yukarıda olduğunu Çizim 5.1.1’de rahatça görülmektedir. 1975 yılında erkeklerin ortalama eğitim süresi 3.76 yılken % 61’lik bir artış göstererek 2000 yılında 6.06 yıla, kadınlarda ise bu artış çok daha fazla olmuştur; yaklaşık iki kadar olmuş ve 2.34 yıldan 4.63 yıla çıkmıştır. Türkiye genelinde yıllar itibariyle kadın-erkek ortalama eğitim süresi farkına bakıldığında yıllar arasında pek fark görülmemektedir. 1975 yılında kadın-erkek ortalama eğitim süresi farkı 1.32 yılken, 1980’de 1.65, 1985’te 1.42, 1990’da 1.46 ve 2000 yılında 1.43 yıldır (bkz. EK A4).

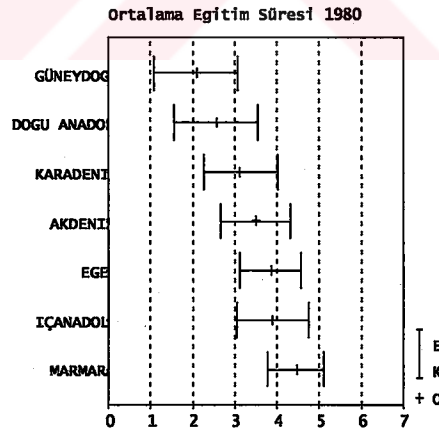
Çizim 5.1.1 Ortalama Eğitim Süresi

Yukarıda, Türkiye genelinde ortalama eğitim süresinin genel seyrinden bahsedilmektedir. Şimdi ise eğitim eşitsizliği konusu, biraz daha ayrıntıya inilip bölgeler ve iller bazında incelenecektir. Türkiye, Marmara, Ege, Akdeniz, Doğu Anadolu, İç Anadolu, Güney Doğu Anadolu, Karadeniz olmak üzere 7 bölgeye ayrılmakta ve bu durum incelenen bütün seneler için değişmemektedir. Bölgesel bazda ortalama eğitim süresine bakıldığında Türkiye genelindeki artış buraya da yansımaktadır. Kadınlarda ortalama eğitim süresi erkeklere göre hep daha düşük çıkışından yüksek-orta-düşük çizimi yapıldığında kadınların ortalama eğitim süresini düşük, erkeklerinkini yüksek ve her ikisinin ağırlıklı ortalaması olan toplam nüfusun eğitim süresi ortalaması orta değer olarak alınmıştır. Bu çizimlere bakıldığında 1975,1980,1985,1990 ve 2000 yılında bölgeler arası sıralama hiç değişmemiştir. Ortalama eğitim süresi en düşük Güney Doğu Anadolu ardından Doğu Anadolu,

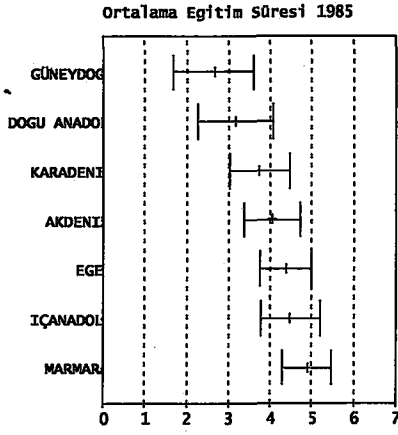
Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara gelmektedir. Bununla birlikte hepsine aynı anda bakıldığında bütün olarak sağa doğru kaydıkları görülmektedir. En hızlı kaymayı ortalama eğitim süresi düşük olanların yaptığı göze çarpmaktadır. Kısacası Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu diğer bölgere nazaran daha hızlı bir şekilde sağa doğru kaymaktadırlar. Ayrıca en geniş aralık (erkek-kadın ortalama eğitim süreleri farkı)yine Güney Doğu Anadolu, en dar aralık ise Marmara bölgesindedir. Bölgeler arasında ortalama eğitim süresinin farklı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edildiğinde bütün yıllar için toplam nüfus için H_0 hipotezi 0.05 anlamlılık düzeyinde (H_0 : Bölgelerin ortalama eğitim süresi birbirinden farklıdır, H_1 : En azından biri aynıdır.) rededilememektedir kısacası bölgelerin ortalama eğitim süresi farklıdır denebilir (bkz. EK E). Bölgeler arasında farklılık olup olmadığı Kruskal-Wallis ile test edildiğinde de incelenen bütün seneler için 0.05 anlamlılık düzeyinde ortalama eğitim sürelerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (bkz. EK E). Sadece tek yönlü varyans analizi yapılarak yetinilmemesinin sebebi dağılımın normal dağılım olmasa da Kruskal-Wallis testi ile elde edilen sonuçların güvenilir olmasıdır. Her iki testin sonuçlarına bakıldığında aynı sonuçları verdiği görülmektedir (bkz EK E)

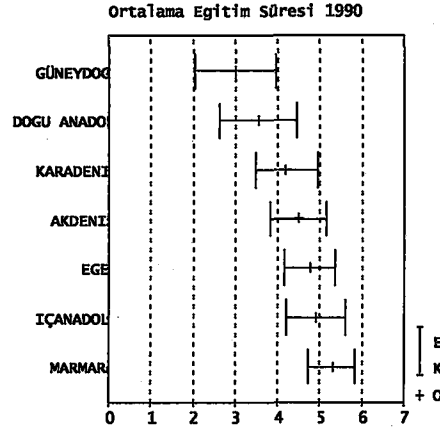
Çizim 5.1.2 Ortalama Eğitim süresi 1975

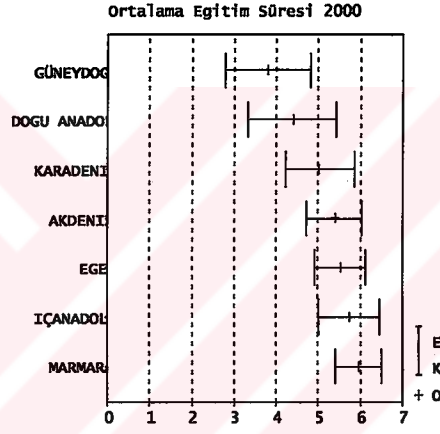
Çizim 5.1.3 Ortalama Eğitim Süresi 1980

Çizim 5.1.4 Ortalama Eğitim Süresi 1985

Çizim 5.1.5 Ortalama Eğitim Süresi 1990

Çizim 5.1.6 Ortalama Eğitim Süresi 2000

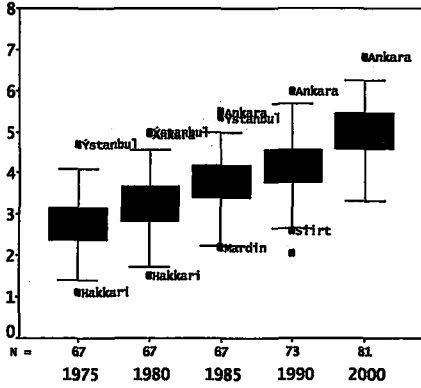
Yukarıdaki çizimlere bakıldığında erkek ve kadınlar için ayrı ayrı incelendiğinde bölgeler arasında bir fark göze çarpmaktadır. Aynı şekilde yapılan Kruskal-Wallis ve tek yönlü varyans analizi testlerinde bölgeler arasında hem kadın hem de erkeklerde ortalama eğitim düzeyleri arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde fark vardır sonucuna ulaşılmaktadır (bkz. EK E).

Yıllar itibariyle illerin ortalama eğitim süresine bakıldığında en yüksek değeri 1975 ve 1980 yılında 4.71 yıl ve 4.99 yıl ile ilk sırada İstanbul bulunmaktadır. Ancak daha sonraki yıllarda Ankara (5.50, 6, 6.83 yıl) Türkiye genelinde en yüksek ortalama eğitim süresine sahiptir. Türkiye genelinde ortalama eğitim süresinin en düşük olduğu iller 1975 ve 1980 yılında sırasıyla 1.13 yıl ve 1.53 yıl ile Hakkari'dir.

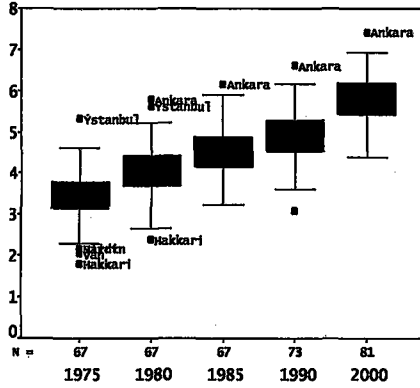
Daha sonraki yıllarda 1985'te Mardin (2.22 yıl), 1990'da Şırnak (2.06 yıl) ve 2000 yılında gene Şırnak'tır (3.33 yıl). Erkekler için iller bazında ortalama eğitim süresine bakıldığında ise 1975 yılı itibariyle en yüksek değeri İstanbul (5.33 yıl), 1980, 1985, 1990, 2000 yıllarında Ankara (sırasıyla 5.78 ,6.17, 6.6,7.43 yıl) almaktadır. Kadınlar için duruma bakılacak olursa: erkeklerdeki gibi iller bazında 1975 ve 1980 yılında İstanbul (4.01 ve 4.29 yıl) en yüksek ortalama eğitim süresine sahiptir. Ancak daha sonraki yıllarda Ankara (sırasıyla 4.78, 5.36, 6.23 yıl) hep ilk sırada yer almaktadır. Kadınlar için ortalama eğitim süresinin en düşük olduğu il 1975, 1980 ve 1985 yılında Hakkari'dir (sırasıyla 0.31, 0.46, 0.93 yıl). 1990 ve 2000 yılında ise Şırnak'tır (0.85 ve 1.74 yıl). Bu noktada, iller bazında da, hem en düşük hem de en yüksek ortalama eğitim süresine sahip olan iller, ortalama eğitim süresinde bir artış olduğu görülmektedir (bkz. EK A1). Ancak diğer ülkelerle karşılaştırma yapıldığında, Türkiye geneli için ortalama eğitim süresinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. 23 OECD ülkelerinin %28'sinde 1960 yılından 1990 yılına ortalama eğitim süresi 7.0'dan 9.0'a, 9 Merkezi Planlı ekonomilerinin % 32'sinde 7.5 'ten 10.0'a çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelere ise 1960 yılından 1990 yılına ortalama eğitim süresi 2.1'den 4.4 yıla çıkmıştır (Barro ve diğ. 1997). Bu bağlamda Türkiye genelindeki ortalama eğitim süresi gelişmekte olan ülkelere göre daha iyi ancak OECD ve Merkezi Planlı Ekonomilere göre ise oldukça kötü görünmektedir.

Genel olarak ortalama eğitim süresinde bir artış olduğu görülmekte ancak buna bazı iller ayak uyduramamakta ve bütünden kopmaktadırlar. Kutu çizimine bakılacak olursa ortalama eğitim süresinin yükselmesi dışadüşenleri arttırmıştır (gözlem değerlerinin ortada kalan $\frac{1}{2}$ oranında, dağılımın iki ucundan gözlem değerlerin $\frac{1}{4}$ 'ü atılarak, gözlem aralık ölçüsü hesaplanır ve buna dördebölenler aralığı (DA) denir. Daha sonra DA'nın bir buçuk katı bir Adım olarak hesaplanır ve alt dördeböleden çıkarılır, üst dördebölene eklenir. Bulunan değerler Alt eşik ve Üst eşik olarak adlandırılır. Bu eşik değerlerinin dışında kalan gözlemlere Dışadüşen denir (Şenesen, 1998:125). Ortalama eğitim süresindeki artış, dışadüşen illerin sayısında artışı beraberinde getirmiştir. Özellikle kadınlar için çizilen ortalama eğitim süresini gösteren kutu çiziminde dışadüşen sayısı oldukça artmıştır. 1975 yılında dışadüşen

sadece İstanbul'ken; 1985 ve daha sonraki yıllarda bütünden koparak Siirt, Mardin, Hakkari, Şırnak, Diyarbakır dışadüşen olmaktadır.

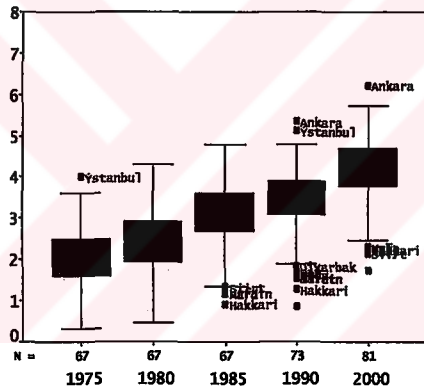
Ortalama Eğitim Süresi

Ortalama Eğitim Süresi (E)

Çizim 5.1.7 Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi

Çizim 5.1.8 Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi (Erkek)

Ortalama Eğitim Süresi (K)

Çizim 5.1.9 Ortalama Eğitim Süresi Kutu Çizimi (Kadın)

İller için çizilen kadın,erkek ve toplam nüfusun ortalama eğitim süresi değerlerinin bir arada görüldüğü çizime (yüksek-orta-düşük) bütün seneler için aynı anda bakıldığında sağa doğru bir kayma olduğu görülmektedir. Aynı zamanda 3'lü bir yapı olduğu ilk bakışta göze çarpmakta ve bu durum incelenen bütün yıllarda devam etmektedir. 1975 yılına bakıldığında ortadaki grubun yaklaşık ortalama eğitim süresi 2 ile 3.5 yıl arasında olduğu görülmektedir. 1980 yılında ise yaklaşık 3-4, 1985'te daha da sağa kayarak 3.5-4.5, 1990'da 4-5 yıl, 2000 yılında ise 4.5-6 yıl arasında olduğu görülmektedir (bkz. EK B). Ortadaki grubun ortalama eğitim seviyesi bakımından daha iyi durumda olan gruba yaklaşmış olduğu göze

çarpmaktadır. Ortalama eğitim süresi bakımından daha yukarıda olan grup ise bir noktaya dayanmış ve bu noktadan daha yukarı çıkmadıkları izlenimi uyandırmaktadır.

5.2 EĞİTİM SÜRESİNİN STANDART SAPMASI

Bu çalışmada daha önce de belirtildiği üzere eğitim eşitsizliğini ölçmek için ilk olarak standart sapma hesaplanmaktadır. Eğitimdeki eşitsizliğin ölçülmeye çalışılırken diğer bir yöntem de standart sapmadır.

$$SD = (\sum p_i (y_i - \mu)^2)^{1/2} \quad (5.2.1)$$

p_i = i'ninci eğitim kategorisinin nüfusun içindeki payı

i = Eğitim kategorisi

y_i = i'ninci kategorideki eğitim süresi

Bu noktada gelir dağılımı eşitsizliği ile büyüme arasındaki ilişkiyi Kuznets eğrisinin açıkladığı gibi eğitim eşitsizliği ve eğitimdeki yaygınlaşma arasındaki ilişkiye de oturtabiliriz: kısacası ortalama eğitimin artması önce eşitsizliği arttırmakta, daha sonra azaltmaktadır denebilir (Ram, 1989). Ram (1989) yaptığı çalışmada; yaklaşık 100 kadar ülkenin verilerine bakmıştır ve ortalama eğitim seviyesi yükseldiğinde eğitimdeki eşitsizliğin önce arttığını sonra bir tepe noktasına ulaştıktan sonra düştüğü görülmektedir. Ortalama eğitim 7 seneye ulaştığında dönme noktası oluşmaktadır. Çok az ülke için dönüm noktasını geçmiş ve ortalama eğitim süresi arttıkça standart sapmanın düşmeye başladığı görülmüştür. Bu çalışmada da daha önce bahsedildiği üzere, Türkiye için ortalama eğitim süresi, ortalama eğitim süresinin karesinin ve eğitim standart sapması arasında ters U ilişkisi olup olmadığına da bakılacaktır.

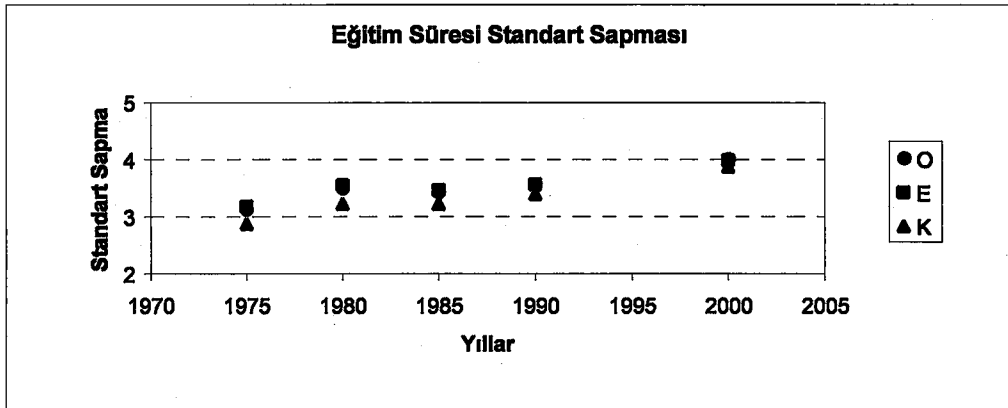
Ram'ın (1989) yaptığı çalışmada aşağıdaki denklem tahmin edilmeye çalışılmaktadır. Kısacası eğitim süresinin standart sapması ile ortalama eğitim süresi ve karesi arasındaki ilişkinin incelendiği denklemde: Çıkan sonuç: regresyon analizi

yapıldığında ortalama eğitim süresinin (b) katsayısının pozitif, ortalama eğitim süresi karesi katsayısının (c) ise negatif olduğudur.

$$SD_j = a + b(ortalama)_j + c(ortalama)_j^2 + u_j \quad (5.2.2)$$

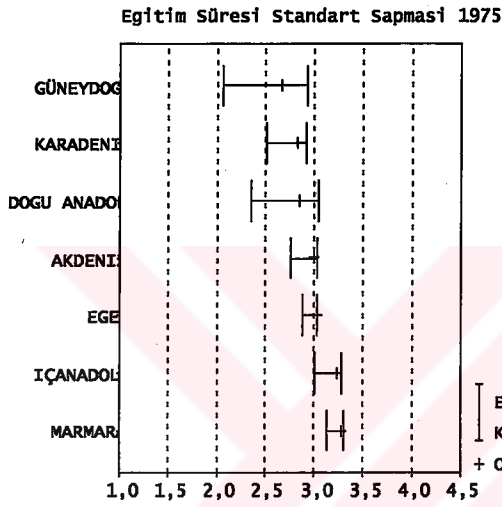
Türkiye genelinde ortalama eğitim süresinin ve aynı zamanda da standart sapmanın da arttığı çizimlerde görülmektedir. Erkekler arasındaki eşitsizliğin eğitim süresinin standart sapması ile ölçüldüğünde kadınlara göre daha yüksek olduğu ancak geçen süre boyunca 1975'ten 2000 yılına, kadınlardaki ortalama eğitim süresinin erkeklere (%25) göre daha büyük bir artış göstermesi ile kadınların eğitim süresinin standart sapmasındaki artışın daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır (%35) (bkz. EK A4). Aynı zamanda eğitim süresinin standart sapması ve ortalama eğitim süresi serpilme çizimlerine bakıldığında ortalama eğitim süresi arttığında standart sapmanın arttığı göze çarpmaktadır.

Türkiye genelindeki seneler itibarıyla eğitim süresinin standart sapmasını gösteren çizime bakıldığında kadın ve erkek eğitim süresinin standart sapmasının giderek birbirine yaklaştığını ve 2000 yılında erkeklerin 3.99, kadınların ise 3.88 değerini aldıkları görülmektedir. Kısacası kadınların ortalama eğitim süresindeki hızlı artış standart sapmaya da aynı şekilde yansımış ve bu anlamda kadınlar arasındaki eğitim eşitsizliği artmıştır denilebilir.

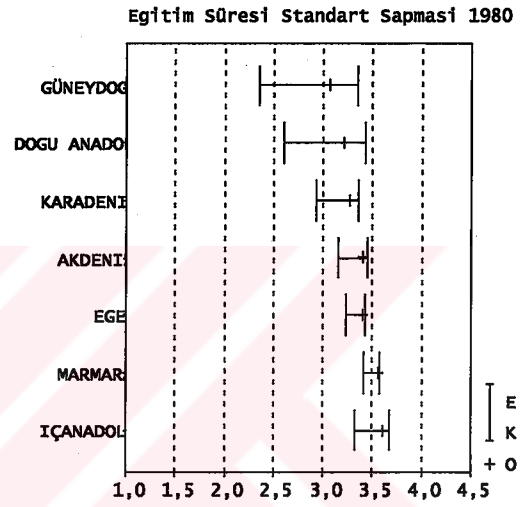

Çizim 5.2.1 Eğitim Süresinin Standart Sapması

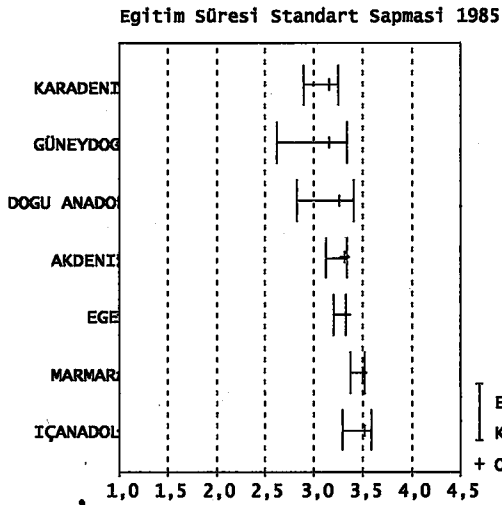
Ayrıca Türkiye genelinde, erkek-kadın arasındaki eğitim süresinin standart sapmasındaki farka bakıldığında 1975 yılında 0.30, 1980’de 0.33, 1985’te 0.25, 1990’da 0.17 ve 2000 yılında 0.11 olduğu görülmektedir. Kısacası erkek-kadın eğitim süresinin standart sapması farkı düşme eğilimi göstermektedir (bkz. EK A4). Bölgesel olarak eğitim eşitsizliği ölçülerinden biri olan eğitim süresinin standart sapmasını incelemek için yüksek-orta-düşük çizimi yapıldığında yıllar itibariyle artışlar olduğu görülmekte ve bölgesel farklılıklar göze çarpmaktadır.

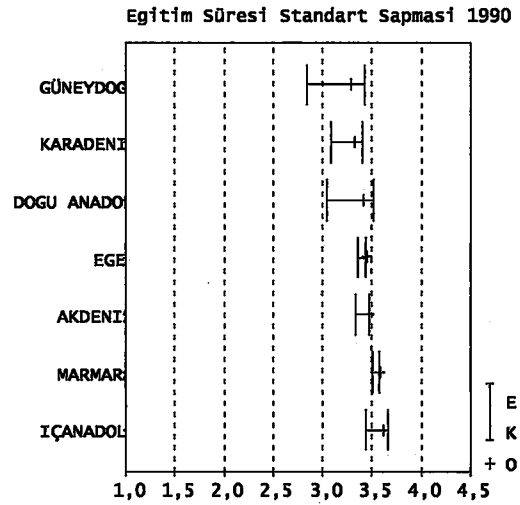
Çizim 5.2.2 Eğitim Süresinin Standart Sapması 1975

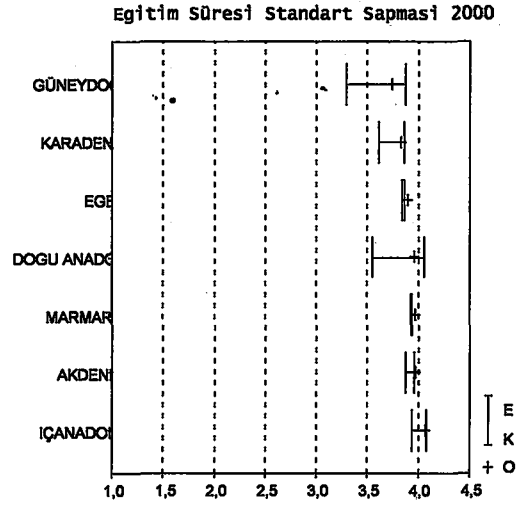
Çizim 5.2.3 Eğitim Süresinin Standart Sapması 1980

Çizim 5.2.4 Eğitim Süresinin Standart Sapması 1985

Çizim 5.2.5 Eğitim Süresinin Standart Sapması 1990

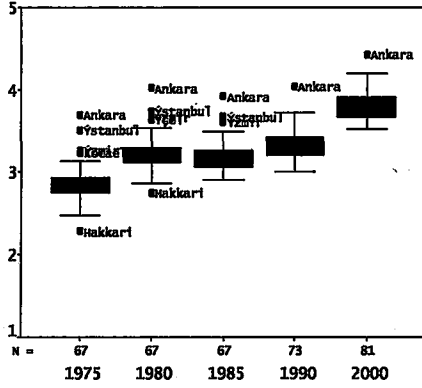

Çizim 5.2.6 Eğitim Süresinin Standart Sapması 2000

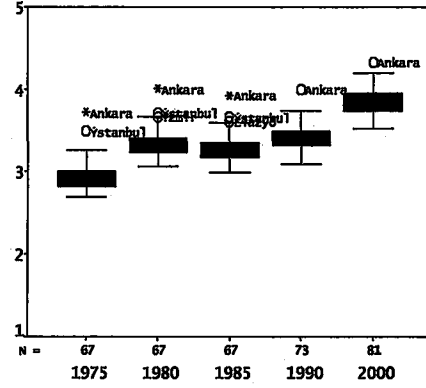
Ayrıca bölgeler bütün olarak sağa kayma görülmekte ve en geniş aralığın (erkek-kadın eğitim süresi standart sapmasındaki farkı) Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde olduğu göze çarpmaktadır. En dar aralık ise Marmara ve Ege bölgelerinde olmaktadır. Eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak eğitim süresi standart sapmasına bakıldığında en eşitsizliğin en yüksek olduğu bölge değişmektedir. 1975 yılı haricinde eğitim eşitsizliği en yüksek olan bölge İç Anadolu'dur. 1975 yılında ise Marmara bölgesidir. Eğitim eşitsizliği en düşük olan bölge ise 1985 yılının haricinde Güney Doğu Anadolu, 1985 yılında ise Karadeniz bölgesidir.

Bölgeler arasındaki farklılaşmanın istatistiki olarak anlamlı olmadığını görmek için yapılan tek yönlü varyans analizi ve Kruskal Wallis testlerinin sonuçlarına bakıldığında 0.05 anlamlılık düzeyinde 1975, 1980 yılları için toplam nüfus için ölçülen eğitim süresinin standart sapması bölgeler arasında farklılık göstermekte ancak daha sonraki yıllarda istatistiki olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Erkekler için durum biraz daha farklılık göstermekte ve sadece 2000 yılı erkekler için bölgeler arasında anlamlı bir farklılık olmaktadır. Kadınlara bakıldığında bütün seneler için bölgeler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (bkz EK F).

İller itibariyle eğitim süresinin standart sapmasına bakıldığında kutu çizimlerinden de 1975 yılından 2000 yılına 25 yıl bütün olarak yukarı doğru bir artış görülmektedir.

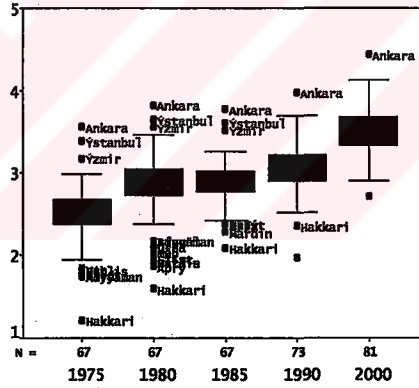
Eğitim Süresi Standart Sapması

Eğitim Süresi Standart Sapması (E)

Çizim 5.2.7 Eğitim Süresinin Standart Sapması

Çizim 5.2.8 Eğitim Süresinin Standart Sapması (Erkek)

Eğitim Süresi Standart Sapması (K)

Çizim 5.2.9 Eğitim Süresinin Standart Sapması (Kadın)

Çizimlerden 1975, 1980 ve 1985 yıllarında bütünden kopan illerin 1990, 2000 yılına göre daha çok olduğu, 1990 ve 2000 yıllarında ise dışadüşenin sadece Ankara olduğu göze çarpmaktadır. Buradan da ortalama eğitim süresi bakımından en yüksek değer sahip olan (1990 yılında 6 yıl, 2000 yılında 6.83 yıl) Ankara'da eğitim süresi standart sapma ile hesaplanan eğitim eşitsizliği diğer illere göre daha yüksektir denebilmektedir. Ayrıca illerin yüksek-orta-düşük çizimlerine bakıldığında ise 1975 ve 1980 yıllarında üçlü bir yapı görülmekte ancak daha sonraki yıllarda üçlü yapı

kaybolmakta ve ikili yapıya dönüşmektedir. Bütün olarak da sağa doğru bir kayma olduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte bazı illerin çok geniş (erkek-kadın arası farkın çok yüksek) olduğu bazı illerin ise çok dar (erkek-kadın arası farkın çok yüksek) olduğu görülmektedir (bkz. EK C).

Bu noktada Ram'ın (1989) yılında yaptığı çalışmadaki eğitim süresinin standart sapması, ortalama eğitim süresi ve ortalama eğitim süresinin karesi arasındaki ilişkiye bakıldığında sadece erkekler için 2000 yılındaki veriler kullanıldığında denklemdeki katsayılar anlamlı çıkmaktadır:

$$(SD)_j = a + b(Ortalama)_j + c(Ortalama)_j^2 + u_j \quad (5.2.2)$$

$$(SD)_j = 2.6 + 0.27(Ortalama)_j - 0.01(Ortalama)_j^2 + u_j \quad (5.2.2a)$$

Tablo 5.2.2 :Eğitim Süresi Standart Sapması ve Ortalama Eğitim Süresi Modelinin Özeti

Coefficients		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
Model		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2.647	.272		9.742	.000
	ERKEKLERİN ORTALAMA EĞİTİM SÜRESİ	.270	.062	1.161	4.361	.000
	ERKEKLERİN ORTALAMASININ KARESİ	-1.935E-02	.005	-.960	-3.608	.001

a Dependent Variable: STANDART SAPMA (ERKEK)

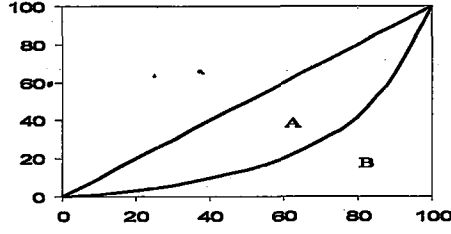
Denklemden de görüldüğü üzere Ram'ın (1989) yılındaki çıkan sonuca benzer bir sonuca ulaşılmaktadır. Kısacası ortalama eğitim süresi yükseldiğinde eğitimdeki eşitsizliğin önce arttığını sonra bir tepe noktasına ulaştıktan sonra düştüğü görülmektedir. Yukarıdaki denklemde de bu ilişki ortalama eğitim süresi ve ortalama süresinin karesinin önündeki katsayılarla gösterilmiştir. Diğer yılların verileri ile regresyon analizi yapıldığında denkleme sadece ortalama eğitim süresi koyulabilmektedir. Çünkü ortalama eğitim süresinin karesi koyulduğunda hem denklemdeki katsayılar istatistiki olarak artık sıfırdan farklı çıkmamakta hem de denklem bütün olarak anlamlı çıkmamaktadır. Diğer yılların hiçbirinde ortalama eğitimin 7 yılı geçmediği bu noktada belirtilmesi gereken önemli olabilecek ve bu

sonuca etki ettiği düşünölebilecek bir etkindir. Ancak 2000 yılında erkeklerin ortalama eğitim süresi 7 seneye ulaşmaktadır. Bu da Ram'ın (1989) ortalama eğitim süresinin belli bir noktaya kadar eğitim süresinin standart sapmasını arttırdığı ki bu dönüm noktası yaklaşık 7 senedir, daha sonra azalttığı, sonucunu desteklemektedir. Buradan da şöyle bir sonuca ulaşılabilir: ortalama eğitim süresi 7 seneye ulaştıktan sonra eğitim eşitsizliği düşmeye başlamaktadır. Bu nedenledir ki çoğu ülke zorunlu eğitim süresini arttırmaya çalışmakta ve ilköğretime önem vermektedir (Ram, 1989). Bu bağlamda Türkiye'de zorunlu eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması önemli bir adımdır. Ancak uygulamanın daha çok yeni olması nedeniyle henüz istenilen sonuçlara, kısacası (erkekler için hariç) ortalama eğitim süresinin artmasıyla eğitim süresinin standart sapmasının düşmeye başladığı sonucuna ulaşılabilir.

5.3 EĞİTİM GİNİ KATSAYISI

Eğitim eşitsizliği ölçüsünde kullanılabilecek diğer bir yöntem de eğitim Gini katsayısını hesaplamaktır. Eğitim Gini katsayısından önce gelir dağılımı eğitim eşitsizliğini ölçmekte kullanılan Gini katsayısından bahsedilecektir. İtalyan istatistikçi Corrado Gini (1884-1965) tarafından geliştirilen Gini katsayısı, Lorenz eğrisiyle köşegen arasında kalan alanın (Çizim karpuz dilimine benzeyen A alanının), köşegen altındaki dik üçgenin alanına (çizimde $A+B$ alanına) oranlanmasıyla bulunmaktadır. Bu oran 0 ile 1 arasındadır, eşitliğe yaklaşıldıkça sıfıra yakın, eşitlikten uzaklaşıldıkça bire yakın değerler almaktadır. Eksenlerle 45 derecelik açı yapan eğri ise eğitimdeki *tam eşitlik doğrusu* olarak adlandırılmaktadır. Eğer dağılım sürekli ise bu alan tümlev (integral) ile hesaplanabilir, kesikli ise üçgen, yamuk alanları toplanarak sonuca ulaşılabilir (Şenesen, 1998:139-142).

$$GINI KATSAYISI = \frac{ALAN(A)}{ALAN(B + A)} \quad (5.3.1)$$

Çizim 5.3.1 Gini katsayısı

Kesikli dağılımlarda Gini katsayısı hesaplanırken kullanılan formül (5.3.2)'de gösterilmektedir:

$$GINI \text{ KATSAYISI} = \frac{1}{\mu N(N-1)} \sum_{i < j} |y_i - y_j| \quad (5.3.2)$$

Kesikli dağılımlarda Gini katsayısını hesaplamakta başka bir yöntem daha kullanılmaktadır ki bu eğitim Gini katsayısı hesaplanırken kullanılacaktır:

$$GINI = \frac{\sum_{i > j} |y_i - y_j| f_i f_j}{2N^2 \mu} \quad (5.3.3)$$

Burada $|Y_i - Y_j|$: i'ninciyle j'ninci gelir düzeyleri arasındaki mutlak farkları,
 $f_i f_j$: bu gelir düzeylerindeki nüfus %lerini,
 N : gelir düzeylerinin toplam sayısını,
 μ : gelirlerin aritmetik ortalamasını gösterir

Eğitim Gini katsayısını hesaplarken bu formülün kullanılmasındaki sebeplerden biri yapılan kullanılan verilerin her kişinin eğitim seviyesini vermemesi ve bu nedenle nüfusun eğitim kategorilerine ayrılması, ikinci bir neden de eğitim süresinin gelir gibi sürekli bir dağılım değil, kesikli bir dağılım olmasıdır.

Eğitim Gini katsayısını hesaplamakta kullanılan formül aşağıda gösterilmektedir:

$$E_L = \frac{1}{\mu} \sum_{i=2}^n \sum_{j=1}^{i-1} p_j |y_i - y_j| p_i \quad (5.3.4)$$

E_L = Eğitim Gini katsayısı

μ = Ortalama eğitim süresi

p_i ve p_j = Her eğitim kategorisindeki kişilerin nüfus içindeki %si

y_i ve y_j = Her eğitim kategorisindeki görülen eğitim süresi

Eğer gözlem sayısı N küçükse eğitim Gini katsayısı gözlem sayısına duyarlı olmaktadır. Bu nedenle gözlem (nüfus) sayısı küçükse düzeltme faktörü eklenmelidir. Aşağıdaki formülde Gini formülüne düzeltme faktörü eklenmiş hali görülmektedir.

$$E_L = \left(\frac{N}{N-1} \right) * \left[\left(\frac{1}{\mu} \right) \sum_{i=2}^n \sum_{j=1}^{i-1} p_j |y_i - y_j| p_i \right] = \left(\frac{N}{N-1} \right) * E_L \quad (5.3.5)$$

Teorik olarak N gözlem sayısı (nüfus) sonsuza yaklaştıkça $[N/(N-1)] = 1$, kısacası bu formül bir önceki formüle dönüşmektedir.

Bu çalışmada kullanılacak olan eğitim kategorileri daha önce de belirtildiği üzere Tansel'in (1997) çalışmasında kullanmış olduğu 6 kategori (seviye)' dir.

Eğitim için oluşturulan Lorenz eğrisinde dikey eksenle birikimli eğitim süresi, yatay eksenle ise birikimli nüfus bulunmaktadır. İlk olarak, her eğitim seviyesindekiler için oluşturulan birikimli nüfusun hesaplanmasına bakılacak olursa:

$$Q_k = \sum_{i=1}^k p_i \quad k=1,6 \quad (5.3.6)$$

$$\text{Hiç eğitim almamışlar:} \quad Q_1 = p_1 \quad (5.3.6a)$$

$$\text{Kısmen eğitim almışlar:} \quad Q_2 = p_1 + p_2 \quad (5.3.6b)$$

$$\text{İlkokul} : Q_3 = p_1 + p_2 + p_3 \quad (5.3.6c)$$

$$\text{Ortaokul ve dengi} : Q_4 = p_1 + p_2 + p_3 + p_4 \quad (5.3.6d)$$

$$\text{Lise ve dengi} : Q_5 = p_1 + p_2 + p_3 + p_4 + p_5 \quad (5.3.6e)$$

$$\text{Lise üstü} : Q_6 = p_1 + p_2 + p_3 + p_4 + p_5 + p_6 \quad (5.3.6f)$$

İkinci olarak da birikimli eğitim seviyesine bakılırsa:

$$S_k = \left(\sum_i^j p_i y_j \right) / \mu \quad k=1,6 \quad (5.3.7)$$

$$\text{Hiç eğitim almamışlar:} \quad S_1 = (p_1 y_1) / \mu = 0 \quad (5.3.7a)$$

$$\text{Kısmen eğitim almışlar:} \quad S_2 = (p_1 y_1 + p_2 y_2) / \mu \quad (5.3.7b)$$

$$\text{İlkokul mezunu olanlar :} \quad S_3 = (p_1 y_1 + p_2 y_2 + p_3 y_3) / \mu \quad (5.3.7c)$$

$$\text{Ortaokul mezunu olanlar:} \quad S_4 = (p_1 y_1 + p_2 y_2 + p_3 y_3 + p_4 y_4) / \mu \quad (5.3.7d)$$

$$\text{Lise mezunu olanlar:} \quad S_5 = (p_1 y_1 + p_2 y_2 + p_3 y_3 + p_4 y_4 + p_5 y_5) / \mu \quad (5.3.7e)$$

$$\begin{aligned} \text{Lise üstü :} \quad S_6 &= (p_1 y_1 + p_2 y_2 + p_3 y_3 + p_4 y_4 + p_5 y_5 + p_6 y_6) / \mu \quad (5.3.7f) \\ &= \mu / \mu = \%100 \end{aligned}$$

Eğitim Gini katsayısı formül kullanılarak hesaplanacak olursa 5.3.4 nolu formül uygulandığında aşağıdaki yol izlenmelidir:

$$E_L = 1 / \mu [p_2 (y_2 - y_1) p_1 \quad (5.3.4a)$$

$$+ p_3 (y_3 - y_1) p_1 + p_3 (y_3 - y_2) p_2$$

$$+ p_4 (y_4 - y_1) p_1 + p_4 (y_4 - y_2) p_2 + p_4 (y_4 - y_3) p_3 +$$

$$+ p_5 (y_5 - y_1) p_1 + p_5 (y_5 - y_2) p_2 + p_5 (y_5 - y_3) p_3 + p_5 (y_5 - y_4) p_4$$

$$+ p_6 (y_6 - y_1) p_1 + p_6 (y_6 - y_2) p_2 + p_6 (y_6 - y_3) p_3 + p_6 (y_6 - y_4) p_4 + p_6 (y_6 -$$

$$y_5) p_5]$$

Türkiye için eğitim eşitsizliği hesaplarırken altı tane eğitim seviyesi kullanılmıştır. Eğitim seviyesinin altı olarak belirlenmesinde Türkiye için eğitim eşitsizliğinin hesaplandığı Tansel'in (1997) çalışması referans alınmıştır. Kullanılan veri setindeki

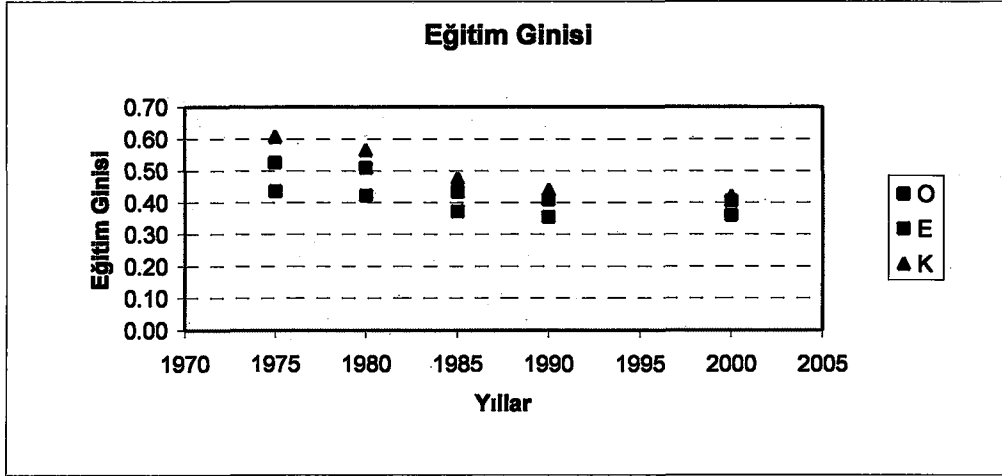
okur-yazar olmayanlar; hiç eğitim almamış , okur –yazar olup hiçbir eğitim kurumdan mezun olmayanlar; kısmen eğitim almış, ilkokul mezunları; ilkokul mezunu, ortaokul ve ortaokul dengi mezunu; ortaokul mezunu, lise ve lise dengi mezunu olanlar lise mezunu, yüksekokul ve üniversite mezunu olanlar lise üstü olarak gruplandırılmışlardır. Sırasıyla eğitim süresi 0, 5, 8,11 ve 15 ‘tir. Thomas ve diğ. (2000) yaptığı çalışmada ise eğitim eşitsizliği hesaplanırken yedi eğitim seviyesi oluşturulmuştur. Bu yedi eğitim seviyesindeki eğitim süresi için bu çalışmadakinden biraz daha farklı bir yöntem kullanılmıştır. Örneğin: Eğitim seviyeleri için hiç eğitim almamış (okur-yazar olmayan) için 0, kısmen eğitim almışlar için $0+0.5*(\text{ilkokulun süresi}=5)$, ilkokul mezunları için ilkokul süresi, kısmen ortaokulu eğitimi almışlar için $5+0.5*(\text{ortaokul süresi})$, ortaokul mezunları için ortaokul süresi, kısmen lise eğitimi almış olanlar için $8+0.5*(\text{lise süresi})$, lise mezunları için lise süresi, kısmen lise üstü eğitim almışlar için $11+0.5*(\text{lise üstü süresi})$ ve son olarak da lise üstü eğitimin tamamı alınmıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta gelir için Gini katsayısı oluşturulurken birikimli toplam gelir ele alınmakta ancak eğitim Gini katsayısında birikimli toplam eğitim süresi oluştururken ağırlıklı ortalama hesaplanmaktadır. Örneğin: 1975 yılı verileri kullanılarak birikimli toplam eğitim süresi oluşturulurken yapılan işlem aşağıda verilmektedir:

$$\begin{aligned} \text{Birikimli toplam eğitim süresi} &= p_1 y_1 + p_2 y_2 + p_3 y_3 + p_4 y_4 + p_5 y_5 + p_6 y_6 \quad (5.3.8) \\ &= 0.36*0 + 0.18*2 + 0.36*5 + 0.04*8 + 0.04*11 \\ &\quad + 0.01*15 = 3.07 \text{ yıl} \end{aligned}$$

Tablo 5.3.1 Eğitim Gini Katsayısına Bir Örnek

	(P) yüzde	kümülatif yüzde (q1)	(Y) eğitim süresi	kümülatif eğitim	s1
Hiç Eğitim Almamışlar	0,36	0,36	0	0	0
Kısmen Eğitim Almış	0,18	0,54	2	0,36	0,12
İlkokul	0,36	0,91	5	2,17	0,71
Ortaokul ve dengi	0,04	0,95	8	2,53	0,82
Lise ve dengi	0,04	0,99	11	2,92	0,95
Lise üstü	0,01	1,00	15	3,07	1,00
Toplam		1,00			

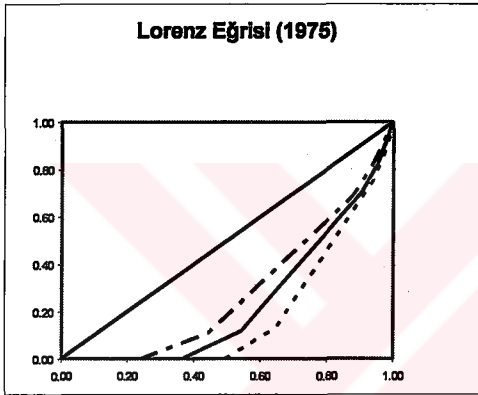
Çizim 5.3.2 Eğitim Gini Katsayısı

Türkiye genelinde eğitim Gini katsayısına bakıldığında Çizim 5.3.2'den görüldüğü üzere eğitim gini katsayısı düşme eğilimi göstermekte ve erkek-kadın arasındaki fark da giderek azalmaktadır. İncelenen yıllar itibariyle 1975 yılında bu fark 0.17'yken 1980'de 0.14, 1985'te 0.10, 1990'da 0.09 ve 2000 yılında 0.06 değerini almaktadır (bkz. EK A4).

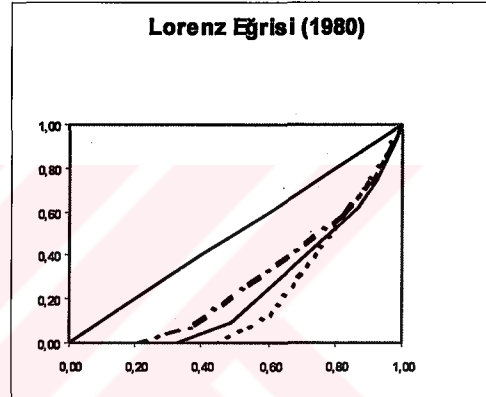
Eğitim Gini katsayısını ölçmek için diğer bir yöntem olarak Lorenz eğrisi kullanılmaktadır. Daha önce bahsedildiği üzere eğitim Gini katsayısı Lorenz eğrisiyle köşegen (tam eşitlik doğrusu) arasında kalan ve köşegen altında kalan alanlar kullanılarak hesaplanabilmektedir. Çizilen Lorenz eğrisi köşegenden uzaklaştıkça eğitim Gini katsayısı büyümektedir çünkü daha önce bahsedilen (5.3.1)'de görüldüğü üzere A alanı büyüdüğü için 1-2B de büyümektedir. Türkiye genelinde eğitim eşitsizliği için ölçülen eğitim Gini katsayısını göstermenin diğer bir yolu da eğitim Lorenz eğrisini çizmektir. 1975,1980,1985,1990 ve 2000 yılları Lorenz eğrilerine bakıldığında eğitim eşitsizliğinin en yüksek olduğu yılın 1975 olduğu göze çarpmaktadır (bkz. EK D1). Çünkü Lorenz eğrisiyle köşegen arasında kalan alanın en büyük olduğu yıl 1975 yılı gibi görünmektedir. Ancak bütün Lorenzleri aynı çizimde incelendiğinde bunu söylemek o kadar kolay değildir. Çünkü Lorenz eğrileri kesişmektedir. Bu durumda hesaplanan eğitim Gini katsayısına

bakarak 1975 yılı eğitim Gini katsayısının daha yüksek olması nedeniyle daha rahat yargıya varılabilir.

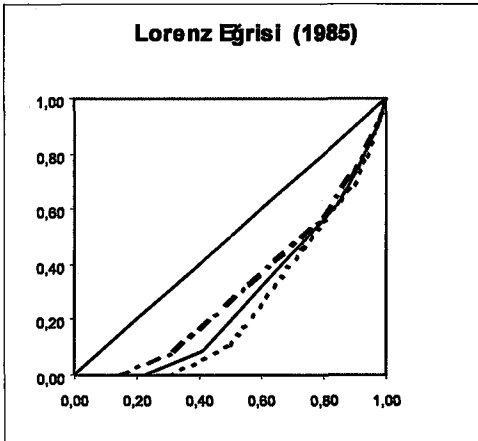
Bütün yıllar için Lorenz eğrileri çizildiğinde 1975, 1980,1985 yılları için kadınların Lorenz eğrisi erkeklerinkinin hep altında kalmaktadır. Kısacası buradan da biraz önce söylenen eğitim eşitsizliğinin kadınlarda daha çok olduğu bulgusu doğrulanmaktadır. Ancak 1980 yılına bakıldığında sadece Lorenz eğrilerine bakarak bu yorumu yapmak zor olmaktadır çünkü eğriler kesişmektedir. Bu nedenle eğitim Gini katsayısına bakmak daha doğru olacaktır.

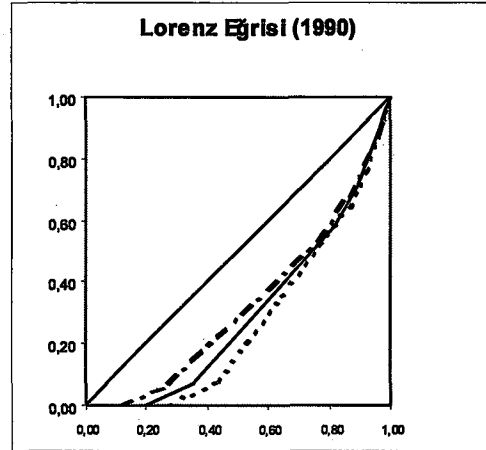
Çizim 5.3.3 Lorenz Eğrisi 1975

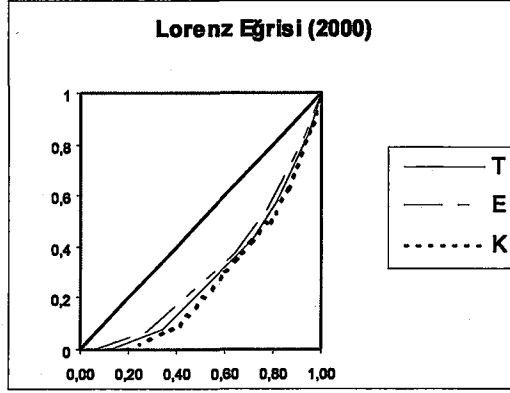
Çizim 5.3.4 Lorenz Eğrisi 1980

Çizim 5.3.5 Lorenz Eğrisi 1985

Çizim 5.3.6 Lorenz Eğrisi 1990

Çizim 5.3.7 Lorenz Eğrisi 2000

Ayrıca sadece bütün nüfus için çizilen Lorenz eğrilerinin olduğu çizime bakıldığında da Lorenz eğrilerinin kesiştiği görülmektedir. Bu nedenle burada da sadece Lorenz eğrilerine bakılarak yorum yapmak pek mümkün olmamaktadır.

Ancak eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak başka bir yöntem olan eğitim Gini katsayısı kullanılacak olursa biraz önce bahsedilen sonuçlarla tamamen zıt bir tablo oluşacaktır. Çünkü çizimden de görüldüğü üzere eğitim Gini katsayısı 25 senede , 1975'te 0.53'ken 2000 yılında 0.40'a düşmüştür. Türkiye genelinde %23'lük, erkeklerde %18, kadınlarda ise ortalama eğitim süresindeki artışın büyük olması nedeniyle erkeklere göre çok daha büyük bir düşüş %31 gözlemlenmektedir. Bu bağlamda eğitim eşitsizliği düşmektedir denilmektedir (Eğitim Gini katsayısı 1 değerine yaklaştıkça eşitlikten uzaklaşmakta, 0 değerine yaklaştıkça daha eşitlikçi olmaktadır). Ancak eğitim eşitsizliğinin diğer bir ölçüsü olan eğitim süresinin standart sapması tam tersini göstermekteydi. Bu noktada bu bulguyu desteklemek amacıyla çizilen iller itibariyle ortalama eğitim süresi ve eğitim Gini katsayısı serpilme çizimlerine bakıldığında da bu iki değişken arasındaki ters yönlü ilişki açık bir şekilde görülmektedir (bkz. EK D). Burada dikkati çeken bir nokta daha vardır ki o da eğitim gini katsayısı ve ortalama eğitim süresi serpilme çizimlerinde iki grup olduğudur. İlk grupta ortalama eğitim süresi arttıkça eğitim gini katsayısının azalmakta olduğu açıkça bellidir ancak diğer grupta belli bir noktayı altına inemediği görülmektedir. Ancak bu özellik 2000 yılında görülmemektedir. Bu nedenle, yapılacak olan regresyon analizine ikinci gruptaki illere tanımlanacak olan kukla

değişken eklenmelidir. Aşağıdaki denklem 2000 yılı için yapılmış olan eğitim Gini katsayısı ile ortalama eğitim süresi arasındaki ilişkiyi görmek açısından açınsından regresyon analizi yapıldığında da aşağıdaki tablodan da görüldüğü üzere ortalama eğitim süresinin önündeki katsayı negatif çıkmıştır. (E_L =Eğitim Gini Katsayısı, μ =Ortalama eğitim süresi)

$$E_L = a + b \mu \quad (5.3.9)$$

$$E_L = 0,789 - 7,473E-02 \mu \quad (5.3.9a)$$

Tablo 5.3.2 Eğitim Gini Katsayısı ve Ortalama Eğitim Süresi Modelinin Özeti

ANOVA					
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	,263	1	,263	378,572	,000
Residual	5,490E-02	79	6,950E-04		
Total	,318	80			

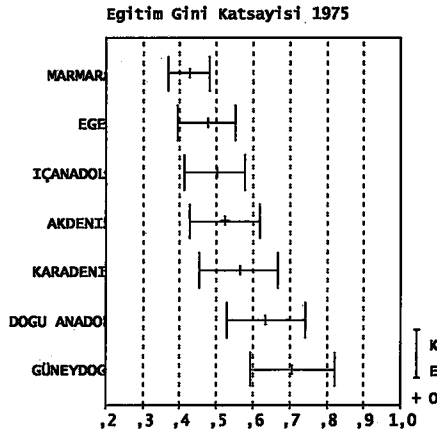
a Predictors: (Constant), Ortalama Eğitim Süresi(2000)

b Dependent Variable: Eğitim Gini Katsayısı(2000)

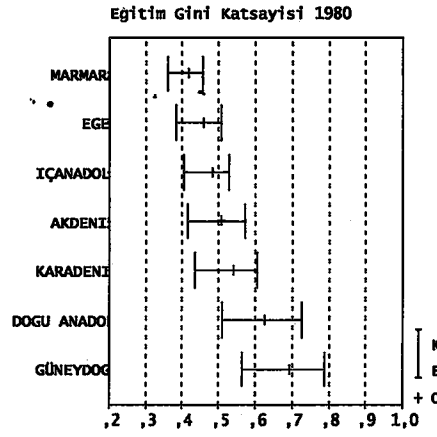
Coefficients					
Model	Unstandardized Coefficients	Std. Error	Standardized Coefficients	t	Sig.
1 (Constant)	,789	,019	Beta	40,795	,000
Ortalama Eğitim Süresi(2000)	-7,473E-02	,004	-,910	-19,457	,000

a Dependent Variable: Eğitim Gini Katsayısı(2000)

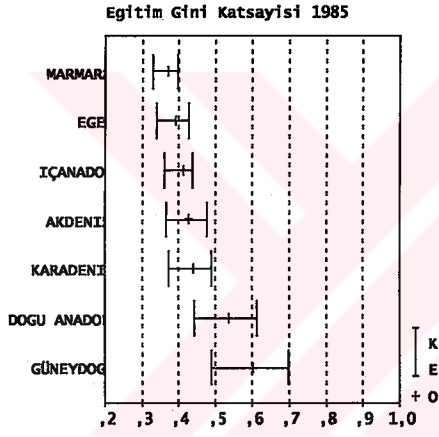
Eğitim eşitsizliği ölçülerinden diğeri olan eğitim gini katsayısının bölgesel bazda çizimlerine (yüksek-orta-düşük) bakıldığında ise eğitim süresinin standart sapmasının tersine bir düşüş olduğu görülmektedir. Bununla beraber blok halinde hepsinde sola kayma olduğu ancak Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinin incelenen bütün yıllarda bütünden kopma eğilimi göstererek diğerlerine göre daha yüksek eğitim gini değerlerine sahip oldukları görülmektedir.

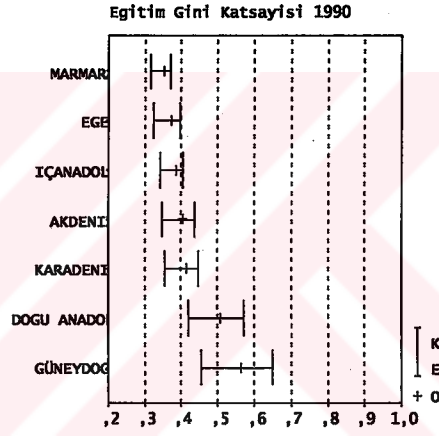
Çizim 5.3.8 Eğitim Gini Katsayısı 1975

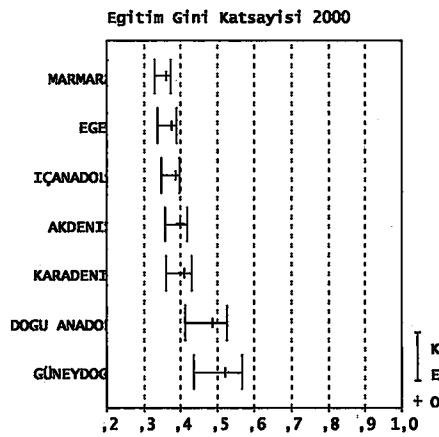
Çizim 5.3.9 Eğitim Gini Katsayısı 1980

Çizim 5.3.10 Eğitim Gini Katsayısı 1985

Çizim 5.3.11 Eğitim Gini Katsayısı 1990

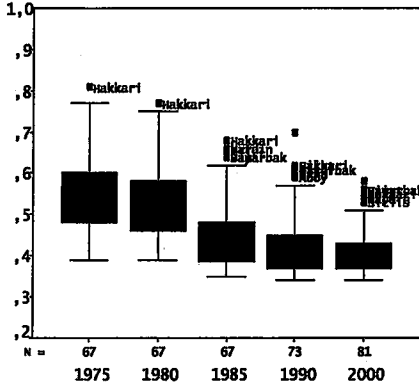
Çizim 5.3.12 Eğitim Gini Katsayısı 2000

Aynı zamanda dikkati çeken bir diğer husus da; eğitim gini katsayısı yüksek olan bölgelerde sola kaymanın daha büyük olduğudur. Erkek kadın ortalama eğitim süresi farkı bakımından incelendiğinde ise en dar aralığın gene bu bölgelere ait olduğu dikkat çeken bir başka unsurdur. Daha önce de belirtildiği üzere bölgeler arası eğitim eşitsizliğinde bir farklılaşma görülmekte ancak bu farkın istatistiki olarak anlamlı olup olmadığına bakmak gerekmektedir. Yapılan tek yönlü varyans analizi ve Kruskall Wallis testlerinin sonuçlarına bakıldığında incelenen bütün senelerde bölgeler arası kadın,erkek ve toplam nüfus için hepsinde anlamlı bir farklılık görülmektedir (bkz. Ek G). Buradan çıkarılacak sonuç; eğitim Gini katsayısının bölgesel olarak düşüş göstermesine rağmen bölgesel olarak eğitim eşitsizliği farklılık göstermeye devam ettiğidir. Kısacası ortalama eğitim eşitsizliğinin artmasıyla olumlu yönde etkilenen eğitim Gini katsayısı düşüş göstermekte ancak bazı bölgeler gene de diğerlerinden daha eşitsiz kalmaya devam etmektedir.

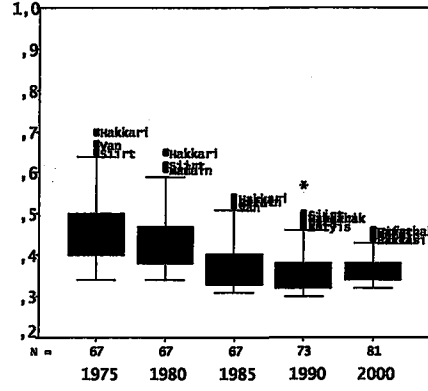
İllerin (yüksek-orta- düşük) eğitim Gini katsayısına bakıldığında 2'li bir yapı göze çarpmaktadır. Bu çizimlerde illerin bütün olarak sola doğru kaydığı görülmektedir. Ancak bu durum 2'li yapı özeliğini değiştirmemektedir. İlk grup, eğitim gini katsayısı diğerlerine göre düşük olanlar, 1975 yılında yaklaşık 0.4-0.6 arasında, 1980'de de 0.4-0.6, 1985'te ise bu aralık daralmakta ve yaklaşık 0.4 ile 0.5 olmaktadır. 1990 yılında ise 0.4 ile 0.45 arasındadır. 2000'de bu aralık iyice daralmıştır. Ayrıca kadın-erkek eğitim gini katsayısı farkı bakımından bütün illerde bir daralma da göze çarpmaktadır (bkz. EK D).

Eğitim gini katsayısının kutu çizimlerine bakıldığında da Eğitim eşitsizliğinin diğer bir ölçülme şekli de daha önce de bahsedildiği üzere eğitim Gini katsayısıdır. Ancak eğitim Gini katsayısı ile eğitim süresinin standart sapması birbirinden farklı sonuçlara götürmektedir. Çünkü çizimlerden de görüldüğü üzere eğitim eşitsizliği (eğitim Gini katsayısı) Türkiye bütününde düşme eğilimi göstermektedir. Eğitim süresinin standart sapması ile ölçülen eğitim eşitsizliği ise artış göstermektedir. Bu durum hem erkek hem de kadın için ayrı ayrı bakıldığında da aynı sonuçları vermektedir. Ancak bütünden kopan kısacası bu düşüşe ayak uyduramayan iller gittikçe artmakta ve bu da dışadüşen il sayısında artışa neden olmaktadır. İller eğitim

Gini katsayısı için çizilen en yüksek-orta-en düşük çizimine bakıldığında da bloklar halinde, incelenen yıllar itibariyle hepsinde bütünden kopan iller görülmektedir. Kısacası, bu bağlamda eğitimdeki eşitsizlik Türkiye genelinde azalmakta ancak bazı iller bu değişime ayak uyduramamaktadır (bkz. EK D).

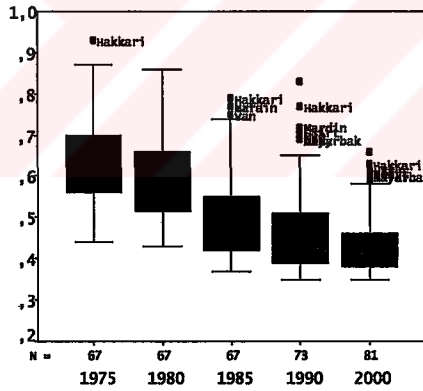
Eğitim Gini Katsayısı

Eğitim Gini Katsayısı (E)

Çizim 5.3.13 Eğitim Gini Standart Sapması

Çizim 5.3.14 Eğitim Gini Standart Sapması (Erkek)

Eğitim Gini Katsayısı (K)

Çizim 5.3.15 Eğitim Gini Standart Sapması (Kadın)

SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye'deki insan sermayesi dağılımı eğitim süresi kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu bağlamda ele alınan yıllar 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılları olup nüfus sayımı verilerinden yararlanılmıştır. Nüfus toplam altı eğitim kategorisine ayrılmıştır. Bunlar; hiç eğitim almamışlar, kısmen eğitim almışlar (okur-yazar ancak bir öğrenim kurumundan mezun olmayanlar), ilkokul, ortaokul ve dengi, lise ve dengi, lise üstü kategorileridir.

Ortalama eğitim süresi, eğitim süresinin standart sapması ve eğitim Gini katsayısı hesaplandıktan sonra hem Türkiye genelinde hem de bölgesel anlamda sonuçlar incelenerek hangi bölgelerde eğitim eşitsizliğinin daha yüksek hangi bölgelerde daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer bir konusu da kadın ve erkek için eğitim eşitsizliğinin ölçmektir. Aynı zamanda 1975 yılından 2000 yılına eğitim eşitsizliğindeki değişim ve ortalama eğitim süresindeki artışın eğitim eşitsizliğini azaltıcı mı arttırıcı mı bir etkide bulunduğu araştırmanın incelediği konular arasındadır.

Bulunan sonuçlara göre Türkiye genelinde ortalama eğitim süresinin arttığı görülmüştür. 1975 yılında ortalama eğitim süresi 3.02 yılken % 74'lük bir artış göstererek 2000 yılında 5.35'e ulaşmıştır. Kadın ve erkek olarak ayrı ayrı bakıldığında erkeklerin, ortalama eğitim süresinin incelenen bütün seneler boyunca kadınların ortalama eğitim süresinden daha yukarıda olduğu görülmüştür. 1975 yılında erkeklerin ortalama eğitim süresi 3.76 yılken % 61'lik bir artış göstererek 2000 yılında 6.06 yıla çıkmış, kadınlarda ise bu artış çok daha fazla olmuştur; yaklaşık iki katı kadar bir artışla 2.34 yıldan 4.63 yıla çıkmıştır. Bununla beraber eğitim süresinin standart sapmasına bakıldığında bir artış olduğu görülmekte ve Türkiye genelindeki seneler itibariyle eğitim süresinin standart sapmasına bakıldığında kadın ve erkek eğitim süresinin standart sapmasının giderek birbirine yaklaştığını ve 2000 yılında erkeklerin 3.99, kadınların ise 3.88 değerini aldıkları görülmüştür. Kısacası kadınların ortalama eğitim süresindeki hızlı artış standart sapmaya da aynı şekilde yansımış ve bu anlamda kadınlar arasındaki eğitim

eşitsizliği artmıştır denebilir. Ancak ortalama eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak başka bir yöntem olan eğitim Gini katsayısı kullanıldığında biraz önce bahsedilen sonuçlarla tamamen zıt bir tablo oluşmaktadır. Kısacası eğitim Gini katsayısının eğitim süresinin standart sapmasının yükselmesinin aksine düşmekte olduğu görülmüştür.

Aynı şekilde bölgelere bakıldığında bütün bölgeler için ortalama eğitim süresi ve eğitim süresinin standart sapmasının artmakta olduğu görülmüştür. Ortalama eğitim süresi en düşük olan bölge Güney Doğu Anadolu ardından Doğu Anadolu, Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara gelmektedir ve bu sıralama hep aynı kalmıştır. Ayrıca standart sapması için bölgeler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını görmek için yapılan testlerinin sonuçlarına bakıldığında 0.05 anlamlılık düzeyinde 1975, 1980 yılları için toplam nüfus için ölçülen eğitim süresinin standart sapması bölgeler arasında farklılık göstermekte ancak daha sonraki yıllarda istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonuçlar arasındadır. Erkekler için durum biraz daha farklılık göstermekte ve sadece 2000 yılı erkekler için bölgeler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Kadınlara bakıldığında bütün seneler için bölgeler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim eşitsizliği ölçülerinden diğeri olan eğitim Gini katsayısına bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi bölgeler için de eğitim Gini katsayısının eğitim süresinin standart sapmasındaki yükselmenin aksine düştüğü görülmüştür. Eğitim Gini katsayısı için incelenen bütün senelerde bölgeler arası bir fark olup olmadığına bakıldığında ise kadın, erkek ve toplam nüfus için hepsinde anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Buradan çıkarılacak sonuçlardan biri eğitim eşitsizliğinin eğitim Gini katsayısı ile ölçülmesi ortalama eğitim süresindeki artışın topluma eğitim eşitsizliği anlamında olumlu bir şekilde ne kadar etki edeceğini görebilmek açısından daha iyi bir yöntem olduğudur. Ancak ortalama eğitim eşitsizliği ölçüsü olarak eğitim süresinin standart sapması ortalama eğitim süresi 7 seneyi geçtikten sonra azalmaktadır ve bu durumu göz ardı etmemek gerekir ki bunu 2000 yılı erkekler için yapılan regresyon analizi de desteklemektedir. Kısacası zorunlu eğitim süresini arttırarak ortalama eğitim süresini

arttırmak (bu şekilde ortalama eğitim süresi 7 seneye yaklaşacaktır) ve böylece her iki eğitim eşitsizliği ölçüsünün de düşmesini sağlamak mümkün olmaktadır. Bu nedendir ki birçok eğitim eşitsizliğini düşürmeye çalışan ülke zorunlu eğitime, ilköğretime önem vermektedir. Türkiye’de yapılan Beş Yıllık Kalkınma Planlarında alınan kararlara bakıldığında Birinci, İkinci ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planlarında temel eğitimle ilgili kararlar alınmıştır. Dördüncü ve Beşincide ise daha çok okulsuz köylerin okullara kavuşturularak eğitimin yaygınlaştırılmasına çalışılmıştır. Daha sonrakilerde ise okullaşma kavramları üstünde durulmuş ve sekizinci de ise hayat boyu öğrenme kavramı üstünde durulmuştur. 1997 yılında ise zorunlu eğitim 5 seneden 8 seneye çıkarılmıştır. Ancak zorunlu eğitimin 5 seneden 8 seneye uzatılmasının yeni bir kavram olması nedeniyle tam anlamı ile eğitim eşitsizliğine olan etkilerini henüz görememekteyiz.

Bu çalışmadan çıkan diğer bir sonuç da Türkiye’de eğitim eşitsizliğini düşürmek amaçlı alınacak politikalarda eğitim eşitsizliğinin yüksek olduğu Güney Doğu Anadolu, Doğu Anadolu bölgelerine öncelik verilmesidir. Ayrıca kadınların eğitim eşitsizliğinden daha yoğun bir şekilde etkilendiği görülmekte bu nedenle öncelikle kadınların ortalama eğitim sürelerinin uzatılarak eğitim eşitsizliğini azaltmaya çalışmak gerekmektedir. Ayrıca kadın ve erkeklerin arasındaki ortalama eğitim süresindeki farkın en yüksek değerlere Güney Doğu ve Doğu Anadolu’da görülmesi de diğer dikkat edilmesi gereken bir sonuçtur. Bu bölgelerde okul çağındaki kızların okula gitmelerine engel teşkil edecek unsurların kaldırılarak bu bölgelerdeki ortalama eğitim süresinin arttırılması gerekmektedir. Ortalama eğitim süresi arttıkça eğitim eşitsizliği ölçülerinden biri (eğitim süresinin standart sapması) belli bir noktaya kadar artmakta diğeri ise (eğitim Gini katsayısı) azalmaktadır. Bu bağlamda, ortalama eğitim süresi arttığında eğitim süresinin standart sapmasının da azaldığı nokta 7 sene olması dolayısıyla ortalama eğitim süresinin 7 seneyi geçmesi için gerekenlerin (zorunlu eğitimin arttırılması ve okul çağındaki nüfusun özellikle zorunlu eğitim çağındakilerin ilköğretime devam etmeleri vs...) yapılmasını sağlamak gerekmektedir.

Son olarak da üstünde durulması gereken; bölgeler arası eğitim eşitsizliğinin eğitim süresi standart sapma ile ölçüldüğünde 1985 ve sonrası yıllar için bir farklılık göstermemesine rağmen eğitim Gini katsayısı ile ölçüldüğünde hep farklılık olduğudur. Kısacası bölgelerdeki eğitim Gini katsayıları düşmekte ancak bu düşüş bölgeler arasındaki farklılığın giderilmesine fazla etkide bulunmamıştır. Bu bağlamda, eğitim Gini katsayısının eğitim süresinin standart sapmasına göre daha hassas bir ölçü olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, ortalama eğitim süresinin artmasından olumlu olarak etkilenen eğitim Gini katsayısının bölgeler arasında hep bir farklılık göstermesi ortalama eğitim süresinin düşük olduğu bölgelerdeki artışın diğer bölgelere göre yetersiz olduğu dikkat edilmesi gereken unsurlar arasındadır. Bu bağlamda, daha önce de belirtildiği üzere eğitim eşitsizliğini hem Türkiye genelinde hem de kadın-erkek için düşürülmesi adına ortalama eğitim süresinin arttırılması ve aynı zamanda da bölgeler arası eğitim eşitsizliği farklılıklarının giderilmesi için ortalama eğitim süresinin düşük olduğu bölgelerde eğitime daha çok önem gösterilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Ali, A. G. A., (2002) "Building Human Capital for Economic Development in The Arab Countries" NHDR Workshop for the Arab States Achieving Excellence in NHDRs, Cairo, February, The World Bank

Barro, Robert J., (1991) "Economic Growth in a Cross Section of Countries." *Quarterly Journal of Economic*; 106 (May 91): 407-443.

Barro, Robert J.; ve Lee, J. W., (2000) "International Data on Educational Attainment: Updates ve Implications" CID Working Paper No. 42 April 2000

Barro, Robert J.; and Lee, J. W., (1997) "International Measures of Schooling Years and Schooling Quality." *American Economic Review*; Papers and Proceedings, 86(2), pp. 218-223.

Benhabib, J., Spiegel M. M., (1994) "The Role of Human Capital in Economic Development Evidence from Aggregate Cross- Country Data", *Journal of Monetary Economics*, 34, 143-173

Boissiere, M, Knight, J.B, ve Sabot, R. H., (1985) "Earnings, Schooling, Ability, and Cognitive Skills", *The American Economic Review*, Vol:75, No:5

Castelló , A. and Doménech, R. (2002) "Human Capital Inequality and Economic Growth: Some New Evidence", *The Economic Journal*, March,, 187-199.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, (2001), Hayatboyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT: 2568 . ÖİK: 584

Gürsel, S., Levent H., Taştı, E., Yörükoğlu, A., Erçevik A.,S. ve Tercan P.,(2002): *Türkiye'de İşgücü piyasası ve İşsizlik*, TÜSİAD Yayın No. TÜSİAD-T/2002/12-354

Kasnakoğlu, Z, ve Erdil, E., (1994) "Trends in Educational Expenditures in Turkey, 1975-91" *Metu Studies in Development*, 21(4), 521-542

Lee, D, W. ve Lee T, H. (1995) "Human Capital ve Economic Growth Based on The International Evaluation of Educational Achievement", *Economics Letter* 47, 219-225

Kubi, K., A., (2000) "Education Inequality in Ghana: Gini Coefficient of Education", *SADAO Foundation International Conference on Research Output 26*, Kojo Appiah-Kubi Institute of Statistical, Social ve Economic Research (ISSER)University of Ghana, Legon, Ghan

Meriç, M., (1998) "Türkiye'de Yükseköğretimde Finansman Sorunu", *D.E.Ü.İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 13, sayı:1, 49-66

Psacharopoulos, G.; and Arriagada, A., (1986) The Educational Attainment Of The Labor Force: An International Comparison, The World Bank, October 86. Report No.: EDT38.

Psacharopoulos, G., (1994) "Returns to Education: A Global Update", *World Development*, Vol.22, No:9, 1325-1343

Pritchett, L., (1999) "Where Has All the Education Gone?", *Policy Research Working Paper*, World Bank, Washington D.C

Ram, R., (1989) "Educational Expansion ve Schooling Inequality: International Evidence ve Some Implications", *The Review of Economics ve Statistics*, May 1990, pp.266-274

Stokey, L.N., (1990) "Human Capital, Product, and Growth", Prepared for the NBER Conference on Economic Growth, April, Vail, Colorado

Şenesen, Ü., (1998) *Betimleyici, Sorgulayıcı İstatistik*, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Sayı: 1601

Tansel, A., (2003) "Provincial Inequalities in School Enrollments in Turkey" (joint with A.D.Güngör), ERF Working Papers

Tansel, A., (2002a) "İktisadi Kalkınma ve Kadınların İşgücüne Katılımı: Türkiye'den Zaman Serisi Kanıtları ve İllere Göre Yatay Kesit Kestirimleri" in: *Kadın İstihdamı*, ed. by: Tuncer Bulutay. Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

Tansel, A., (2002b) "Türkiye'de Kız ve Erkek Çocukların Okulda Erişimini Belirleyen etkenler: Kişisel, Ailevi ve Çevresel Faktörler ", *Economics of Education Review*, 2002 21: 455-470

Tansel, A., (1997) "The Educational Attainment of Turkey's Labor Force: A Comparison Across Provinces ve Over Time" (Joint with N.D. Güngör) *METU Studies in Development*, 24(4): 531-547.

Thomas, V., Wang, ve Fan X., (2000) "Measuring Education Inequality: Gini Coefficients of Education", Working paper, World Bank Institute.

Thomas, V., Wang, ve Fan X., (2002) "New Dataset on Inequality in Education: Gini ve Theil Indices of Schooling for 140 Countries", 1960-2000 Working paper, World Bank Institute

Tunç, M., (1993) "Türkiye'de Eğitimin Ekonomik Kalkınmaya Etkisi", D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 8, Sayı 11, 1-32

Türkmen, F., (2002) *Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye'de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisinin Araştırılması*, Uzmanlık Tezi, Dpt – Uzmanlık Tezleri Yayın No: Dpt: 2655

Özdural, S., (1993) "Intergenerational Mobility A Comparative Study Between Turkey ve The United States", *Economics Letters* 43, 221-230

Unay, C., (1982) *Eğitimin İktisadi Kalkınma Üzerindeki Etkileri*, İstanbul: Ar Basım Yayın

Voyvoda, E. ve Yeldan, E., (2000) "Financial Liberalization in the Developing Countries: The Turkish Experience" in J. Fanelli and R. Medhore (ed.s) *Financial Reform in Developing Countries*, Houndmills, UK: MacMillan Press. 1998. (with Erol Balkan)

www.undp.org.tr/docs/hdr2003/HDR2003-turkey%20indicators.doc

www.tbb.gen.tr/turkce/egitim/

www.undp.org.tr/hdr2002_eng.asp

EKLER

EK A

Tablo A.3: İllerin Yıllar İtibariyle Ortalama Eğitim Süresi

	Ortalama Eğitim Süresi														
	1975T	E		1980 T	E		1985T	E		1990T	E		2000T	E	
A. Karahisar	2,834	3,623	2,044	3,368	4,213	2,490	4,011	4,728	3,300	4,441	5,090	3,786	5,260	5,886	4,646
Adana	3,182	3,907	2,412	3,599	4,368	2,819	4,080	4,767	3,378	3,256	4,121	2,406	4,323	5,207	3,441
Adıyaman	1,570	2,388	0,715	2,030	3,001	1,061	2,813	3,670	1,949	4,382	5,093	3,678	5,110	5,908	4,305
Ağrı	1,999	2,713	1,160	1,866	2,915	0,694	2,534	3,509	1,481	2,675	3,691	1,646	3,341	4,403	2,209
Amasya	2,862	3,563	2,126	3,426	4,208	2,630	4,003	4,692	3,295	4,358	5,040	3,670	5,302	6,161	4,417
Ankara	4,111	4,561	3,611	4,955	5,782	4,080	5,498	6,172	4,780	5,998	6,608	5,357	6,834	7,426	6,230
Antalya	3,167	3,811	2,494	3,649	4,398	2,894	4,308	4,909	3,681	4,945	5,557	4,278	6,117	6,643	5,557
Artvin	2,985	3,746	2,233	3,681	4,605	2,798	4,073	4,880	3,313	4,435	5,266	3,649	5,424	6,430	4,408
Aydın	3,134	3,753	2,498	3,611	4,276	2,949	4,133	4,697	3,570	4,475	5,046	3,894	5,112	5,682	4,544
Balıkesir	3,280	3,806	2,705	3,764	4,390	3,116	4,220	4,787	3,632	4,669	5,255	4,058	5,436	6,068	4,794
Bilecik	3,264	3,804	2,724	3,871	4,546	3,174	4,440	5,114	3,703	4,863	5,555	4,117	5,662	6,375	4,873
Bingöl	1,930	2,487	1,287	2,079	2,999	1,109	2,590	3,431	1,769	2,978	3,849	2,127	3,930	5,003	2,776
Bitlis	1,611	2,366	0,744	1,815	2,807	0,717	2,499	3,393	1,540	2,890	3,828	1,886	3,924	4,998	2,712
Bolu	3,021	3,670	2,364	3,365	4,170	2,577	3,992	4,645	3,351	4,434	5,111	3,758	5,456	6,203	4,687
Burdur	3,132	3,786	2,476	3,722	4,501	2,949	4,390	5,037	3,729	4,774	5,461	4,064	5,450	6,200	4,695
Bursa	3,424	4,023	2,802	4,035	4,722	3,338	4,489	5,076	3,892	4,932	5,507	4,346	5,720	6,330	5,112
Çanakkale	3,157	3,604	2,662	3,735	4,276	3,141	4,237	4,750	3,668	4,593	5,111	4,029	5,536	6,110	4,909
Çankırı	2,785	3,477	2,104	3,202	4,001	2,456	3,889	4,561	3,246	4,360	5,101	3,628	5,304	6,075	4,470
Çorum	2,283	2,923	1,653	2,773	3,485	2,105	3,358	3,961	2,802	3,736	4,365	3,161	4,474	5,216	3,785
Denizli	3,021	3,758	2,286	3,598	4,382	2,831	4,097	4,780	3,412	4,534	5,178	3,881	5,309	5,930	4,689
Diyarbakır	1,800	2,551	0,953	2,090	3,085	1,019	2,589	3,608	1,514	2,912	3,948	1,837	3,652	4,704	2,578
Edirne	3,359	3,836	2,796	3,914	4,465	3,279	4,435	4,936	3,844	4,839	5,322	4,293	5,655	6,193	5,044
Elazığ	2,731	3,583	1,820	3,038	4,151	1,930	3,622	4,647	2,603	4,103	5,141	3,090	5,025	6,128	3,904
Erzincan	2,838	3,654	1,991	3,408	4,342	2,442	3,984	4,794	3,120	4,500	5,332	3,586	5,465	6,366	4,425
Erzurum	2,461	3,253	1,594	2,881	3,887	1,817	3,502	4,392	2,585	3,921	4,824	3,011	4,897	5,885	3,853
Eskişehir	3,923	4,594	3,216	4,471	5,185	3,738	4,967	5,590	4,335	5,392	6,029	4,752	6,258	6,935	5,587
Gaziantep	2,391	3,226	1,502	2,775	3,735	1,800	3,370	4,174	2,551	3,731	4,494	2,953	4,424	5,203	3,644
Giresun	2,495	3,314	1,700	2,909	3,957	1,948	3,551	4,430	2,740	4,078	4,970	3,216	4,934	5,825	4,038
Gümüşhane	2,495	3,358	1,705	2,952	3,937	2,097	3,587	4,417	2,851	4,159	5,075	3,324	4,967	5,899	4,009
Hakkari	1,135	1,808	0,314	1,525	2,404	0,464	2,243	3,273	0,935	2,678	3,814	1,276	3,881	5,169	2,241
Hatay	2,667	3,464	1,785	3,172	4,096	2,207	3,819	4,543	3,085	4,124	4,823	3,425	4,840	5,544	4,155

Ortalama Eğitim Süresi															
	1975T			1980 T			1985T			1990T			2000T		
	E	K		E	K		E	K		E	K		E	K	
İçel	3,241	3,834	2,604	3,922	4,629	3,190	4,294	4,853	3,714	4,986	5,715	4,207	5,947	6,637	5,174
Isparta	3,437	4,261	2,552	3,918	4,788	2,967	4,566	5,266	3,814	4,736	5,278	4,174	5,438	5,999	4,876
İstanbul	4,711	5,331	4,008	4,992	5,624	4,293	5,354	5,897	4,761	5,671	6,168	5,131	6,214	6,684	5,730
İzmir	4,053	4,624	3,432	4,559	5,219	3,849	4,988	5,545	4,391	5,337	5,859	4,788	6,088	6,594	5,577
K.Maraş	2,293	3,085	1,456	2,713	3,649	1,737	3,309	4,110	2,490	3,710	4,517	2,897	4,601	5,534	3,589
Kars	2,378	3,205	1,465	2,751	3,720	1,732	3,405	4,199	2,589	3,754	4,508	3,072	4,492	5,383	3,667
Kastamonu	2,303	2,969	1,675	2,802	3,592	2,089	3,335	4,064	2,675	4,509	5,267	3,756	5,302	6,087	4,524
Kayseri	3,010	3,782	2,205	3,459	4,385	2,544	4,079	4,863	3,309	5,063	5,530	4,516	5,809	6,319	5,246
Kırklareli	3,562	4,017	2,986	4,184	4,727	3,535	4,679	5,168	4,086	4,454	5,185	3,776	5,260	6,051	4,500
Kırşehir	2,673	3,370	2,025	3,441	4,252	2,721	3,988	4,693	3,346	5,058	5,703	4,357	5,751	6,444	5,002
Kocaeli	3,790	4,535	2,925	4,208	5,020	3,313	4,693	5,357	3,980	4,496	5,201	3,800	5,183	5,912	4,449
Konya	3,091	3,841	2,338	3,612	4,450	2,793	4,109	4,787	3,448	4,323	5,000	3,644	5,182	5,983	4,365
Kütahya	2,891	3,564	2,177	3,302	4,084	2,504	3,976	4,653	3,292	4,328	5,133	3,517	5,353	6,217	4,463
Malatya	2,678	3,472	1,839	3,119	4,057	2,155	3,738	4,577	2,875	4,219	4,798	3,628	4,814	5,424	4,207
Manisa	2,955	3,542	2,358	3,416	4,075	2,747	3,904	4,453	3,343	3,756	4,531	2,975	4,667	5,512	3,796
Mardin	1,472	2,184	0,700	1,710	2,699	0,684	2,224	3,232	1,180	2,657	3,733	1,564	3,631	4,711	2,494
Muğla	3,187	3,732	2,639	3,761	4,382	3,132	4,382	4,906	3,832	4,890	5,411	4,316	5,956	6,458	5,395
Muş	1,605	2,364	0,781	1,942	2,958	0,853	2,496	3,458	1,481	2,667	3,650	1,652	3,407	4,416	2,313
Nevşehir	2,953	3,716	2,203	3,416	4,275	2,622	4,028	4,712	3,381	4,428	5,161	3,710	5,089	5,859	4,344
Niğde	2,503	3,280	1,745	2,891	3,761	2,085	3,487	4,206	2,821	4,051	4,795	3,364	4,908	5,664	4,175
Ordu	2,109	2,899	1,332	2,755	3,647	1,906	3,403	4,152	2,719	3,959	4,715	3,234	4,666	5,429	3,915
Rize	2,706	3,727	1,752	3,140	4,348	2,045	3,882	4,867	2,975	4,267	5,255	3,381	5,190	6,162	4,244
Sakarya	3,110	3,794	2,399	3,672	4,419	2,918	4,120	4,780	3,455	4,520	5,165	3,862	5,332	6,069	4,573
Samsun	2,547	3,286	1,807	3,077	3,875	2,317	3,755	4,395	3,152	4,130	4,782	3,524	4,889	5,570	4,258
Siirt	1,480	2,187	0,690	1,740	2,680	0,738	2,361	3,338	1,343	2,620	3,657	1,547	3,502	4,724	2,163
Sinop	2,354	2,890	1,862	2,862	3,507	2,271	3,394	3,928	2,921	3,782	4,364	3,262	4,513	5,207	3,864
Sivas	2,445	3,264	1,618	3,002	3,922	2,106	3,628	4,428	2,851	4,217	5,038	3,403	5,033	5,909	4,133
Tekirdağ	3,414	3,799	2,967	4,063	4,615	3,415	4,560	5,058	3,958	4,999	5,459	4,463	5,839	6,344	5,282
Tokat	2,561	3,218	1,882	2,863	3,589	2,122	3,480	4,136	2,857	3,930	4,596	3,292	4,849	5,582	4,104
Trabzon	2,678	3,701	1,694	3,320	4,513	2,253	4,019	4,969	3,146	4,555	5,483	3,690	5,627	6,528	4,733
Tunceli	2,366	3,139	1,593	2,996	3,872	2,127	3,532	4,317	2,772	4,071	4,871	3,255	5,576	6,579	4,136
Urfa	1,579	2,290	0,801	1,839	2,753	0,863	2,281	3,262	1,235	2,713	3,707	1,662	3,423	4,464	2,303
Uşak	2,833	3,557	2,097	3,414	4,201	2,678	3,918	4,602	3,256	4,357	5,058	3,669	5,097	5,784	4,428
Van	1,406	2,061	0,671	1,769	2,663	0,785	2,334	3,266	1,360	2,660	3,611	1,683	3,426	4,538	2,278
Yozgat	2,426	3,165	1,710	2,870	3,733	2,067	3,415	4,148	2,745	3,854	4,585	3,172	4,826	5,616	4,037
Zonguldak	2,908	3,716	2,069	3,429	4,297	2,571	3,956	4,637	3,285	4,363	5,057	3,702	5,159	5,944	4,418
Aksaray										3,783	4,490	3,145	4,723	5,490	3,981
Bayburt										3,977	4,817	3,180	4,672	5,626	3,713
Karaman										4,346	4,885	3,834	5,046	5,669	4,433
Kırıkkale										4,765	5,598	3,906	5,618	6,531	4,663
Batman										2,838	3,896	1,733	3,564	4,654	2,463
Şırnak										2,056	3,105	0,847	3,328	4,602	1,737
Bartın													4,556	5,319	3,879
Ardahan													4,616	5,468	3,682
İğdir													4,107	5,044	3,107

Ortalama Eğitim Süresi					
1975T	1980 T	1985T	1990T	2000T	
Yalova				6,021 6,585 5,391	
Yalova				6,021 6,585 5,391	
Karabük				5,360 6,229 4,516	
Kilis				4,388 5,278 3,512	
Osmaniye				5,224 5,996 4,447	
Düzce				5,135 5,853 4,370	

Tablo A.2: İllerin Yıllar İtibariyle Eğitim Süresinin Standart Sapması

	Standart Sapma														
	1975T	E	K	1980 T	E	K	1985T	E	K	1990T	E	K	2000T	E	K
A. Karahisar	2,869	2,895	2,615	3,225	3,261	2,940	3,098	3,162	2,861	3,193	3,265	2,957	3,641	3,699	3,397
Adana	3,127	3,156	2,903	3,451	3,479	3,242	3,421	3,426	3,270	3,539	3,517	3,439	4,006	3,969	3,947
Adıyaman	2,510	2,832	1,754	2,913	3,217	2,179	3,033	3,199	2,582	3,188	3,319	2,804	3,791	3,956	3,397
Ağrı	2,639	2,818	2,124	2,898	3,232	1,873	3,050	3,268	2,383	3,124	3,302	2,548	3,530	3,723	2,913
Amasya	2,937	3,040	2,630	3,263	3,373	2,940	3,213	3,324	2,931	3,031	3,090	2,829	3,574	3,656	3,329
Ankara	3,697	3,715	3,559	4,017	4,015	3,830	3,921	3,934	3,777	3,340	3,443	3,083	3,853	3,931	3,561
Antalya	2,871	2,876	2,705	3,262	3,302	3,039	3,260	3,286	3,111	4,039	4,003	3,976	4,426	4,331	4,440
Artvin	2,882	3,020	2,523	3,444	3,582	3,058	3,196	3,337	2,856	3,547	3,550	3,421	4,144	4,089	4,129
Aydın	2,911	2,909	2,772	3,267	3,262	3,135	3,191	3,181	3,100	3,354	3,493	3,014	3,616	3,715	3,256
Balıkesir	2,914	2,982	2,724	3,295	3,396	3,054	3,269	3,356	3,069	3,354	3,332	3,275	3,923	3,964	3,607
Bilecik	2,748	2,800	2,585	3,131	3,241	2,850	3,101	3,221	2,783	3,440	3,513	3,252	3,786	3,741	3,744
Bingöl	2,520	2,693	2,131	2,925	3,225	2,185	2,974	3,205	2,468	3,281	3,490	2,625	3,833	3,875	3,680
Bitlis	2,603	2,927	1,819	2,896	3,248	1,924	3,065	3,309	2,438	3,164	3,337	2,764	3,529	3,637	3,285
Bolu	2,769	2,793	2,583	3,211	3,262	2,956	3,076	3,164	2,845	3,251	3,384	2,925	3,712	3,960	3,073
Burdur	2,907	2,973	2,685	3,207	3,284	2,932	3,138	3,250	2,873	3,175	3,384	2,698	3,589	3,858	3,004
Bursa	2,960	2,996	2,789	3,386	3,451	3,169	3,231	3,286	3,060	3,227	3,416	2,668	3,643	3,710	3,396
Çanakkale	2,810	2,901	2,619	3,180	3,305	2,924	3,145	3,263	2,905	3,255	3,324	3,037	3,788	3,983	3,185
Çankırı	2,852	2,979	2,543	3,204	3,384	2,828	3,156	3,323	2,841	3,327	3,423	3,067	3,878	4,046	3,282
Çorum	2,644	2,800	2,315	3,127	3,289	2,807	2,914	3,078	2,635	3,387	3,417	3,253	3,807	3,854	3,598
Denizli	2,920	2,947	2,700	3,284	3,304	3,077	3,196	3,198	3,043	3,285	3,386	3,074	3,737	3,759	3,558
Diyarbakır	2,770	3,055	2,108	3,190	3,507	2,384	3,314	3,515	2,698	3,322	3,456	3,010	3,831	3,852	3,711
Edirne	2,858	2,872	2,737	3,235	3,271	3,072	3,206	3,226	3,080	3,076	3,239	2,798	3,783	3,841	3,616
Elazığ	3,086	3,236	2,627	3,464	3,651	2,865	3,497	3,614	3,053	3,297	3,298	3,163	3,754	3,821	3,493
Erzincan	2,932	3,032	2,563	3,285	3,406	2,850	3,282	3,340	2,987	3,467	3,615	2,943	3,550	3,728	3,228
Erzurum	2,955	3,141	2,460	3,322	3,490	2,762	3,300	3,425	2,893	3,453	3,445	3,378	3,728	3,697	3,654
Eskişehir	3,119	3,167	2,903	3,454	3,495	3,252	3,356	3,425	3,162	3,657	3,741	3,269	3,874	4,015	3,405
Gaziantep	2,813	2,884	2,440	3,189	3,251	2,806	3,115	3,151	2,854	3,441	3,510	3,117	3,622	3,631	3,451
Giresun	2,786	2,861	2,463	3,215	3,322	2,787	3,244	3,322	2,947	3,428	3,520	3,075	3,864	3,796	3,849
Gümüşhane	2,736	2,885	2,327	3,092	3,296	2,618	3,036	3,217	2,656	3,514	3,561	3,347	4,130	4,187	3,751
Hakkari	2,289	2,702	1,223	2,752	3,164	1,603	3,134	3,421	2,092	3,228	3,229	3,036	3,972	4,014	3,658
Hatay	2,989	3,044	2,663	3,352	3,405	3,006	3,265	3,301	3,058	3,454	3,460	3,221	3,988	4,102	3,580
İçel	2,960	2,971	2,813	3,639	3,661	3,468	3,294	3,320	3,164	3,339	3,534	2,909	3,971	3,959	3,868
İsparta	3,048	3,037	2,803	3,419	3,441	3,130	3,281	3,384	2,988	3,306	3,519	2,361	3,589	3,621	3,382
İstanbul	3,506	3,490	3,389	3,738	3,708	3,645	3,677	3,658	3,605	3,339	3,339	3,189	3,925	3,871	3,772
İzmir	3,268	3,244	3,179	3,684	3,672	3,562	3,606	3,586	3,530	3,474	3,459	3,400	3,724	3,863	3,313
K. Maraş	2,782	2,904	2,376	3,138	3,281	2,649	3,123	3,210	2,805	3,460	3,537	3,198	3,987	4,132	3,098
Kars	2,831	2,992	2,323	3,161	3,322	2,620	3,132	3,247	2,782	3,713	3,672	3,683	3,734	3,750	3,589
Kastamonu	2,725	2,879	2,409	3,150	3,293	2,831	3,098	3,260	2,784	3,717	3,667	3,690	3,956	3,960	3,872
Kayseri	2,860	2,885	2,601	3,327	3,409	2,972	3,235	3,330	2,943	3,253	3,330	2,976	3,919	3,937	3,643
Kırklareli	2,830	2,864	2,676	3,187	3,214	3,028	3,183	3,230	3,021	3,008	3,138	2,783	3,892	3,888	3,749
Kırşehir	2,889	3,049	2,568	3,221	3,380	2,888	3,217	3,351	2,946	3,267	3,352	2,964	4,086	4,026	4,090
Kocaeli	3,241	3,262	2,992	3,482	3,488	3,248	3,318	3,396	3,077	3,283	3,432	2,982	4,121	4,046	4,133
Konya	2,865	2,913	2,608	3,244	3,331	2,935	3,059	3,169	2,794	3,371	3,441	3,122	3,778	3,877	3,463
Kütahya	2,842	2,905	2,589	3,121	3,242	2,773	3,042	3,169	2,743	3,387	3,478	3,062	3,886	3,918	3,663
Malatya	2,959	3,069	2,586	3,357	3,481	2,925	3,367	3,444	3,054	3,365	3,379	3,264	3,544	3,703	3,266
Manisa	2,789	2,784	2,665	3,112	3,112	2,966	3,005	2,992	2,912	3,372	3,495	3,103	3,813	3,866	3,481
Mardin	2,476	2,804	1,763	2,867	3,253	1,924	3,032	3,306	2,293	3,410	3,455	3,218	3,669	3,780	3,359
Muğla	2,786	2,768	2,694	3,194	3,212	3,049	3,127	3,150	3,005	3,173	3,279	2,902	3,851	3,889	3,651
Muş	2,493	2,775	1,817	2,881	3,166	2,040	2,970	3,139	2,395	3,146	3,291	2,836	3,714	3,833	3,370
Nevşehir	2,786	2,817	2,541	3,074	3,133	2,793	3,010	3,065	2,808	3,524	3,582	3,271	3,922	3,982	3,620

Standart Sapma															
	1975T		1980 T		1985T		1990T			2000T					
Niğde	2,764	2,818	2,485	3,021	3,075	2,733	3,034	3,074	2,839	3,138	3,121	3,043	3,726	3,723	3,647
Ordu	2,672	2,835	2,245	3,230	3,331	2,885	3,114	3,193	2,874	3,226	3,455	2,547	3,841	3,908	3,616
Rize	2,847	2,866	2,473	3,164	3,207	2,691	3,124	3,116	2,845	3,359	3,370	3,253	3,847	3,856	3,694
Sakarya	2,802	2,814	2,605	3,167	3,184	2,965	3,025	3,075	2,822	3,081	3,212	2,571	3,631	3,774	3,324
Samsun	2,848	2,931	2,557	3,274	3,326	3,034	3,148	3,212	2,963	3,208	3,260	2,986	3,603	3,742	3,259
Siirt	2,513	2,839	1,784	2,900	3,293	1,967	3,100	3,380	2,385	3,259	3,251	3,113	4,115	4,146	3,887
Sinop	2,665	2,773	2,461	3,062	3,226	2,775	2,980	3,113	2,771	3,306	3,359	3,086	3,529	3,517	3,436
Sivas	2,817	2,943	2,417	3,227	3,376	2,798	3,219	3,336	2,898	3,248	3,253	2,976	3,705	3,881	3,130
Tekirdağ	2,777	2,794	2,690	3,191	3,257	2,984	3,144	3,201	2,965	3,149	3,200	2,954	3,943	3,889	3,927
Tokat	2,747	2,824	2,488	3,094	3,233	2,755	3,036	3,172	2,759	3,325	3,369	3,166	3,537	3,682	3,013
Trabzon	2,931	2,996	2,499	3,536	3,620	3,092	3,363	3,447	3,033	3,212	3,461	2,516	3,659	3,688	3,473
Tunceli	2,783	2,986	2,319	3,257	3,465	2,775	3,311	3,433	3,000	3,202	3,362	2,958	3,728	3,703	3,604
Urfa	2,614	2,932	1,936	2,964	3,332	2,113	3,080	3,338	2,365	3,438	3,532	3,136	3,726	3,738	3,559
Uşak	2,938	3,014	2,664	3,265	3,328	3,024	3,191	3,224	3,015	3,073	3,452	1,966	3,971	4,000	3,785
Van	2,508	2,824	1,839	2,899	3,230	2,079	3,043	3,275	2,423	3,342	3,359	3,240	3,787	3,733	3,595
Yozgat	2,707	2,824	2,378	3,079	3,243	2,680	2,999	3,124	2,711	3,229	3,374	2,946	3,625	3,684	3,400
Zonguldak	2,932	2,961	2,653	3,313	3,330	3,063	3,095	3,141	2,897	3,546	3,591	3,274	3,784	3,816	3,643
Aksaray										3,516	3,612	3,216	3,785	4,023	2,977
Bayburt										3,188	3,356	2,616	3,654	3,755	3,433
Karaman										3,329	3,359	3,151	3,895	3,953	3,620
Kırıkkale										3,180	3,359	2,652	3,719	3,917	2,717
Batman										3,125	3,257	2,830	3,755	3,770	3,658
Şırnak										3,214	3,258	3,028	3,696	3,831	3,395
Bartın												4,091		4,061	3,921
Ardahan												4,192		4,009	4,025
Iğdır												3,637		3,808	3,073
Yalova												3,688		3,697	3,553
Yalova												3,695		3,895	3,082
Karabük												3,906		3,892	3,824
Kilis												3,906		3,892	3,824
Osmaniye												3,641		3,791	3,303
Düzce												3,763		3,751	3,621

Tablo A.3: İllerin Yıllar İtibariyle Eğitim Gini Katsayısı

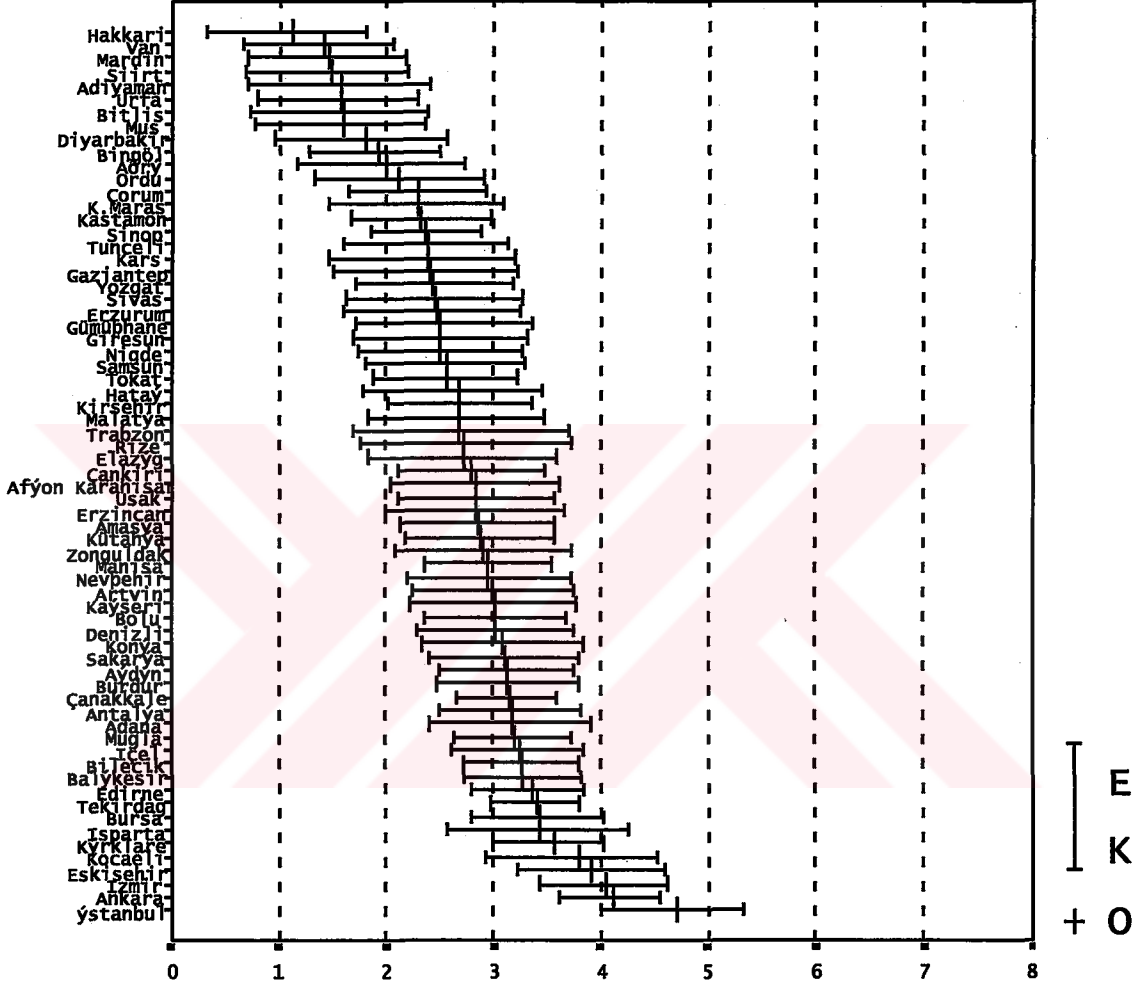
	Eğitim Gini Katsayısı														
	1975T	E	K	1980 T	E	K	1985T	E	K	1990T	E	K	2000T	E	K
A. Karahisar	0,529	0,417	0,636	0,496	0,398	0,568	0,399	0,341	0,444	0,373	0,326	0,403	0,380	0,337	0,396
Adana	0,515	0,423	0,604	0,502	0,416	0,562	0,443	0,375	0,497	0,420	0,360	0,459	0,415	0,368	0,433
Adıyaman	0,733	0,606	0,859	0,686	0,554	0,785	0,554	0,455	0,633	0,511	0,422	0,578	0,472	0,415	0,502
Ağrı	0,651	0,539	0,778	0,719	0,571	0,859	0,606	0,487	0,710	0,594	0,470	0,692	0,550	0,453	0,612
Amasya	0,536	0,450	0,620	0,496	0,418	0,551	0,417	0,367	0,453	0,413	0,349	0,458	0,401	0,356	0,422
Ankara	0,437	0,360	0,494	0,435	0,371	0,464	0,382	0,341	0,401	0,396	0,353	0,418	0,394	0,351	0,407
Antalya	0,470	0,384	0,553	0,462	0,381	0,524	0,385	0,334	0,423	0,362	0,326	0,377	0,361	0,327	0,391
Artvin	0,507	0,426	0,581	0,488	0,409	0,521	0,410	0,358	0,446	0,367	0,323	0,391	0,368	0,335	0,384
Aydın	0,485	0,400	0,567	0,468	0,388	0,523	0,395	0,338	0,435	0,395	0,348	0,423	0,418	0,367	0,447
Balıkesir	0,463	0,405	0,521	0,453	0,398	0,489	0,400	0,360	0,427	0,381	0,328	0,412	0,395	0,341	0,419
Bilecik	0,440	0,380	0,497	0,417	0,366	0,455	0,357	0,323	0,378	0,379	0,343	0,395	0,391	0,346	0,406
Bingöl	0,648	0,561	0,743	0,678	0,556	0,787	0,583	0,486	0,657	0,592	0,476	0,690	0,377	0,344	0,383
Bitlis	0,737	0,626	0,860	0,731	0,593	0,853	0,617	0,512	0,700	0,412	0,360	0,442	0,404	0,361	0,412
Bolu	0,479	0,393	0,562	0,493	0,401	0,554	0,396	0,345	0,431	0,339	0,312	0,348	0,544	0,459	0,591
Burdur	0,485	0,408	0,556	0,445	0,371	0,503	0,363	0,324	0,388	0,549	0,461	0,611	0,406	0,371	0,409
Bursa	0,451	0,382	0,515	0,433	0,373	0,467	0,369	0,329	0,398	0,574	0,472	0,650	0,343	0,316	0,350
Çanakkale	0,467	0,420	0,514	0,439	0,397	0,468	0,379	0,349	0,397	0,374	0,328	0,398	0,513	0,434	0,561
Çankırı	0,534	0,451	0,609	0,519	0,443	0,570	0,422	0,380	0,448	0,352	0,316	0,367	0,527	0,444	0,579
Çorum	0,593	0,504	0,678	0,570	0,486	0,602	0,449	0,399	0,484	0,353	0,317	0,372	0,372	0,336	0,379
Denizli	0,506	0,407	0,600	0,472	0,384	0,531	0,402	0,337	0,454	0,361	0,334	0,371	0,364	0,324	0,380
Diyarbakır	0,716	0,608	0,820	0,715	0,587	0,811	0,639	0,514	0,739	0,396	0,355	0,415	0,361	0,331	0,370
Edirne	0,445	0,386	0,510	0,428	0,374	0,472	0,372	0,332	0,408	0,422	0,378	0,445	0,362	0,337	0,364
Elazığ	0,583	0,479	0,686	0,589	0,471	0,686	0,511	0,417	0,583	0,370	0,319	0,405	0,383	0,345	0,399
Erzincan	0,540	0,438	0,641	0,503	0,410	0,580	0,431	0,361	0,489	0,607	0,485	0,688	0,417	0,380	0,422
Erzurum	0,608	0,506	0,707	0,587	0,471	0,674	0,493	0,409	0,559	0,367	0,330	0,389	0,370	0,327	0,387
Eskişehir	0,415	0,356	0,466	0,403	0,351	0,432	0,350	0,318	0,367	0,474	0,390	0,525	0,556	0,462	0,599
Gaziantep	0,600	0,470	0,729	0,586	0,453	0,685	0,482	0,389	0,560	0,402	0,347	0,441	0,373	0,330	0,396
Giresun	0,577	0,455	0,691	0,571	0,441	0,673	0,480	0,392	0,547	0,459	0,383	0,509	0,367	0,330	0,385
Gümüşhane	0,568	0,454	0,669	0,540	0,438	0,606	0,440	0,379	0,481	0,339	0,310	0,348	0,450	0,381	0,477
Hakkari	0,811	0,704	0,934	0,774	0,648	0,863	0,675	0,544	0,794	0,451	0,369	0,514	0,400	0,350	0,429
Hatay	0,578	0,462	0,700	0,548	0,434	0,643	0,447	0,375	0,505	0,447	0,364	0,506	0,443	0,386	0,464
İçel	0,479	0,403	0,556	0,482	0,408	0,511	0,398	0,349	0,436	0,419	0,367	0,444	0,347	0,316	0,358
İsparta	0,464	0,367	0,561	0,453	0,368	0,516	0,368	0,328	0,393	0,622	0,488	0,767	0,429	0,370	0,458
İstanbul	0,391	0,337	0,438	0,397	0,343	0,433	0,362	0,323	0,387	0,422	0,355	0,469	0,434	0,363	0,476
İzmir	0,418	0,356	0,471	0,422	0,362	0,455	0,377	0,333	0,403	0,382	0,336	0,410	0,405	0,360	0,425
K. Maraş	0,616	0,496	0,739	0,588	0,468	0,688	0,492	0,404	0,566	0,357	0,319	0,374	0,547	0,441	0,629
Kars	0,608	0,494	0,730	0,589	0,471	0,692	0,483	0,406	0,551	0,344	0,309	0,363	0,413	0,363	0,436
Kastamonu	0,601	0,506	0,684	0,569	0,473	0,614	0,481	0,415	0,525	0,363	0,323	0,382	0,394	0,359	0,406
Kayseri	0,499	0,399	0,599	0,500	0,403	0,567	0,413	0,353	0,457	0,451	0,380	0,505	0,510	0,424	0,563
Kırklareli	0,413	0,366	0,469	0,391	0,344	0,432	0,347	0,316	0,374	0,346	0,320	0,357	0,356	0,322	0,372
Kırşehir	0,562	0,479	0,630	0,489	0,416	0,538	0,421	0,372	0,455	0,463	0,389	0,524	0,358	0,329	0,375
Kocaeli	0,450	0,374	0,528	0,435	0,362	0,491	0,367	0,329	0,394	0,450	0,391	0,477	0,368	0,334	0,385
Konya	0,484	0,392	0,569	0,462	0,381	0,510	0,379	0,334	0,409	0,387	0,337	0,418	0,435	0,382	0,462
Kütahya	0,513	0,425	0,600	0,489	0,410	0,548	0,393	0,348	0,423	0,377	0,332	0,404	0,393	0,345	0,408
Malatya	0,574	0,470	0,682	0,560	0,455	0,645	0,477	0,398	0,543	0,338	0,309	0,357	0,367	0,346	0,366
Manisa	0,493	0,407	0,576	0,469	0,387	0,531	0,393	0,334	0,441	0,393	0,351	0,415	0,446	0,380	0,482
Mardin	0,749	0,639	0,861	0,748	0,609	0,840	0,664	0,532	0,770	0,350	0,315	0,370	0,432	0,376	0,448
Muğla	0,456	0,380	0,528	0,434	0,366	0,483	0,357	0,313	0,388	0,356	0,317	0,375	0,391	0,347	0,406
Muş	0,720	0,599	0,849	0,701	0,555	0,836	0,602	0,474	0,718	0,370	0,336	0,383	0,453	0,393	0,483

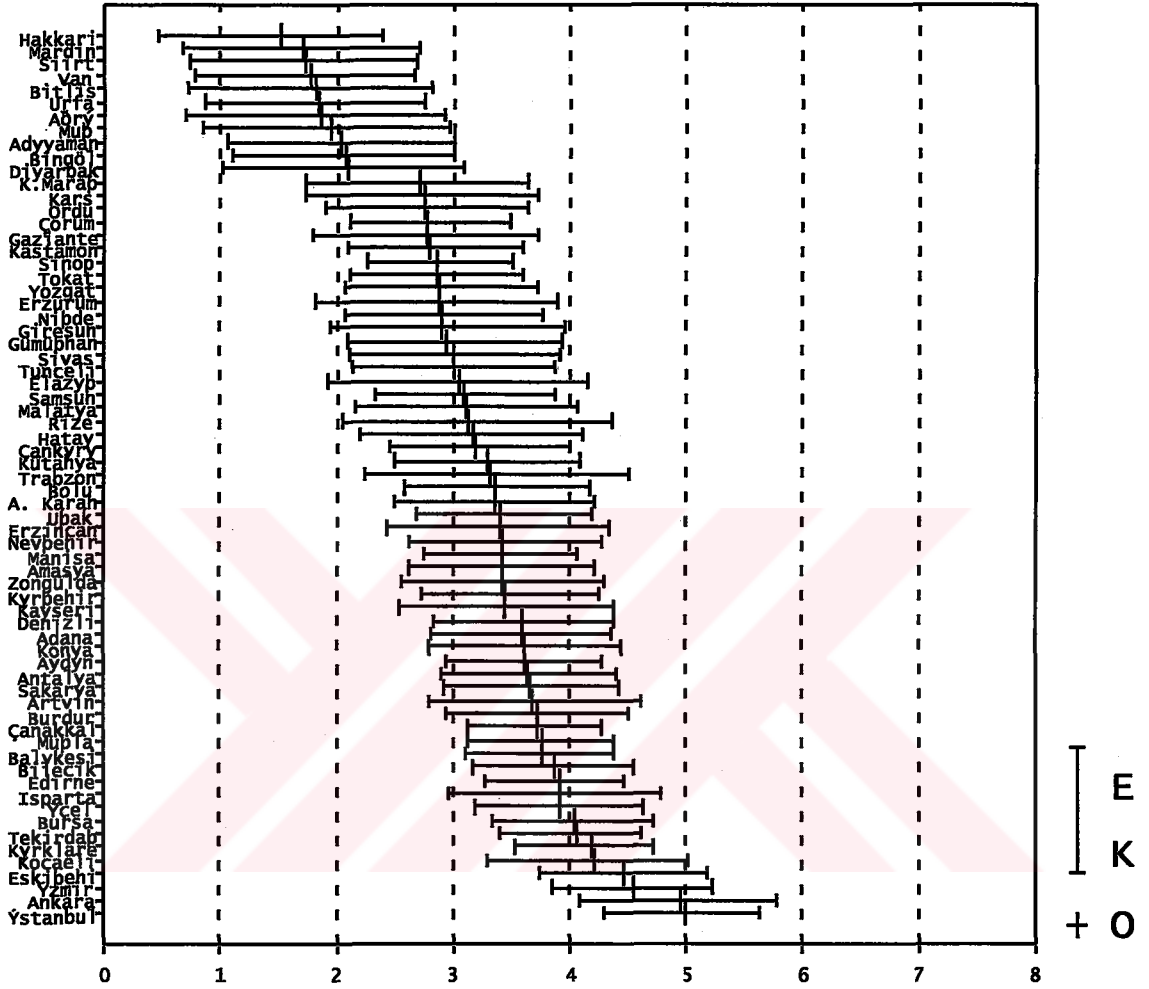
Eğitim Gini Katsayısı															
	1975T			1980 T			1985T			1990T			2000T		
Nevşehir	0,497	0,396	0,594	0,469	0,377	0,544	0,383	0,328	0,425	0,431	0,369	0,470	0,386	0,341	0,410
Niğde	0,571	0,452	0,684	0,541	0,424	0,636	0,454	0,375	0,516	0,375	0,320	0,415	0,341	0,315	0,352
Ordu	0,635	0,515	0,750	0,594	0,477	0,654	0,479	0,401	0,538	0,613	0,487	0,715	0,397	0,354	0,416
Rize	0,546	0,399	0,670	0,523	0,379	0,635	0,418	0,324	0,490	0,342	0,304	0,363	0,362	0,328	0,378
Sakarya	0,474	0,386	0,563	0,445	0,366	0,498	0,375	0,323	0,418	0,589	0,461	0,695	0,370	0,343	0,370
Samsun	0,576	0,468	0,678	0,546	0,444	0,603	0,436	0,376	0,479	0,369	0,318	0,402	0,369	0,339	0,370
Silirt	0,755	0,646	0,869	0,746	0,620	0,840	0,646	0,529	0,730	0,416	0,344	0,462	0,424	0,371	0,448
Sinop	0,582	0,502	0,654	0,548	0,476	0,593	0,454	0,408	0,485	0,438	0,371	0,486	0,383	0,337	0,403
Sivas	0,591	0,476	0,704	0,555	0,452	0,632	0,466	0,395	0,520	0,393	0,314	0,447	0,537	0,446	0,596
Tekirdağ	0,423	0,376	0,474	0,404	0,359	0,442	0,349	0,317	0,376	0,351	0,309	0,380	0,351	0,320	0,366
Tokat	0,557	0,462	0,652	0,555	0,469	0,621	0,455	0,399	0,498	0,418	0,362	0,450	0,543	0,448	0,613
Trabzon	0,569	0,428	0,700	0,552	0,422	0,618	0,442	0,366	0,497	0,617	0,497	0,714	0,381	0,336	0,398
Tunceli	0,602	0,504	0,696	0,565	0,477	0,638	0,494	0,422	0,548	0,434	0,394	0,448	0,404	0,348	0,430
Urfa	0,746	0,641	0,854	0,734	0,613	0,824	0,660	0,533	0,765	0,430	0,370	0,467	0,430	0,372	0,462
Uşak	0,541	0,445	0,632	0,497	0,411	0,553	0,424	0,360	0,471	0,705	0,575	0,830	0,417	0,369	0,441
Van	0,772	0,669	0,873	0,739	0,611	0,838	0,644	0,522	0,747	0,340	0,310	0,360	0,393	0,327	0,428
Yozgat	0,577	0,472	0,678	0,551	0,451	0,621	0,457	0,388	0,508	0,427	0,381	0,453	0,360	0,326	0,372
Zonguldak	0,526	0,414	0,634	0,500	0,397	0,570	0,403	0,342	0,451	0,411	0,345	0,452	0,412	0,366	0,424
Aksaray										0,461	0,397	0,510	0,562	0,462	0,612
Bayburt										0,597	0,475	0,695	0,426	0,383	0,433
Karaman										0,395	0,340	0,431	0,421	0,368	0,445
Kırıkkale										0,604	0,487	0,689	0,578	0,461	0,660
Batman										0,420	0,366	0,457	0,344	0,320	0,354
Şırnak										0,378	0,327	0,409	0,409	0,373	0,421
Bartın													0,400	0,344	0,427
Ardahan													0,419	0,340	0,494
Iğdır													0,554	0,458	0,616
Yalova													0,384	0,340	0,403
Yalova													0,560	0,460	0,612
Karabük													0,352	0,322	0,369
Kilis													0,352	0,322	0,369
Osmaniye													0,406	0,368	0,424
Düzce													0,390	0,340	0,408

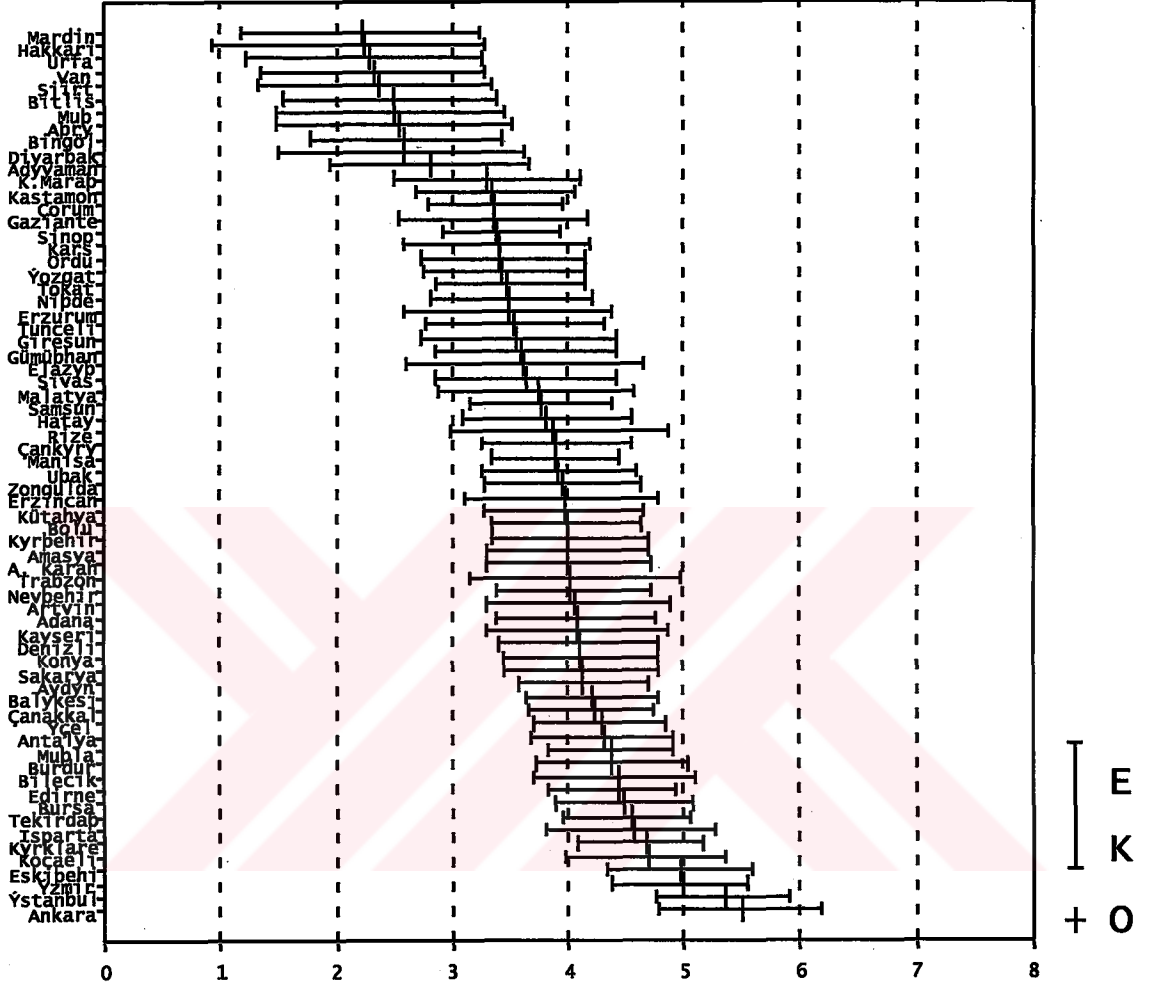
Tablo A.4: Türkiye Geneline Yıllar İtibariyle Eğitim

T (E-K)		Ortalama Eğitim Süresi			Standart Sapma			Eğitim Gini Katsayısı			Farklar		
		T						T			T (E-K)	S (E-K)	G (E-K)
1975	Türkiye	3,07	3,76	2,34	1,65	0,33	0,14	0,53	0,44	0,61	1,42	0,30	0,17
1980	Türkiye	3,58	4,39	2,74	1,42	0,25	0,10	0,51	0,42	0,56	1,65	0,33	0,14
1985	Türkiye	4,13	4,83	3,41	1,40	0,17	0,09	0,43	0,37	0,48	1,42	0,25	0,10
1990	Türkiye	4,54	5,24	3,84	1,42	0,11	0,06	0,41	0,35	0,44	1,40	0,17	0,09
2000	Türkiye	5,35	6,06	4,63	4,00	3,99	3,88	0,40	0,36	0,42	1,42	0,11	0,06

EK B

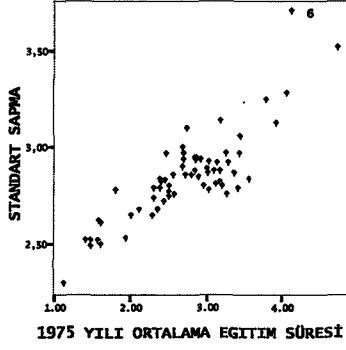

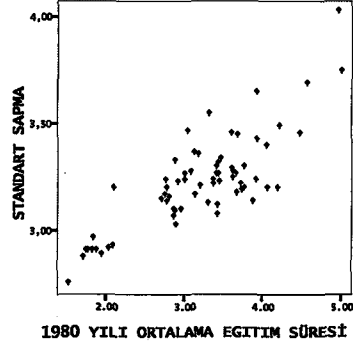
Ortalama Eğitim Süresi 1985

Çizim B.3 İllerin Ortalama Eğitim Süresi (Yüksek-Orta-Düşük/1985)

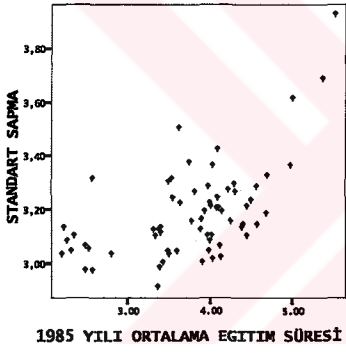
EK C

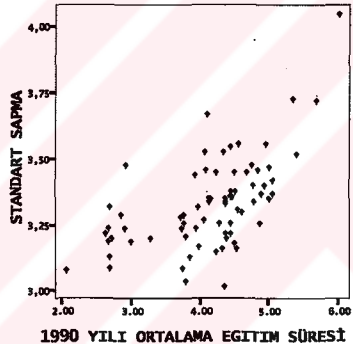
Çizim C.1 Serpilme Çizimi 1975

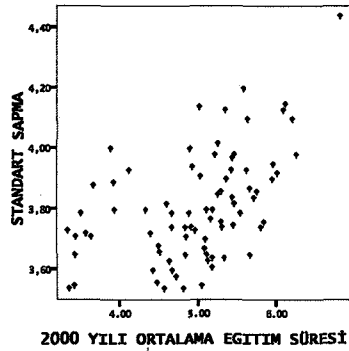
Çizim C.2 Serpilme Çizimi 1980

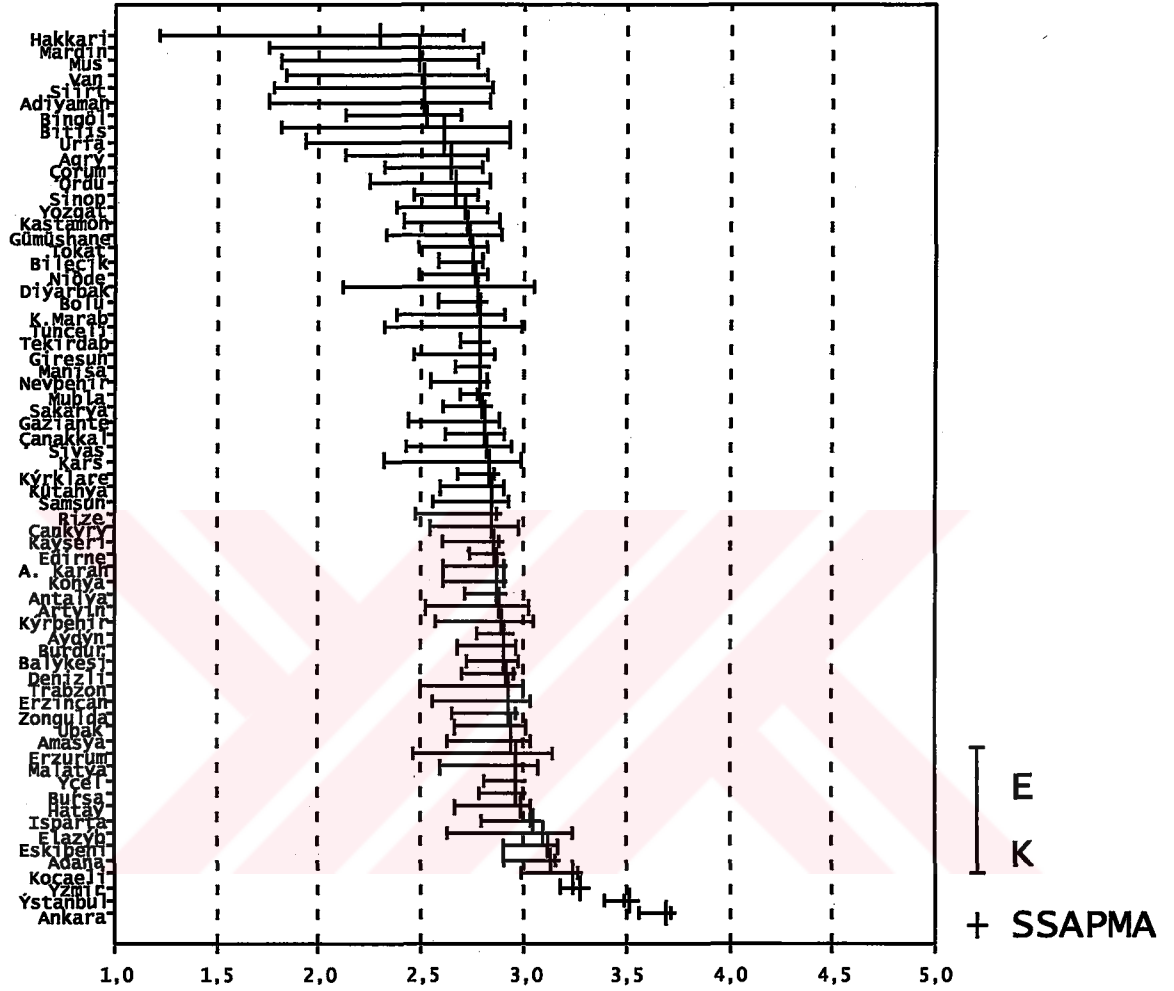
Çizim C.3 Serpilme Çizimi 1985

Çizim C.4 Serpilme Çizimi 1990

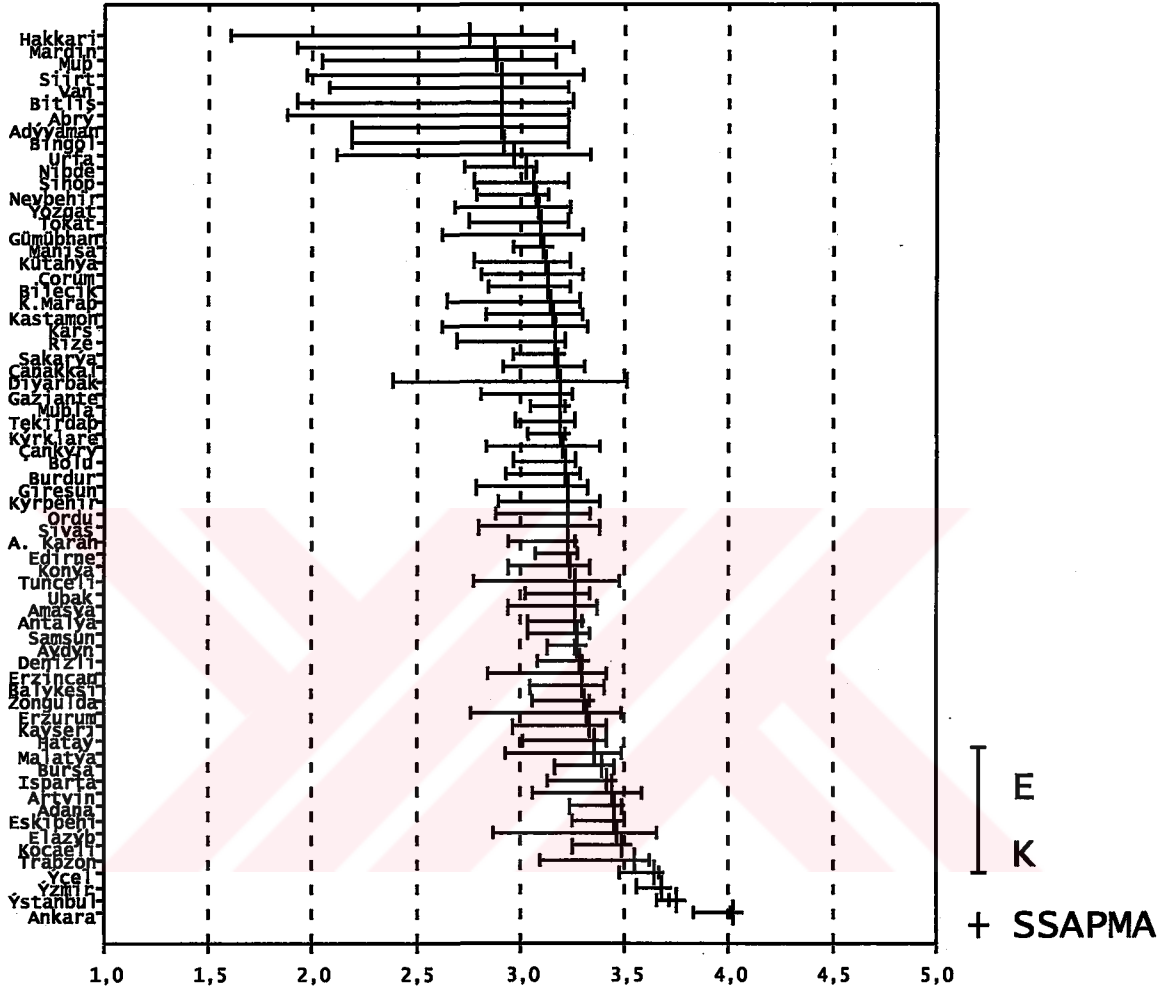

Çizim C.5 Serpilme Çizimi 2000

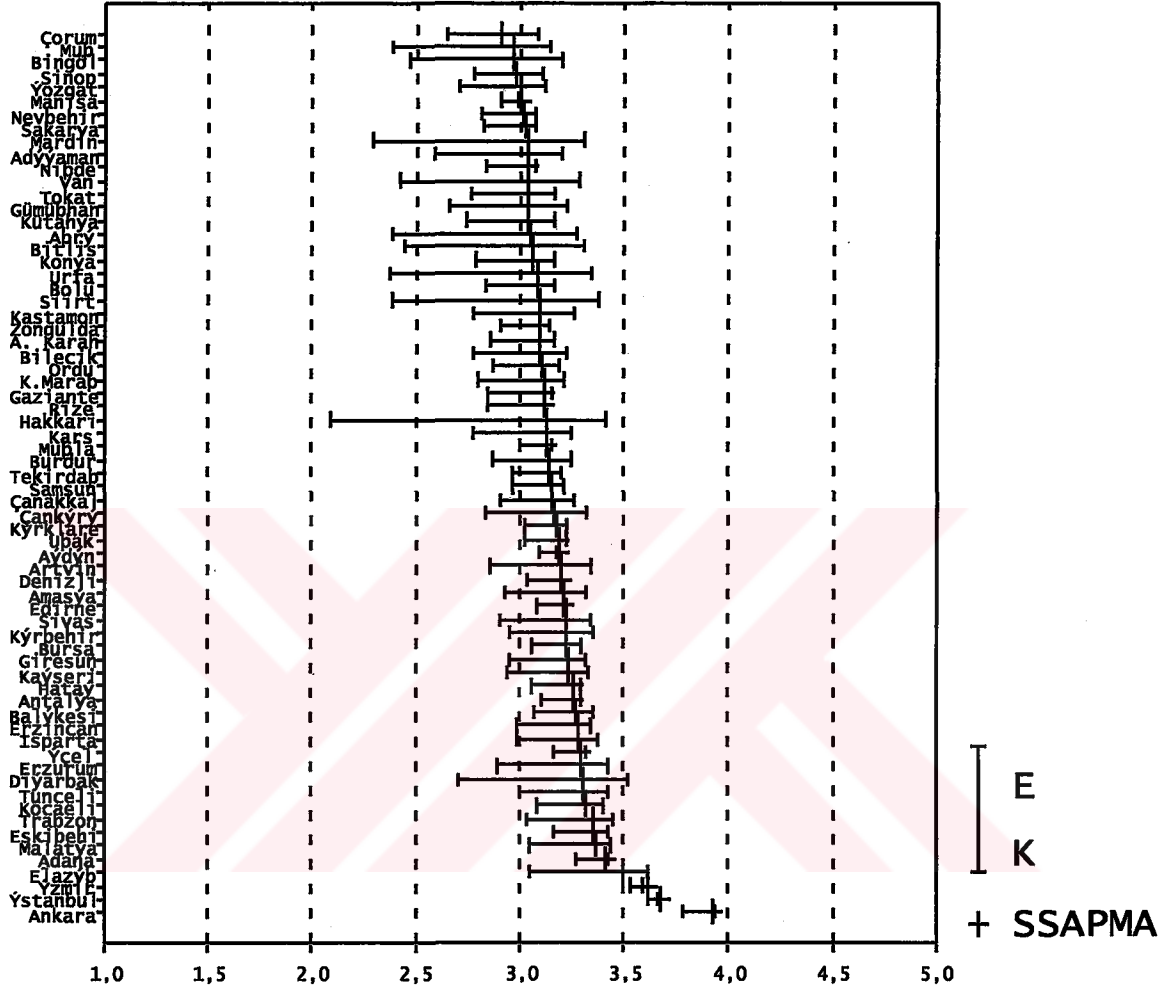
Eğitim Süresi Standart Sapması 1975

Çizim C.6 İllerin Eğitim Süresinin Standart Sapması (Yüksek-Orta-Düşük/1975)

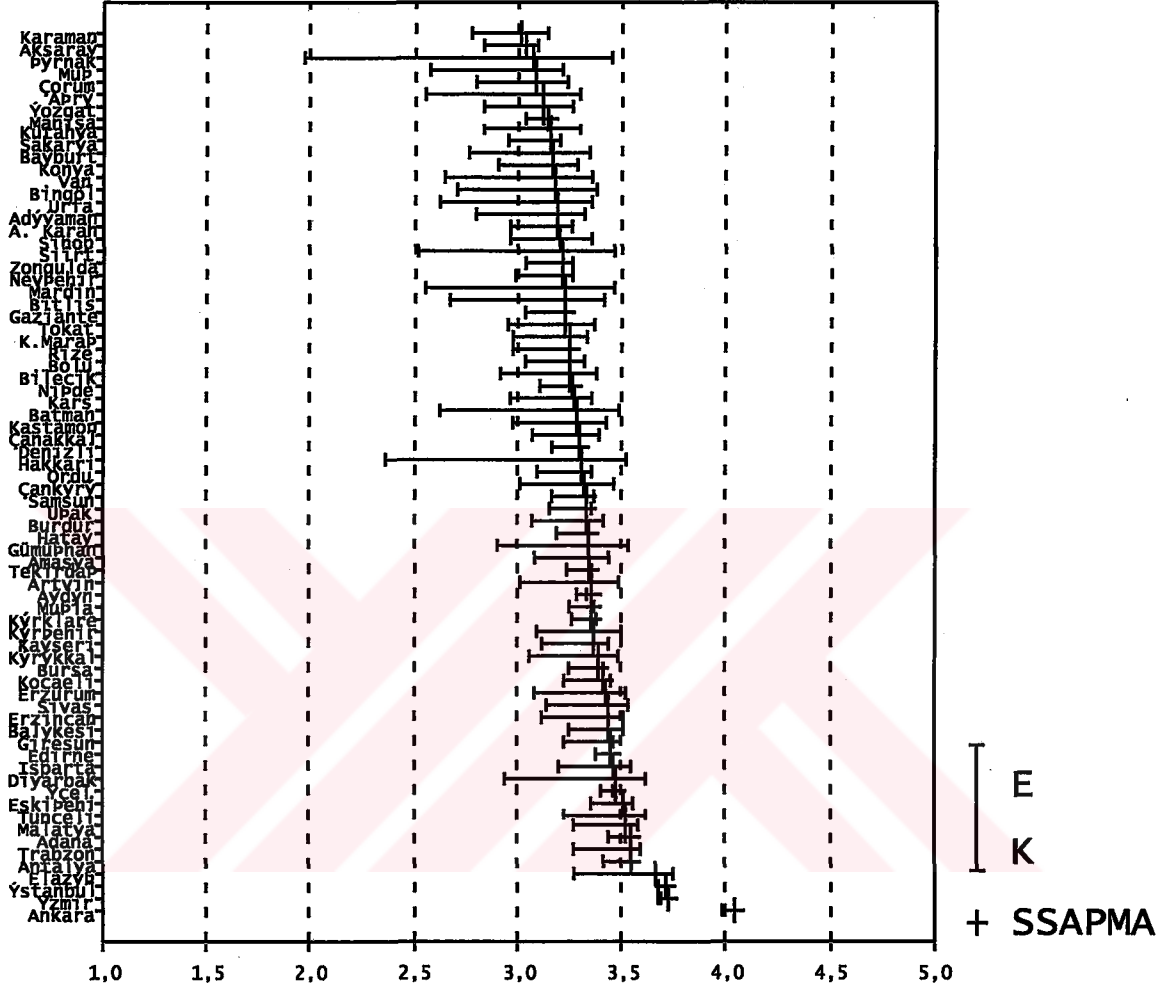
Eğitim Süresi Standart Sapması 1980

Çizim C.7 İllerin Eğitim Süresinin Standart Sapması (Yüksek-Orta-Düşük/1980)

Eğitim Süresi Standart Sapması 1985

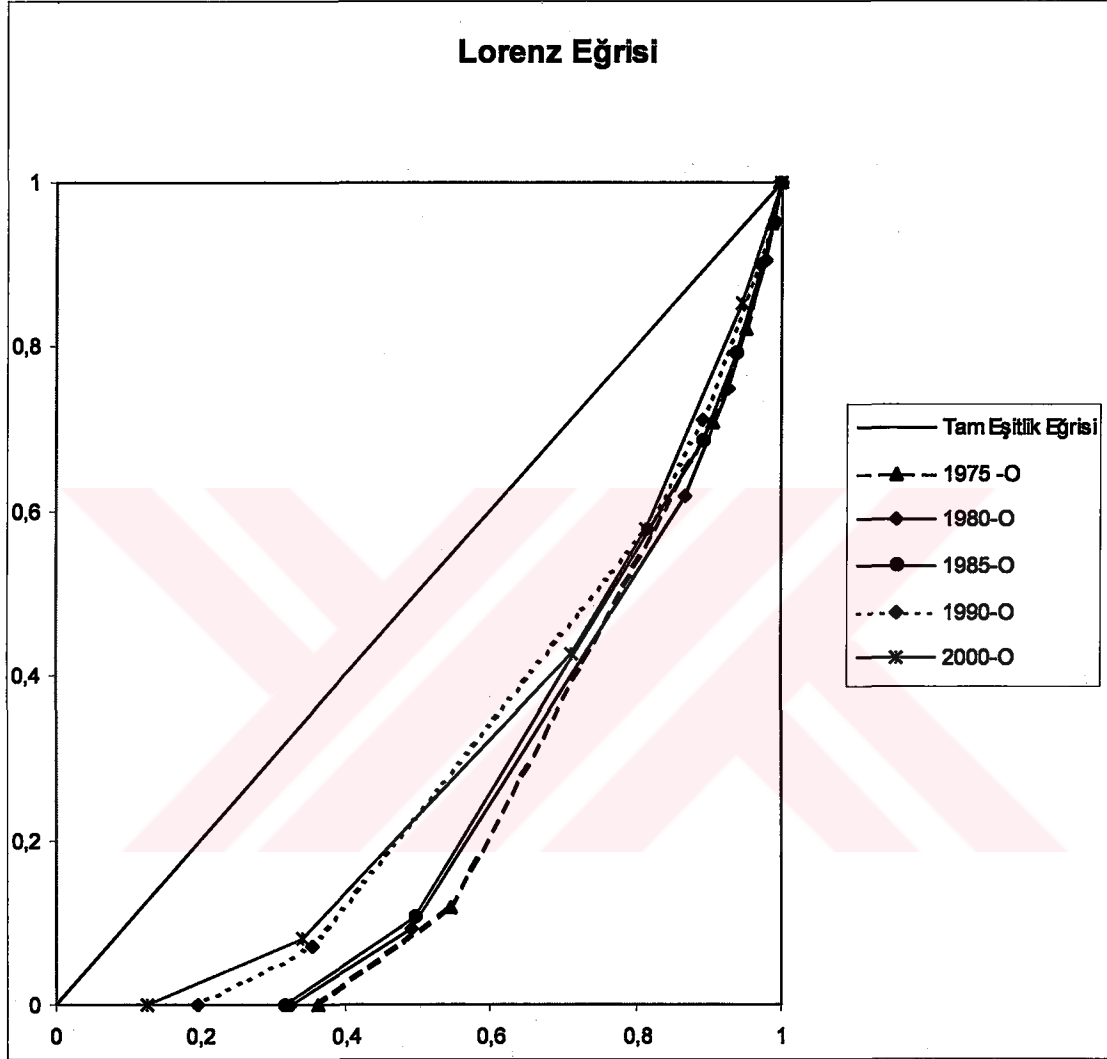
Çizim C.8 İllerin Eğitim Süresinin Standart Sapması (Yüksek-Orta-Düşük/1985)

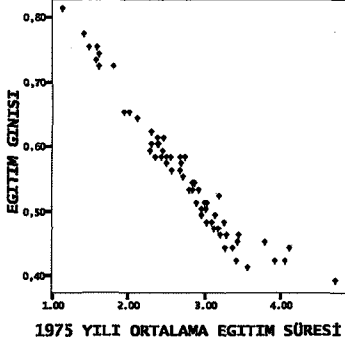
Eğitim Süresi Standart Sapması 1990

Çizim C.8 İllerin Eğitim Süresinin Standart Sapması (Yüksek-Orta-Düşük/1990)

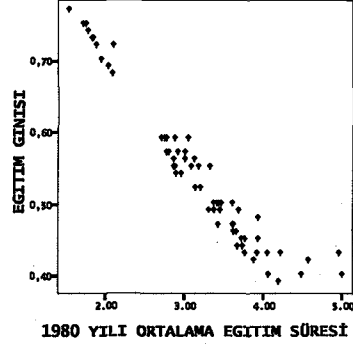
EK D

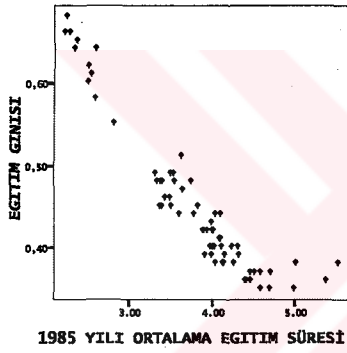
Çizim D.1 Eğitim Lorenz Eğrisi

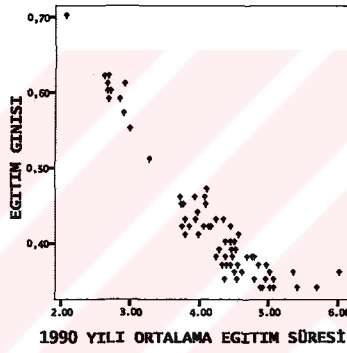
Çizim D.2 Serpilme Çizimi 1975

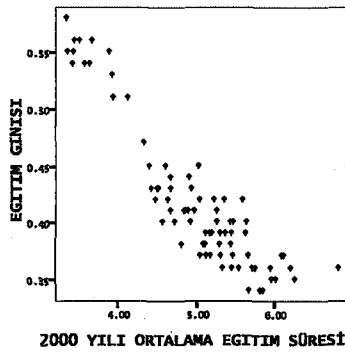
Çizim D.3.Serpilme Çizimi 1980

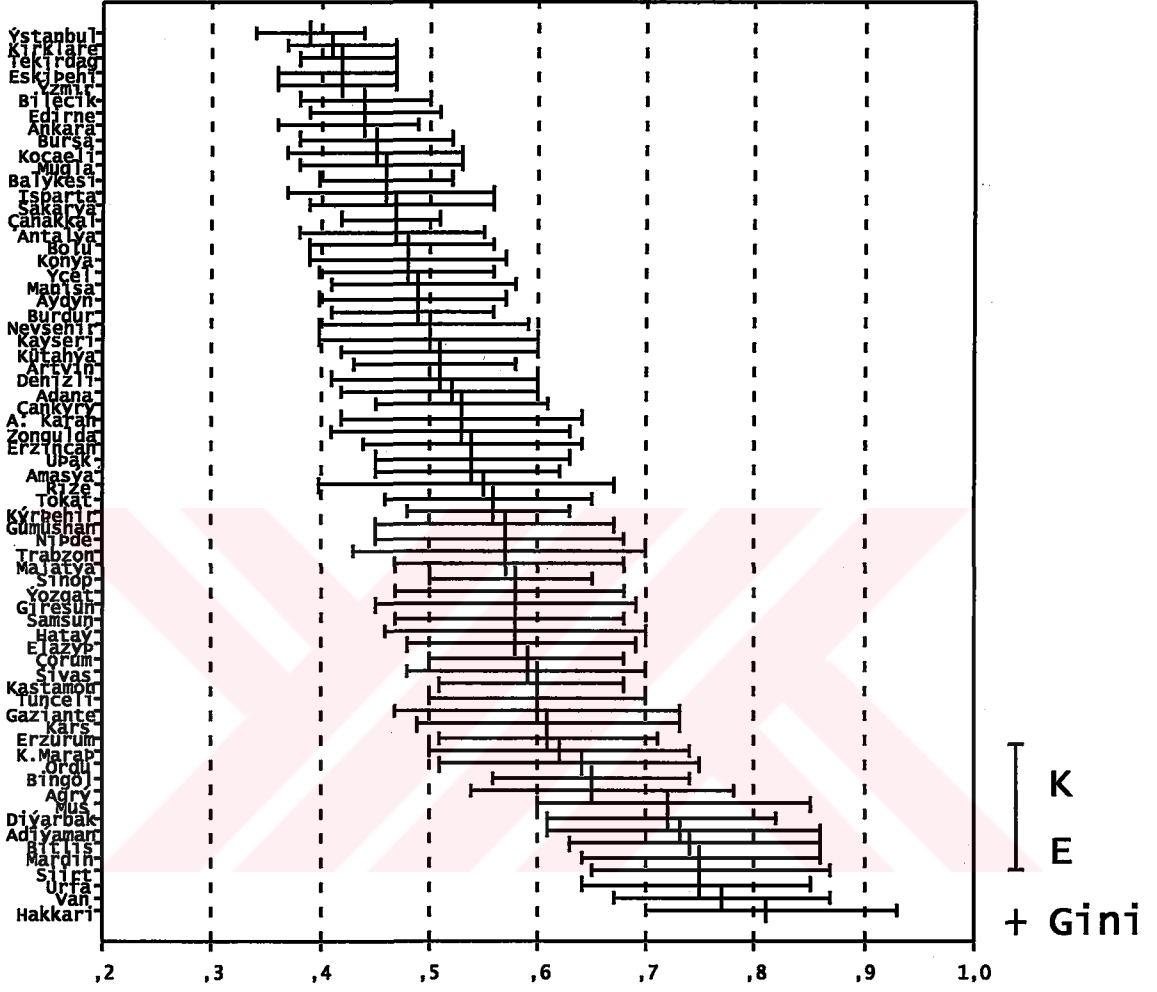
Çizim D.4 Serpilme Çizimi 1985

Çizim D.5 Serpilme Çizimi 1990

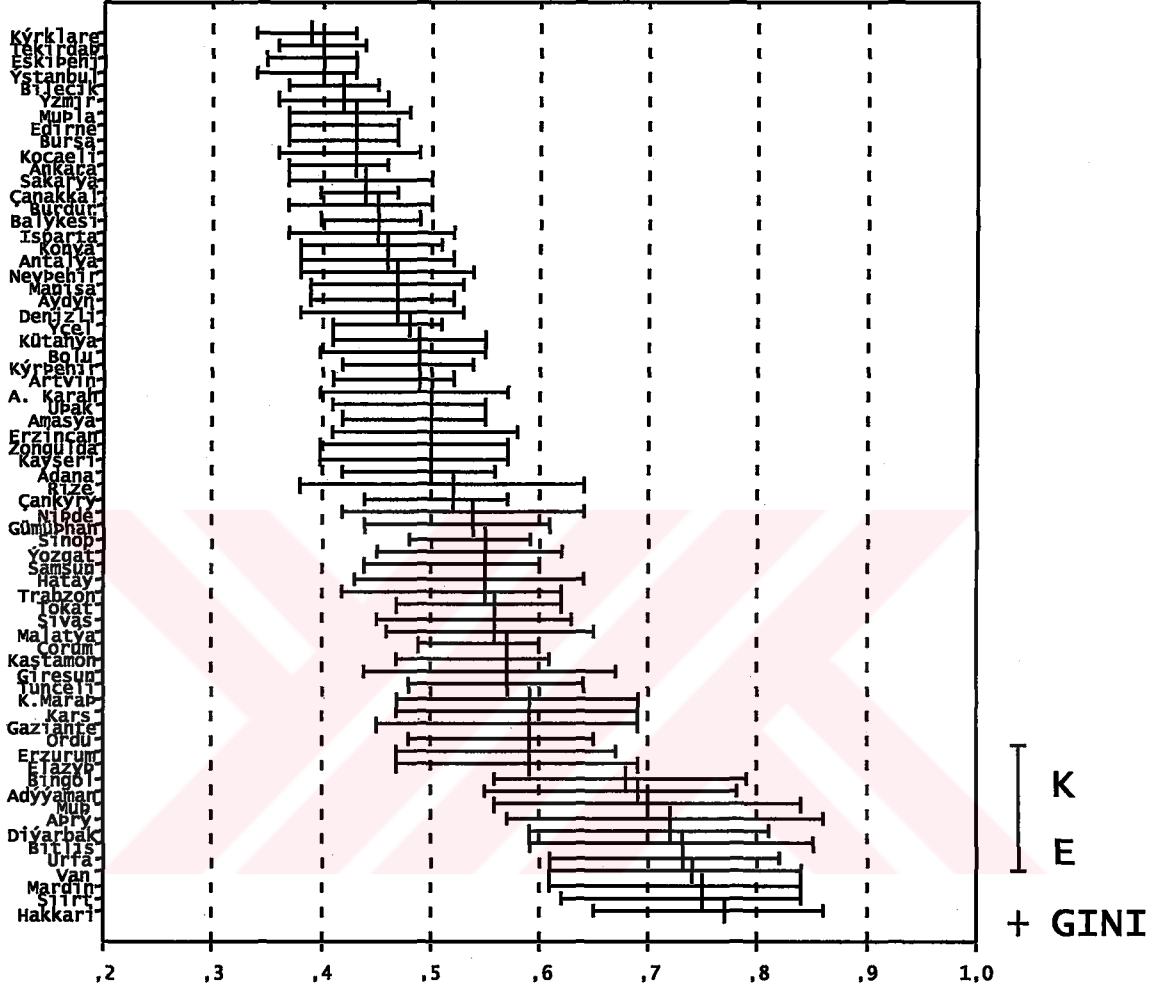

Çizim D.6 Serpilme Çizimi 2000

Eğitim Gini Katsayısı 1975

Çizim D.7 İllerin Eğitim Gini Katsayısı (Yüksek-Orta-Düşük/1975)

Eğitim Gini Katsayısı 1980

Çizim D.8 İllerin Eğitim Gini Katsayısı (Yüksek-Orta-Düşük/1980)

EK E

Tablo E.1 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975)

ANOVA

Ort-Eğit(1975)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	19.357	6	3.226	15.291	.000
Within Groups	12.659	60	.211		
Total	32.016	66			

Tablo E.2 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975-E)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1975-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	15.612	6	2.602	11.737	.000
Within Groups	13.301	60	.222		
Total	28.913	66			

Tablo E.3 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975-K)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1975-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	24.593	6	4.099	18.909	.000
Within Groups	13.006	60	.217		
Total	37.598	66			

Tablo E.4 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1980)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1980)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	25.393	6	4.232	17.075	.000
Within Groups	14.871	60	.248		
Total	40.264	66			

Tablo E.5 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi-1980-E)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1980-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	17.823	6	2.970	11.836	.000
Within Groups	15.057	60	.251		
Total	32.880	66			

Tablo E.6 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi-1980-K)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1980-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	35.646	6	5.941	22.421	.000
Within Groups	15.898	60	.265		
Total	51.544	66			

Tablo E.7 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1985)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	23.211	6	3.868	16.857	.000
Within Groups	13.769	60	.229		
Total	36.980	66			

Tablo E.8 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985-E)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1985-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	14.659	6	2.443	11.511	.000
Within Groups	12.735	60	.212		
Total	27.394	66			

Table E.9 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985-K)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1985-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	34.326	6	5.721	21.575	.000
Within Groups	15.910	60	.265		
Total	50.236	66			

Table E.10 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1990)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	29,403	6	4,900	19,521	,000
Within Groups	16,568	66	,251		
Total	45,971	72			

Table E.11 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990-E)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1990-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	18,287	6	3,048	13,645	,000
Within Groups	14,742	66	,223		
Total	33,029	72			

Table E.12 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990-K)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(1990-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	44,371	6	7,395	24,646	,000
Within Groups	19,804	66	,300		
Total	64,175	72			

Tablo E.13 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –2000)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(2000)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	26,500	6	4,417	15,860	,000
Within Groups	20,608	74	,278		
Total	47,108	80			

Tablo E.14 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –2000-E)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(2000-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	14,748	6	2,458	10,255	,000
Within Groups	17,737	74	,240		
Total	32,485	80			

Tablo E.15 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –2000-K)

ANOVA

Ortalama Eğitim Süresi(2000-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	45,504	6	7,584	22,107	,000
Within Groups	25,387	74	,343		
Total	70,890	80			

Tablo E.16 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ort-Eğit(1975)	MARMARA	10	58,10
	EGE	8	45,69
	AKDENİZ	7	44,71
	KARADENİZ	13	28,65
	İÇ	11	36,68
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	7,67
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	16,38
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ort-Eğit(1975)
Chi-Square	42,263
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.17 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1975-E)	MARMARA	10	55,55
	EGE	8	42,88
	AKDENİZ	7	46,71
	KARADENİZ	13	29,73
	İÇ	11	37,82
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	8,50
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	16,58
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ortalama Eğitim Süresi(1975-E)
Chi-Square	37,791
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.18 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1975-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama	MARMARA	10	59,10
Eğitim			
Süresi(1975-K)			
	EGE	8	46,88
	AKDENİZ	7	42,43
	KARADENİZ	13	29,23
	İÇ	11	37,73
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	7,33
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	14,67
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

Ortalama
Eğitim
Süresi(1975-K)

Chi-Square 45,634

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.19 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1980)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama	MARMARA	10	58,35
Eğitim			
Süresi(1980)			
	EGE	8	44,75
	AKDENİZ	7	43,79
	KARADENİZ	13	28,96
	İÇ	11	38,09
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	7,75
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	15,67
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

Ortalama
Eğitim
Süresi(1980)

Chi-Square 42,694

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.20 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1980)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1980-E)	MARMARA	10	55,65
	EGE	8	41,44
	AKDENİZ	7	45,50
	KARADENİZ	13	31,04
	İÇ	11	37,59
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞU	6	8,67
	ANADOLU		
	DOĞU	12	16,88
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ortalama Eğitim Süresi(1980-E)
--	--------------------------------

Chi-Square 36,045

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.21 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1980-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1980-K)	MARMARA	10	58,90
	EGE	8	47,06
	AKDENİZ	7	42,93
	KARADENİZ	13	29,31
	İÇ	11	38,09
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞU	6	8,00
	ANADOLU		
	DOĞU	12	13,67
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ortalama Eğitim Süresi(1980-K)
--	--------------------------------

Chi-Square 46,387

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.22 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama	MARMARA	10	57,70
Eğitim			
Süresi(1985)	EGE	8	45,19
	AKDENİZ	7	44,50
	KARADENİZ	13	28,85
	İÇ	11	38,09
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	7,42
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	15,79
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ortalama
	Eğitim
	Süresi(1985)
Chi-Square	42,511
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.23 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama	MARMARA	10	55,55
Eğitim			
Süresi(1985-E)	EGE	8	42,19
	AKDENİZ	7	44,07
	KARADENİZ	13	30,62
	İÇ	11	37,68
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	6	8,00
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	18,00
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Ortalama
	Eğitim
	Süresi(1985-E)
Chi-Square	35,083
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.24 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1985-K)

Ranks	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1985-K)	MARMARA	10	57,65
	EGE	8	46,50
	AKDENİZ	7	44,07
	KARADENİZ	13	29,65
	İÇ	11	39,32
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞU	6	6,83
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	13,50
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

Ortalama Eğitim Süresi(1985-K)	
--------------------------------	--

Chi-Square 46,316

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.25 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990)

Ranks	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1990)	MARMARA	10	62,90
	EGE	8	48,63
	AKDENİZ	7	49,07
	KARADENİZ	14	32,89
	İÇ	14	42,39
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞU	8	7,81
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	18,58
	ANADOLU		
	Total	73	

Test Statistics

Ortalama Eğitim Süresi(1990)	
------------------------------	--

Chi-Square 45,193

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.26 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1990-E)	MARMARA	10	59,35
	EGE	8	43,88
	AKDENİZ	7	48,57
	KARADENİZ	14	34,61
	İÇ	14	42,75
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	8	8,81
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	21,92
	ANADOLU		
	Total	73	

Test Statistics

Ortalama Eğitim Süresi(1990-E)	
--------------------------------	--

Chi-Square 35,417

df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.27 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –1990-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(1990-K)	MARMARA	10	63,45
	EGE	8	50,75
	AKDENİZ	7	49,07
	KARADENİZ	14	32,68
	İÇ	14	43,36
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞ	8	7,75
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	15,88
	ANADOLU		
	Total	73	

Test Statistics

Ortalama Eğitim Süresi(1990-K)	
--------------------------------	--

Chi-Square 50,109

Df 6

Asymp. Sig. ,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.28 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –2000)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(2000)	MARMARA	12	66,63
	EGE	8	50,19
	AKDENİZ	8	52,88
	KARADENİZ	16	38,91
	İÇ	14	46,00
	ANADOLU		
	GÜNEYDOĞU	9	8,89
	U ANADOLU		
	DOĞU	14	25,04
	ANADOLU		
Total		81	

Test Statistics

	Ortalama Eğitim Süresi(2000)
Chi-Square	41,472
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.29 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi –2000-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(2000-E)	MARMARA	12	61,79
	EGE	8	46,50
	AKDENİZ	8	50,56
	KARADENİZ	16	41,72
	İÇ ANADOLU	14	46,39
	GÜNEYDOĞU	9	9,50
	ANADOLU		
	DOĞU	14	28,61
	ANADOLU		
Total		81	

Test Statistics

	Ortalama Eğitim Süresi(2000-E)
Chi-Square	31,906
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo E.30 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Ortalama Eğitim Süresi ~2000-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Ortalama Eğitim Süresi(2000-K)	MARMARA	12	67,67
	EGE	8	55,06
	AKDENİZ	8	55,56
	KARADENİZ	16	37,50
	İÇ ANADOLU	14	47,93
	GÜNEYDOĞU	9	9,11
	ANADOLU DOĞU	14	19,36
	ANADOLU		
	Total	81	

Test Statistics	
Ortalama Eğitim Süresi(2000-K)	
Chi-Square	51,298
df	6
Asymp. Sig.	,000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

EK F

Tablo F.1 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975)

ANOVA

Standart Sapma(1975)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.804	6	.134	3.243	.008
Within Groups	2.480	60	4.133E-02		
Total	3.284	66			

Tablo F.2 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975-E)

ANOVA

Standart Sapma(1975-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.103	6	1.715E-02	.553	.765
Within Groups	1.860	60	3.099E-02		
Total	1.962	66			

Tablo F.3 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975-K)

ANOVA

Standart Sapma(1975-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4.878	6	.813	10.647	.000
Within Groups	4.582	60	7.637E-02		
Total	9.460	66			

Tablo F.4 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980)

ANOVA

Standart Sapma(1980)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.715	6	.119	2.911	.015
Within Groups	2.456	60	4.094E-02		
Total	3.171	66			

Tablo F.5 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980-E)

ANOVA					
Standart Sapma(1980-E)					
	Sum of Squares	df	Mean Square F		Sig.
Between Groups	6.387E-02	6	1.065E-02	.386	.885
Within Groups	1.653	60	2.755E-02		
Total	1.717	66			

Tablo F.6 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980-K)

ANOVA					
Standart Sapma(1980-K)					
	Sum of Squares	df	Mean Square F		Sig.
Between Groups	6.395	6	1.066	11.503	.000
Within Groups	5.559	60	9.265E-02		
Total	11.954	66			

Tablo F.7 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985)

ANOVA					
Standart Sapma(1985)					
	Sum of Squares	df	Mean Square F	F	Sig.
Between Groups	.121	6	2.015E-02	.653	.687
Within Groups	1.851	60	3.086E-02		
Total	1.972	66			

Tablo F.8 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985-E)

ANOVA					
Standart Sapma(1985-E)					
	Sum of Squares	df	Mean Square F		Sig.
Between Groups	.138	6	2.297E-02	.936	.476
Within Groups	1.473	60	2.455E-02		
Total	1.611	66			

Tablo F.9 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985-K)

ANOVA

Standart Sapma(1985-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1.948	6	.325	5.496	.000
Within Groups	3.545	60	5.909E-02		
Total	5.494	66			

Tablo F.10 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990)

ANOVA

Standart Sapma(1990)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.170	6	2.828E-02	.929	.480
Within Groups	2.009	66	3.043E-02		
Total	2.178	72			

Tablo F.11 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990-E)

ANOVA

Standart Sapma(1990-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9.100E-02	6	1.517E-02	.668	.676
Within Groups	1.499	66	2.271E-02		
Total	1.590	72			

Tablo F.12 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990-K)

ANOVA

Standart Sapma(1990-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2.447	6	.408	6.105	.000
Within Groups	4.410	66	6.681E-02		
Total	6.857	72			

Tablo F.13 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –2000)

ANOVA

Standart Sapma(2000)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.235	6	3.920E-02	1.276	.279
Within Groups	2.273	74	3.072E-02		
Total	2.508	80			

Tablo F.14 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –2000-E)

ANOVA

Standart Sapma(2000-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.307	6	5.116E-02	2.611	.024
Within Groups	1.450	74	1.959E-02		
Total	1.757	80			

Tablo F.15 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –2000-K)

ANOVA

Standart Sapma(2000-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2.108	6	.351	4.835	.000
Within Groups	5.377	74	7.267E-02		
Total	7.485	80			

Tablo F.16 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1975)	MARMARA	10	40.65
	EGE	8	43.06
	AKDENİZ	7	50.07
	KARADENİZ	13	30.31
	İÇ ANADOLU	11	35.86
	GÜNEYDOĞU ANADOLU	6	12.00
	DOĞU ANADOLU	12	26.33
	Total	67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1975)
--	----------------------

Chi-Square 17.750

df 6

Asymp. Sig. .007

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.17 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1975-E)	MARMARA	10	33.45
	EGE	8	33.44
	AKDENİZ	7	45.36
	KARADENİZ	13	29.81
	İÇ ANADOLU	11	35.55
	GÜNEYDOĞU ANADOLU	6	28.92
	DOĞU ANADOLU	12	33.88
	Total	67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1975-E)
--	------------------------

Chi-Square 3.478

df 6

Asymp. Sig. .747

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.18 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1975-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1975-K)	MARMARA	10	52.30
	EGE	8	50.56
	AKDENİZ	7	50.64
	KARADENİZ	13	27.69
	İÇ ANADOLU	11	34.86
	GÜNEYDOĞ	6	7.83
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	17.13
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1975-K)
--	------------------------

Chi-Square 40.933

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.19 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1980)	MARMARA	10	40.05
	EGE	8	38.19
	AKDENİZ	7	47.50
	KARADENİZ	13	35.23
	İÇ ANADOLU	11	34.91
	GÜNEYDOĞ	6	13.92
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	26.17
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1980)
--	----------------------

Chi-Square 13.098

df 6

Asymp. Sig. .042

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.20 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1980-E)	MARMARA	10	34.00
	EGE	8	26.56
	AKDENİZ	7	44.21
	KARADENİZ	13	34.27
	İÇ ANADOLU	11	36.86
	GÜNEYDOĞU	6	30.08
	U ANADOLU		
	DOĞU ANADOLU	12	32.04
Total		67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1980-E)
--	------------------------

Chi-Square 3.700

df 6

Asymp. Sig. .717

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.21 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1980-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1980-K)	MARMARA	10	49.55
	EGE	8	47.63
	AKDENİZ	7	47.14
	KARADENİZ	13	34.35
	İÇ ANADOLU	11	34.68
	GÜNEYDOĞU	6	10.58
	U ANADOLU		
	DOĞU ANADOLU	12	15.00
Total		67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1980-K)
--	------------------------

Chi-Square 33.572

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.22 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart	MARMARA	10	40.55
Sapma(1985)	EGE	8	32.31
	AKDENİZ	7	47.71
	KARADENİZ	13	29.23
	İÇ ANADOLU	11	31.36
	GÜNEYDOĞ	6	24.67
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	33.92
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Standart
	Sapma(1985)

Chi-Square 7.023

df 6

Asymp. Sig. .319

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.23 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart	MARMARA	10	35.45
Sapma(1985-E)	EGE	8	21.56
	AKDENİZ	7	41.14
	KARADENİZ	13	27.23
	İÇ ANADOLU	11	31.73
	GÜNEYDOĞ	6	39.75
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	43.46
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Standart
	Sapma(1985-E)

Chi-Square 9.336

df 6

Asymp. Sig. .156

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.24 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1985-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1985- K)	MARMARA	10	46.80
	EGE	8	44.69
	AKDENİZ	7	49.00
	KARADENİZ	13	30.15
	İÇ ANADOLU	11	33.45
	GÜNEYDOĞ	6	10.17
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	24.04
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Standart Sapma(1985- K)
--	-------------------------------

Chi-Square 23.508

df 6

Asymp. Sig. .001

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.25 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1990)	MARMARA	10	45.70
	EGE	8	34.44
	AKDENİZ	7	52.86
	KARADENİZ	14	35.57
	İÇ ANADOLU	14	32.96
	GÜNEYDOĞ	8	24.63
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	36.83
	ANADOLU		
Total		73	

Test Statistics

	Standart Sapma(1990)
--	-------------------------

Chi-Square 9.009

df 6

Asymp. Sig. .173

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.26 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1990-E)	MARMARA	10	39.45
	EGE	8	24.44
	AKDENİZ	7	45.29
	KARADENİZ	14	35.32
	İÇ ANADOLU	14	32.46
	GÜNEYDOĞ	8	39.63
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	44.00
	ANADOLU		
Total		73	

Test Statistics

	Standart Sapma(1990-E)
--	------------------------

Chi-Square 6.171

df 6

Asymp. Sig. .404

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.27 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –1990-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(1990-K)	MARMARA	10	51.30
	EGE	8	46.88
	AKDENİZ	7	54.36
	KARADENİZ	14	35.39
	İÇ ANADOLU	14	35.96
	GÜNEYDOĞ	8	12.00
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	28.13
	ANADOLU		
Total		73	

Test Statistics

	Standart Sapma(1990-K)
--	------------------------

Chi-Square 24.293

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.28 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –2000)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart	MARMARA	12	41.08
Sapma(2000)	EGE	8	33.69
	AKDENİZ	8	56.75
	KARADENİZ	16	38.72
	İÇ ANADOLU	14	36.64
	GÜNEYDOĞ	9	30.17
	U ANADOLU		
	DOĞU	14	50.04
	ANADOLU		
Total		81	

Test Statistics

	Standart
	Sapma(2000)

Chi-Square 8.971

df 6

Asymp. Sig. .175

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.29 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması –2000-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart	MARMARA	12	31.88
Sapma(2000-E)	EGE	8	24.94
	AKDENİZ	8	51.75
	KARADENİZ	16	37.50
	İÇ ANADOLU	14	36.64
	GÜNEYDOĞ	9	48.00
	U ANADOLU		
	DOĞU	14	55.71
	ANADOLU		
Total		81	

Test Statistics

	Standart
	Sapma(2000-E)

Chi-Square 14.327

df 6

Asymp. Sig. .026

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.30 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Süresinin Standart Sapması-2000-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Standart Sapma(2000-K)	MARMARA	12	54.58
	EGE	8	48.13
	AKDENİZ	8	59.69
	KARADENİZ	16	40.03
	İÇ ANADOLU	14	40.11
	GÜNEYDOĞU	9	14.56
	U ANADOLU		
	DOĞU	14	33.61
	ANADOLU		
	Total	81	

Test Statistics

	Standart Sapma(2000-K)
Chi-Square	22.598
df	6
Asymp. Sig.	.001

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

EKG

Tablo G.1 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975)

ANOVA Eğitim Gini Katsayısı(1975)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.458	6	7.639E-02	23.639	.000
Within Groups	.194	60	3.232E-03		
Total	.652	66			

Tablo G.2 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975-E)

ANOVA Eğitim Gini Katsayısı(1975-E)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.324	6	5.404E-02	19.562	.000
Within Groups	.166	60	2.763E-03		
Total	.490	66			

Tablo G.3 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975-K)

ANOVA Eğitim Gini Katsayısı(1975-K)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.644	6	.107	24.350	.000
Within Groups	.265	60	4.409E-03		
Total	.909	66			

Tablo G.4 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980)

ANOVA Eğitim Gini Katsayısı(1980)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.503	6	8.390E-02	28.853	.000
Within Groups	.174	60	2.908E-03		
Total	.678	66			

Tablo G.5 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980-E)

ANOVA
Eğitim Gini Katsayısı(1980-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.279	6	4.650E-02	22.154	.000
Within Groups	.126	60	2.099E-03		
Total	.405	66			

Tablo G.6 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980-K)

ANOVA
Eğitim Gini Katsayısı(1980-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.752	6	.125	30.140	.000
Within Groups	.250	60	4.161E-03		
Total	1.002	66			

Tablo G.7 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985)

ANOVA
Eğitim Gini Katsayısı(1985)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.386	6	6.428E-02	27.344	.000
Within Groups	.141	60	2.351E-03		
Total	.527	66			

Tablo G.8 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985-E)

ANOVA
Eğitim Gini Katsayısı(1985-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.186	6	3.104E-02	23.830	.000
Within Groups	7.816E-02	60	1.303E-03		
Total	.264	66			

Tablo G.9 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985-K)

ANOVA

Eğitim Gini Katsayısı(1985-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.634	6	.106	28.608	.000
Within Groups	.222	60	3.694E-03		
Total	.856	66			

Tablo G.10 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990)

ANOVA

Eğitim Gini Katsayısı(1990)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.411	6	6.851E-02	33.158	.000
Within Groups	.136	66	2.066E-03		
Total	.547	72			

Tablo G.11 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990-E)

ANOVA

Eğitim Gini Katsayısı(1990-E)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.189	6	3.144E-02	28.970	.000
Within Groups	7.163E-02	66	1.085E-03		
Total	.260	72			

Tablo G.12 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990-K)

ANOVA

Eğitim Gini Katsayısı(1990-K)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.725	6	.121	32.291	.000
Within Groups	.247	66	3.742E-03		
Total	.972	72			

Tablo G.13 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000)

ANOVA					
Eğitim Gini Katsayısı(2000)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.230	6	3.826E-02	32.027	.000
Within Groups	8.841E-02	74	1.195E-03		
Total	.318	80			

Tablo G.14 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000-E)

ANOVA					
Eğitim Gini Katsayısı(2000-E)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9.550E-02	6	1.592E-02	26.739	.000
Within Groups	4.405E-02	74	5.953E-04		
Total	.140	80			

Tablo G.15 Tek Yönlü Varyans Analizi (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000-K)

ANOVA					
Eğitim Gini Katsayısı(2000-K)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.365	6	6.088E-02	33.152	.000
Within Groups	.136	74	1.836E-03		
Total	.501	80			

Tablo F.16 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1975)	MARMARA	10	8.20
	EGE	8	21.63
	AKDENİZ	7	27.64
	KARADENİZ	13	38.31
	İÇ ANADOLU	11	29.41
	GÜNEYDOĞU	6	60.58
	ANADOLU	12	53.71
	DOĞU ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1975)
--	-----------------------------

Chi-Square 46.283

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.17 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1975-E)	MARMARA	10	12.00
	EGE	8	21.88
	AKDENİZ	7	25.79
	KARADENİZ	13	36.65
	İÇ ANADOLU	11	29.23
	GÜNEYDOĞU	6	59.42
	ANADOLU	12	54.00
	DOĞU ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1975-E)
--	-------------------------------

Chi-Square 40.974

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.18 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1975-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1975-K)	MARMARA	10	8.25
	EGE	8	22.31
	AKDENİZ	7	28.07
	KARADENİZ	13	37.65
	İÇ ANADOLU	11	28.95
	GÜNEYDOĞU	6	60.75
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	54.00
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1975-K)
--	-------------------------------

Chi-Square 46.234

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.19 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1980)	MARMARA	10	7.95
	EGE	8	20.44
	AKDENİZ	7	28.00
	KARADENİZ	13	38.81
	İÇ ANADOLU	11	28.55
	GÜNEYDOĞU	6	60.92
	U ANADOLU		
	DOĞU	12	54.58
	ANADOLU		
Total		67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1980)
--	-----------------------------

Chi-Square 49.084

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.20 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1980-E)	MARMARA	10	10.40
	EGE	8	19.75
	AKDENİZ	7	27.21
	KARADENİZ	13	38.04
	İÇ ANADOLU	11	29.68
	GÜNEYDOĞU	6	59.42
	U ANADOLU		
	DOĞU ANADOLU	12	54.00
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1980-E)
--	--------------------------------------

Chi-Square 43.962

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.21 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1980-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1980-K)	MARMARA	10	7.95
	EGE	8	21.19
	AKDENİZ	7	28.71
	KARADENİZ	13	37.77
	İÇ ANADOLU	11	28.09
	GÜNEYDOĞU	6	59.25
	U ANADOLU		
	DOĞU ANADOLU	12	56.04
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1980-K)
--	--------------------------------------

Chi-Square 48.858

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.22 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1985)	MARMARA	10	9.70
	EGE	8	19.94
	AKDENİZ	7	27.43
	KARADENİZ	13	37.58
	İÇ ANADOLU	11	28.32
	GÜNEYDOĞU	6	60.67
	ANADOLU	12	55.46
	DOĞU ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1985)
--	-----------------------------

Chi-Square 47.859

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.23 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1985-E)	MARMARA	10	12.60
	EGE	8	18.56
	AKDENİZ	7	25.93
	KARADENİZ	13	36.54
	İÇ ANADOLU	11	29.82
	GÜNEYDOĞU	6	59.42
	ANADOLU	12	55.21
	DOĞU ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1985-E)
--	-------------------------------

Chi-Square 43.734

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.24 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1985-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1985-K)	MARMARA	10	9.75
	EGE	8	20.69
	AKDENİZ	7	27.79
	KARADENİZ	13	36.81
	İÇ ANADOLU	11	28.00
	GÜNEYDOĞU	6	61.08
	ANADOLU	12	55.63
	ANADOLU		
	Total	67	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1985-K)
--	-------------------------------

Chi-Square 47.728

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.25 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1990)	MARMARA	10	10.15
	EGE	8	20.69
	AKDENİZ	7	30.29
	KARADENİZ	14	40.96
	İÇ ANADOLU	14	28.89
	GÜNEYDOĞU	8	66.44
	ANADOLU	12	59.38
	ANADOLU		
	Total	73	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(1990)
--	-----------------------------

Chi-Square 52.952

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.26 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1990-E)	MARMARA	10	12.50
	EGE	8	19.06
	AKDENİZ	7	30.50
	KARADENİZ	14	39.86
	İÇ ANADOLU	14	29.89
	GÜNEYDOĞU	8	65.81
	ANADOLU	12	58.92
	DOĞU ANADOLU	12	58.92
	Total	73	

Test Statistics

Eğitim Gini Katsayısı(1990-E)

Chi-Square 49.482

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.27 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –1990-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(1990-K)	MARMARA	10	10.15
	EGE	8	21.63
	AKDENİZ	7	31.21
	KARADENİZ	14	39.93
	İÇ ANADOLU	14	28.75
	GÜNEYDOĞU	8	66.19
	ANADOLU	12	59.75
	DOĞU ANADOLU	12	59.75
	Total	73	

Test Statistics

Eğitim Gini Katsayısı(1990-K)

Chi-Square 52.220

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.28 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(2000)	MARMARA	12	10.67
	EGE	8	21.88
	AKDENİZ	8	35.94
	KARADENİZ	16	44.25
	İÇ ANADOLU	14	32.39
	GÜNEYDOĞU ANADOLU	9	72.78
	DOĞU ANADOLU	14	65.29
	ANADOLU		
	Total	81	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(2000)
--	-----------------------------

Chi-Square 59.469

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.29 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000-E)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(2000-E)	MARMARA	12	12.67
	EGE	8	22.00
	AKDENİZ	8	37.13
	KARADENİZ	16	41.38
	İÇ ANADOLU	14	36.14
	GÜNEYDOĞU ANADOLU	9	72.78
	DOĞU ANADOLU	14	62.36
	ANADOLU		
	Total	81	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(2000-E)
--	-------------------------------

Chi-Square 52.189

df 6

Asymp. Sig. .000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: BÖLGELER

Tablo F.30 Kruskal-Wallis Test (Bölgeler Eğitim Gini Katsayısı –2000-K)

Ranks			
	BÖLGELER	N	Mean Rank
Eğitim Gini Katsayısı(2000-K)	MARMARA	12	10.92
	EGE	8	21.75
	AKDENİZ	8	37.06
	KARADENİZ	16	43.22
	İÇ ANADOLU	14	31.54
	GÜNEYDOĞU ANADOLU	9	72.06
	DOĞU ANADOLU	14	67.00
	ANADOLU		
	Total	81	

Test Statistics

	Eğitim Gini Katsayısı(2000-K)
--	-------------------------------

Chi-Square 60.727

df 6

Asymp. Sig. .000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: BÖLGELER

ÖZGEÇMİŞ

Bengi Yanık, 1976 yılında Mersin’de doğdu. Orta ve Lise öğrenimini 1994’te İçel Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 1994-1995 öğretim yılında Galatasaray Üniversitesi’nde Fransızca hazırlık okuduktan sonra tekrar sınava girerek Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümünü kazandı ve 2001 yılında mezun oldu. Mezun olduktan sonra Akbank’ta uzman yardımcılığı yaparken Galatasaray Üniversitesi’nde İşletme Yüksek Lisansına devam etti. 2002 yılında, İstanbul Teknik Üniversitesi Sayısal Yöntemler Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. Aynı zamanda da İstanbul Teknik Üniversitesi İktisat Yüksek Lisans eğitimine başladı. Kasım 2003’te Galatasaray Üniversitesi İşletme Yüksek Lisans programından mezun oldu. Bildiği yabancı diller: İngilizce ve Fransızca’dır.

